

Bedrijfspensioenfonds
voor het bakkersbedrijf

Jaarverslag 2020

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	4
Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen	5
1 Voorwoord	7
2 Algemene informatie	8
2.1 Juridische structuur	8
2.2 Doelstelling	8
2.3 Personalia	8
3 Financiële positie, beleid en risicobeheer	14
3.1 Financiële opzet en positie	14
3.2 Beleid en beleidskeuzes	15
3.2.1 Toeslagbeleid	15
3.2.2 Financieringsbeleid	15
3.2.3 Beleggingsbeleid	17
3.3 Risicobeheer	18
3.3.1 Beleidsuitgangspunten en Risicohouding	18
3.3.2 Risicogovernance	20
3.3.3 Risico-identificatie en beheersmaatregelen	21
3.3.4 Risicobeheer in 2020	25
3.3.5 Interne Audit in 2020	25
4 Beleggingen	28
4.1 Marktontwikkelingen	28
4.2 Resultaten beleggingsportefeuille	28
4.3 Matchingportefeuille	29
4.4 Aandelen	29
4.5 Hoogrentende obligaties	29
4.6 Vastgoedbeleggingen	30
4.7 Overige beleggingen	30
4.7.1 Private Equity	30
4.7.2 Z-score 2020 en performancetoets	30
4.8 Vooruitzichten	31
4.9 Maatschappelijk verantwoord beleggen	31
5 Pensioenen	32
5.1 Communicatie	32
5.2 Uitvoeringskosten	34
5.3 Pensioenregeling	37
5.4 Nieuwe wetgeving	40
6 Actuariële analyse	42
7 Het besturen van het pensioenfonds en naleving wet- en regelgeving	43
7.1 Algemeen	43
7.2 Bestuursaangelegenheden	44
7.2.1 Algemeen	44
7.2.2 Bestuursvergaderingen	44
7.3 Dagelijks Bestuur en Bestuurscommissies	46
7.4 Geschillencommissie	47
7.5 Goed Pensioenfondsbestuur	47

7.5.1	Code Pensioenfondsen	47
7.6	Raad van Toezicht	48
7.6.1	Verslag Raad van Toezicht	48
7.6.2	Inleiding	48
7.6.3	Taken Raad van Toezicht en verslag 2020	48
7.6.4	Bevindingen	49
7.7	Verantwoordingsorgaan	52
7.7.1	Verslag van het Verantwoordingsorgaan	52
7.7.2	Reactie Bestuur op verslag Verantwoordingsorgaan	56
7.8	Informatie vanuit toezicht van DNB en AFM	57
7.9	Deskundigheids- en integriteitstoets en opleiding	57
7.10	Gedragscode	57
7.11	Organisatie en uitvoering	57
7.12	Statutenwijziging	58
8	Verwachte gang van zaken	59
	Jaarrekening	60
9	Jaarrekening	61
9.1	Balans per 31 december 2020	61
9.2	Staat van baten en lasten	62
9.3	Kasstroomoverzicht	63
9.4	Toelichting op de jaarrekening	64
9.4.1	Algemeen	64
9.4.2	Grondslagen	64
9.4.3	Toelichting op de balans per 31 december 2020	70
9.4.4	Niet in de balans opgenomen regelingen	88
9.4.5	Verbonden partijen	89
9.4.6	Toelichting op de staat van baten en lasten over 2020	90
9.4.7	Gebeurtenissen na balansdatum	93
	Overige gegevens	94
10	Overige gegevens	95
10.1	Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	95
10.2	Actuariële verklaring	96
10.3	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	98
	Bijlagen	101
Bijlage 1	Deelnemersbestand	102
Bijlage 2	Begrippenlijst	103

Bestuursverslag

Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen

Bedragen x € 1.000	2020	2019	2018	2017	2016
Aantal verzekerden (per eind van het jaar)*					
Deelnemers, actief en voortgezet	33.400	33.369	33.768	33.908	33.651
Gewezen deelnemers	94.353	96.044	100.210	101.097	100.535
Ingegane pensioenen	22.799	22.161	21.904	21.326	20.984
Totaal aantal verzekerden	150.552	151.574	155.882	156.331	155.170
Pensioenen					
Kostendeekkende premie	126.580	110.928	111.086	116.209	111.965
Gedempte premie **	71.910	76.979	78.057	80.019	84.996
Feitelijke premie **	89.992	85.904	85.512	89.370	88.347
Uitvoeringskosten	8.612	8.070	7.992	7.939	7.808
Uitkeringen	89.666	86.846	84.464	82.616	77.340
Toeslagverlening					
<u>Reguliere toeslagverlening (per 1 januari)</u>					
Actieve deelnemers	0%	0%	0%	0%	0%
Gewezen deelnemers en ingegane pensioenen	0%	0%	0%	0%	0%
<u>Verleende inhaaltoeslagen (per 1 januari)</u>					
Actieve deelnemers	0%	0%	0%	0%	0%
Gewezen deelnemers en ingegane pensioenen	0%	0%	0%	0%	0%
<u>Gemiste toeslagen</u>					
Actieve deelnemers	1,52%	1,71%	0,81%	1,13%	0,56%
Gemiste toeslagen inactieven en ingegane pensioenen	1,52%	1,71%	0,81%	1,13%	0,56%
Vermogen en solvabiliteit					
Aanwezig eigen vermogen	-396.865	-212.285	-99.238	129.341	-84.650
Minimaal vereist eigen vermogen (PW art. 131)	222.589	197.347	175.139	168.406	169.232
Vereist eigen vermogen (PW art. 132)	774.504	759.329	686.570	666.231	676.495
Technische voorzieningen	5.315.154	4.742.294	4.026.882	3.873.247	3.935.633
Dekkingsgraad in %	92,5	95,5	97,5	103,3	97,8
Beleidsdekkingsgraad in %	88,5	95,0	102,0	101,3	92,9
Reële dekkingsgraad in %	71,9	75,8	82,1	81,1	75,8
Premiedekkingsgraad	80	88	89	87	n.b
Duration	22,9	22,3	21,4	21,4	21,4
Gemiddelde rente waarop de voorziening is bepaald	0,25%	0,80%	1,45%	1,58%	1,43%

Bedragen x € 1.000	2020	2019	2018	2017	2016
Beleggingen					
Balanswaarde ***	4.895.707	4.510.764	3.915.922	3.984.230	3.835.755
Beleggingsopbrengsten excl. kosten	397.830	612.842	-61.703	160.271	344.626
Economische samenstelling beleggingsportefeuille ***					
Aandelen	1.528.696	1.396.822	1.122.628	1.318.545	1.336.909
Vastrentende waarden	3.268.569	1.718.942	1.701.484	1.996.690	2.189.295
Vastgoed	99.176	127.134	85.045	91.486	82.911
Overige beleggingen (grondstoffen liquide middelen)	-547	1.308.916	990.019	573.858	39.394
Derivaten	-187	-41.050	16.746	3.651	187.246
Beleggingsrendement					
Jaarrendement portefeuille	8,6%	15,7%	-1,4%	4,0%	10,0%
Kostenratio's					
Uitvoeringskosten pensioenbeheer	138	129	128	128	128
Directe vermogensbeheerkosten	0,16%	0,18%	0,16%	0,20%	0,20%
Indirecte vermogensbeheerkosten	0,25%	0,23%	0,21%	0,16%	0,14%
Totaal van direct en indirect	0,41%	0,41%	0,37%	0,36%	0,34%
Transactiekosten	0,08%	0,13%	0,08%	0,06%	0,04%
Totaal kosten vermogensbeheer	0,49%	0,54%	0,45%	0,42%	0,38%

Standen zijn per het einde van het genoemde jaar; stromen betreffen de gehele verslagperiode.

* Tot en met 2016 werden de aantallen gebaseerd op dienstverbanden. Met ingang van 2017 is de tellingsmethodiek gewijzigd en wordt geteld op basis van het aantal natuurlijke personen.

** De kostendekkende premie, de gedempte premie en de feitelijke premie zijn met terugwerkende kracht met ingang van 2018 weergegeven exclusief de benodigde premie voor de overgangsmaatregel VPL. De gehanteerde systematiek sluit aan de bij de verslagstaten.

*** De samenstelling van de beleggingsportefeuille in dit overzicht wijkt af van de samenstelling zoals deze wordt gepresenteerd in de jaarrekening, omdat in dit overzicht de economische samenstelling wordt getoond, terwijl in de jaarrekening op grond van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610) de negatieve derivaten en overige negatieve posten onder de passief zijde van de balans worden getoond. Met ingang van 2020 zijn de beleggingen in cashfondsen verschoven van overige beleggingen naar vastrentende waarden. De vergelijkende cijfers zijn niet aangepast.

1 Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2020 van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf (hierna: het pensioenfonds). Het pensioenfonds zorgt voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en hun nabestaanden in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving. De inhoud van de pensioenregeling is overeengekomen in de cao Bakkersbedrijf.

Ontwikkelingen op de financiële markten

Het jaar 2020 stond in het kader van de coronacrisis. De coronacrisis beheerste ons leven, maar raakte ook de financiële markten hard. Door de onzekerheid over de duur en de impact van de crisis daalden in eerste instantie zowel de rente als de aandelenmarkten fors. Dit leidde tot een daling van de actuele dekkingsgraad aan het einde van het eerste kwartaal van 11%-punt. In de kwartalen daarna daalde de rente zelfs nog iets verder door, maar herstelden de aandelenmarkten zich nagenoeg volledig. De dekkingsgraad eindigde het jaar op 92,5% (2019: 95,5%), en lag daarmee boven de minimale grens van 90%. Minister Koolmees heeft met deze grens van 90% voor het tweede jaar op rij gebruik gemaakt van zijn bevoegdheid om de regels omtrent het korten van pensioenaanspraken te versoepelen vanwege bijzondere economische omstandigheden. Het pensioenfonds heeft gebruik gemaakt van deze mogelijkheid en hoeft daarom in 2021 de pensioenen niet te korten. Daarmee is het pensioenfonds echter nog niet uit de gevarenzone. De spelregels op weg naar het nieuwe pensioenstelsel en de ontwikkelingen op de financiële markten zullen bepalen of kortingen ook de komende jaren kunnen worden voorkomen.

In het eerste kwartaal van 2021 heeft het herstel zich in ieder geval voortgezet, dit keer met name door een stijging van de rente.

Het pensioenfonds heeft in 2021 een nieuw herstelplan bij DNB ingediend, waaruit blijkt dat het pensioenfonds de komende 10 jaar nog voldoende herstelkracht heeft om te komen tot het vereist eigen vermogen. Dit is positief, doch de situatie blijft onverminderd zorgelijk, zoals hiervoor reeds toegelicht.

Belangrijke ontwikkelingen

Het pensioenfonds werkt al jaren nauw samen met het pensioenfonds Zoetwaren. De laatste stap om ook echt samen te gaan lukte tot nu toe helaas nog niet, onder andere vanwege het grote verschil in dekkingsgraad. In 2020 hebben de twee pensioenfonds afgesproken om tot aan de start van het nieuwe pensioensysteem afzonderlijk door te gaan, en de intentie geuit direct na de start samen verder te gaan als BPF Voeding. Het nieuwe pensioenfonds stelt zich nadrukkelijk open voor andere pensioenfonds in de voedingssector.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft eind 2020 een internetconsultatie van het wetsvoorstel Toekomst Pensioenen gepubliceerd en heeft het voornemen uitgesproken om begin 2022 het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer te sturen. Het bestuur is inmiddels gestart met de voorbereidingen en heeft daar samen met pensioenfonds Zoetwaren een projectorganisatie voor opgezet. Deze projectorganisatie ondersteunt de beide besturen en sociale partners bij de te nemen beslissingen op de weg naar het nieuwe pensioenstelsel. Het evenwichtig en uitlegbaar invaren lijkt op voorhand de grootste uitdaging.

De kabinetsmaatregelen ter bestrijding van het Coronavirus heeft ook de Bakkerijsector in bepaalde segmenten hard geraakt, met name waar sprake is van toeleveranties aan de Horeca en aan toeristische verkooppunten. Het pensioenfonds heeft hierop in 2020 ingespeeld met een voor specifiek deze werkgevers beheerste en tijdelijk flexibele opstelling in de premie-inning middels betalingsregelingen.

Het pensioenfonds heeft in 2020 weer verdere stappen gezet op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen. Deze ontwikkeling blijft doorgaan omdat het bestuur ervan overtuigd is dat de beleggingsrisico's met maatschappelijk verantwoorde beleggingen beter beheerst kunnen worden en anderzijds omdat uit een peiling onder onze deelnemers ook blijkt dat zij een duurzaam beleggingsbeleid voorstaan.

Namens het Bestuur van het pensioenfonds,

Groningen, 18 juni 2021

P. Mannaert
Werkgeversvoorzitter

R. Barnhoorn
Werknemersvoorzitter

2 Algemene informatie

2.1 Juridische structuur

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf (hierna: het pensioenfonds) is een verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds, dat is opgericht op 1 januari 1953 en is statutair gevestigd in Groningen. Het pensioenfonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41149725. De laatste statutenwijziging vond plaats op 1 juli 2020. Het pensioenfonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

2.2 Doelstelling

Doelstelling van het pensioenfonds is het verlenen van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden met inachtneming van de statuten en reglementen. Het pensioenfonds probeert dit doel te bereiken door premies te innen bij de aangesloten ondernemingen. De gelden worden belegd en beheerd en het pensioenfonds doet daaruit uitkeringen bij ouderdom en overlijden.

2.3 Personalia

De samenstelling van de fondsorganen was in 2020 als volgt:

Het Bestuur

Benoemd namens de werkgevers

Naam	Functie in Bestuur	Bestuurslid tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
C.M.W. Bongers	Bestuurslid	21-04-2021	NBOV	46 jaar V
P.F.J. van der Heijden	Voorzitter (tot 17-2-2020)	17-02-2020	NVB	67 jaar M
S.E.M. Verhoef	Bestuurslid(vanaf 17-2-2020)	17-02-2024	NVB	50 jaar V
W. Kannegieter	(Plaatsvervangend) Bestuurslid	01-02-2023	NVB	60 jaar M
P. Mannaert	Bestuurslid / Voorzitter (vanaf 17-2-2020)	01-07-2022	NVB	58 jaar M
T.L. Volkeri	Bestuurslid	26-03-2021	NBOV	71 jaar M

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2020.

Benoemd namens de deelnemers

Naam	Functie in Bestuur	Bestuurslid tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
R. Barnhoorn	Voorzitter	01-12-2023	FNV	56 jaar M
A.A. van Hienen	Bestuurslid	01-09-2020	FNV	72 jaar M
R.A.J. Lahoye	(Plaatsvervangend) Bestuurslid	01-03-2020	CNV Vakmensen	66 jaar M
M.W. van Straten	Bestuurslid	01-12-2024	CNV Vakmensen	47 jaar M
C.H. Smits-Van Beijeren Bergen en Henegouwen	(Plaatsvervangend) Bestuurslid	13-03-2024	CNV Vakmensen	37 jaar V

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2020.

Benoemd namens de pensioengerechtigden

Naam	Functie in Bestuur	Bestuurslid tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
S.J.H. Borghouts	Bestuurslid	01-07-2022	ANBO	61 jaar M

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2020.

Dagelijks Bestuur

De heer R. Barnhoorn (werknemersvoorzitter)
De heer P.F.J. van der Heijden (werkgeversvoorzitter, tot 17 februari 2020)
De heer P. Mannaert (werkgeversvoorzitter, vanaf 17 februari 2020)

Beleggingsadviescommissie

De heer P. Mannaert (voorzitter, tot 17 februari 2020)
De heer P.F.J. van der Heijden (tot 17 februari 2020)
De heer A.A. van Hienen (tot 1 september 2020)
Mevrouw S.E.M. Verhoef (voorzitter, vanaf 17 februari 2020)

Risicoadviescommissie

De heer S.J.H. Borghouts (voorzitter)
De heer R. Barnhoorn
Mevrouw C.M.W. Bongers (tot 1 september 2020)
De heer A.A. van Hienen (tot 1 september 2020)

Communicatieadviescommissie

Mevrouw C.M.W. Bongers (voorzitter tot 1 september 2020, daarna lid)
De heer S. Banga (toehoorder vanuit het Verantwoordingsorgaan)
De heer W. Kannegieter
De heer M.W. van Straten (tot 1 februari 2020)
De heer T.L. Volkeri (voorzitter vanaf 1 september 2020)

Pensioen- en Uitbestedingsadviescommissie

De heer R. Barnhoorn (voorzitter tot 1 september 2020)
De heer P.F.J. van der Heijden (tot 17 februari 2020)
De heer P. Mannaert (tot 17 februari 2020)
Mevrouw S.E.M. Verhoef (vanaf 17 februari 2020)
Mevrouw C.M.W. Bongers (voorzitter vanaf 1 september 2020)

Financiële Adviescommissie

De heer S.J.H. Borghouts (voorzitter)
De heer P. Mannaert
De heer T.L. Volkeri

Stuurgroep Toekomst

De heer R. Barnhoorn
De heer P. Mannaert
Mevrouw C.M.W. Bongers

Geschillencommissie

De heer A.Th.M. van Hulst (voorzitter)
Mevrouw A.C. van Bekkum
De heer G.J. van Egmond

Verkiezingscommissie t.b.v. VO 2020

Mevrouw C.M.W. Bongers (voorzitter)
De heer R. Barnhoorn
De heer W. van der Linden
De heer S. Banga

Verantwoordingsorgaan

Naam	Functie in Verantwoordingsorgaan	Benoemd tot	Benoemd door	Leeftijd * Man / Vrouw
W. van der Linden	Voorzitter Lid namens Pensioengerechtigden	01-01-2024	FNV	72 jaar M
P.G.M. Lelieveld	Lid namens pensioengerechtigden	01-01-2024	CNV Vakmensen	72 jaar M
A.J.D. Roodenrijs	Plaatsvervangend voorzitter, Lid namens werkgevers, Secretaris	01-01-2024	NBOV en NVB **	58 jaar M
Vacature (tot 11-11-2020) M. van Diepen (vanaf 11-11-2020)	Lid namens deelnemers	01-01-2024	Benoemd na verkiezing	62 jaar V
Vacature (tot 11-11-2020) G. Son (vanaf 11-11-2020)	Lid namens deelnemers	01-01-2024	Benoemd na verkiezing	60 jaar V
Vacature (tot 11-11-2020) M. Smit (vanaf 11-11-2020)	Lid namens deelnemers	01-01-2024	Benoemd na verkiezing	36 jaar M
S. Banga	Lid namens gewezen deelnemers	01-01-2024	CNV Vakmensen	63 jaar M
E.P.H. Maat (tot 1-7-2020)	Lid namens deelnemers	01-07-2020	FNV	56 jaar M

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2020.

** De NBOV en de NVB hebben samen (in onderling overleg) één lid benoemd, die namens beide werkgeversorganisaties zitting heeft in het Verantwoordingsorgaan.

Het Verantwoordingsorgaan bestond tot 1 juli 2020 statutair gezien uit 8 leden, bestaande uit 4 vertegenwoordigers van deelnemers, 2 vertegenwoordigers van pensioengerechtigden, 1 vertegenwoordiger namens de slapers en 1 vertegenwoordiger namens de werkgevers.

Vanaf 1 juli 2020 bestaat het Verantwoordingsorgaan formeel uit 7 leden bestaande uit 3 vertegenwoordigers van deelnemers, 2 vertegenwoordigers van pensioengerechtigden en 1 vertegenwoordiger namens de slapers en 1 vertegenwoordiger namens de werkgevers.

Met ingang van 1 juli 2020 worden leden van het Verantwoordingsorgaan via verkiezingen benoemd. Uitzondering hierop is het lid namens de werkgevers. Die wordt benoemd door de werkgeversorganisaties NVB en NBOV.

Het Bestuur heeft het Verantwoordingsorgaan, naast de wettelijke adviesrechten die het Verantwoordingsorgaan heeft, vier bovenwettelijke adviesrechten toegekend. Dit betreft adviesrechten ten aanzien van:

- o het herstelplan;
- o vermindering van de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten op basis van artikel 134 van de Pensioenwet;
- o het vaststellen en het wijzigen van het toeslagbeleid;
- o het terugstorten van premie of geven van premiekorting;

Raad van Toezicht

Naam	Functie in Raad van Toezicht	Benoemd tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
P.M. Siegman	Voorzitter	01-07-2022	n.v.t. / onafhankelijk	51 jaar V
M. Elema (tot 1-7-2020)	Lid	01-07-2020	n.v.t. / onafhankelijk	66 jaar M
R.P. van Leeuwen	Lid	01-07-2021	n.v.t. / onafhankelijk	65 jaar M
F.F. Albrecht (vanaf 1-7-2020)	Lid	01-07-2024	n.v.t. / onafhankelijk	50 jaar M

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2020.

De Raad van Toezicht bestaat uit drie leden en heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het Bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De Raad van Toezicht is in ieder geval belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het Bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het Bestuur en in het jaarverslag. De Raad van Toezicht staat het Bestuur met raad ter zijde.

Aan de goedkeuring van de Raad van Toezicht zijn onderworpen de besluiten van het Bestuur tot vaststelling van:

1. het jaarverslag en de jaarrekening;
2. de profielschets voor Bestuurders;
3. het beleid inzake beloningen, met uitzondering van de beloning van de Raad van Toezicht;
4. gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het pensioenfonds of de overname van verplichtingen door het pensioenfonds;
5. liquidatie, fusie of splitsing van het pensioenfonds;
6. het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

Geschillencommissie

Naam	Functie in Geschillencommissie	Benoemd tot	Voorgedragen door	Leeftijd * Man / Vrouw
A.Th.M. van Hulst	Voorzitter	01-09-2021	n.v.t. / onafhankelijk	74 jaar M
A.C. van Bekkum	Lid	01-01-2023	n.v.t. / onafhankelijk	44 jaar V
G.J. van Egmond	Lid	01-01-2023	n.v.t. / onafhankelijk	48 jaar M

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2020.

(beoogd) Sleutelfunctiehouders

Naam	Functie	Benoemd / beoogd	Leeftijd * Man / Vrouw
R. Kruijff (Willis Towers Watson Netherlands B.V.) (tot 1-12-2020)	Sleutelfunctiehouder Actuarieel	benoemd	66 jaar M
E. Schokker (Willis Towers Watson Netherlands B.V.) (vanaf 1-12-2020)	Sleutelfunctiehouder Actuarieel	benoemd	56 jaar M
S.J.H. Borghouts	Sleutelfunctiehouder Risicomanagement	benoemd	61 jaar M
M.W. van Straten	Sleutelfunctiehouder Internal Audit	benoemd	47 jaar M

* Peildatum voor de leeftijd is 31 december 2020.

Nevenfuncties

De heer F.F. Albrecht

Adviseur beleggingscommissie Total Pensioenfonds; Lid visitatiecommissie Pensioenfonds Ecolab; Investment consultant Rik Albrecht; Expert-lid beleggingsadviescommissie Bpf Molenaars; Bestuurslid Pensioenfonds Alliance; Docent bij SPO; Trainer MIFID bij NNIP, PGGM, MN, Charco & Dique, Privium, DCA; Voorzitter BAC bij Pensioenfonds voor Roeiers in het Rotterdamse havengebied;

De heer S. Banga

Lid cao-commissie CNV;

De heer R. Barnhoorn

Pensioenfondsbestuurder bij FNV; Lid commissie van Beroep bij ABP; Bestuurslid bij Bpf Molenaars; Bestuurslid bij Pensioenfonds True Blue; Lid commissie van beroep BPL Pensioen;

Mevrouw A.C. van Bekkum

Pensioenjurist FNV;

Mevrouw C.W.M. Bongers

Directeur van De Ondernemerscommissaris; Toezichthouder Stichting Welzijn Lelystad; Senior Beleidsadviseur Economie bij de gemeente Kampen;

De heer S.J.H. Borghouts

Interim Professional bij Borghouts Internal Audit Consult; Bestuurslid bij BPF Betonproducten; Sleutelfunctiehouder risicobeheer a.i. Bpf Schilders; Sleutelfunctiehouder internal audit Bpf Rijn- en Binnenvaart; Sleutelfunctiehouder

Mevrouw M.D.C. van Diepen De heer G.J. van Egmond De heer M. Elema	en –vervuller risicobeheer Pensioenfonds voor Roeiers in het Rotterdamse havengebied; Operator banketproductie bij Goedhart Sevenum BV; Bedrijfsjurist bij Van Egmond Legal; Directeur bij BO Akkerbouw; Bestuurslid bij TKI Agro Food; Bestuurslid bij St. IRS; Voorzitter Bestuur bij St. CSAR; Voorzitter bij St. 's Gravenzandse Korenmolen; Secretaris / Penningmeester bij St. SKV; Lid Raad van Toezicht bij St. Vitis Welzijn; Verkenner Veldleeuwerik bij het Ministerie van Landbouw; Voorzitter Stichting Beheer Broban Krat;
De heer P.F.J. van der Heijden De heer A.A. van Hienen	Inkoper bij Inbak BV; Lid Raad van Toezicht bij Pensioenfonds HIBIN; Lid beleggingscommissie bij PC 1 van Driel Eenheid;
De heer A.Th.M. van Hulst De heer W. Kannegieter	Lid Raad van Toezicht Stichting Renesse; Voorzitter 9 geschillencommissies; Directeur NVB; Secretaris Bestuur Stichting Beheer Broban Krat; Voorzitter Bestuur Stichting Omgevingsfondsen West Betuwe i.o.; Bestuurslid Stichting Nederlands Bakkerij Museum Hattem (tot mei 2020); Voorzitter Bestuur Nederlands Bakkerij Museum Hattem (vanaf mei); Penningmeester Bestuur Stichting Sociaal Fonds Bakkersbedrijf; Lid Ledencommissie Natuurmonumenten Gelderland;
De heer R.A.J. Lahoye De heer R.P. van Leeuwen	Geen nevenfuncties; Voorzitter raad van commissarissen bij Leidsche Verzekeringen; Voorzitter Bestuur bij Pensioenfonds Sportfondsen; Voorzitter/vereffenaar bij BPF Tandtechniek; Lid visitatiecommissie bij Pensioenfonds OWASE; Lid visitatiecommissie Pensioenfonds Goudse Haven; Lid visitatiecommissie Pensioenfonds GSFS; Penningmeester bij de Federatie Nederlandse Denksporten; Pensioen Associate Akkermans & Partners; Commissaris Topbridge BV; Voorzitter Raad van Toezicht Pensioenfonds Cargill; Adviseur ARC Pensioenfonds TNO;
De heer P.G.M. Lelieveld De heer W. van der Linden De heer E.P.H. Maat De heer P. Mannaert	Geen nevenfuncties; Diverse functies bij Bakkerij de Waal; Lid gemeenteraad Ridderkerk; Medewerker bij Banketbakkerij Wouter de Graaf; Bestuurslid en voorzitter Beleggingsadviescommissie bij Pensioenfonds ATOS; Lid beleggingsadviescommissie bij PMA; Vereffenaar Pensioenfonds voor de Tandtechniek; Lid raad van toezicht Pensioenfonds Telegraaf;
De heer A.J.D. Roodenrijs	Eigenaar Meesterbakker Roodenrijs; Eigenaar Horecabakker Roodenrijs;
Mevrouw P.M. Siegman	Bestuurslid bij Skate4AIR; Voorzitter bij Skate4AIR Westland; Lid advies committee EPFIF Pensioen Bestuurstafel; Voorzitter werkgroep bij VIIP; Voorzitter bij Pensioenfonds Eriks; Pensioenadviseur bij GPSS; Lid Raad van Toezicht Pensioenfonds UWV; Voorzitter Contactouder vergadering Wolfert Tweetalig Rotterdam; Lid Oudercommissie Wolfert Tweetalig Rotterdam; Gastouder TakeCareBNB; Technisch voorzitter Pensioenfonds Notariaat; Teamleider bakkerij/magazijn bij Bakkerij Goedhart Emmeloord; Ondernemer bij Meowt Cattery en gedragstherapie voor katten;
De heer M. Smit	Lid Belanghebbendenorgaan Kring D bij De Nationale APF;
Mevrouw C.H. Smits	Pensioenfondsbestuurder bij CNV Vakmensen; Bestuurslid bij PNO Media;
Mevrouw G. Son	Oproepkracht bakkerij (verkoopmedewerker) bij Bakkerij Boersma Amersfoort; Adviseur/trainer medezeggenschap bij Gaia Son Advies;
De heer M.W. van Straten	Pensioenfondsbestuurder bij CNV Vakmensen; Bestuurslid bij BPF Horeca en Catering; Bestuurslid bij BPF Recreatie; Bestuurslid bij VUT-fonds voor de Contractcateringbranche Sucon II;
Mevrouw S.E.M. Verhoef De heer T.L. Volkeri	Bestuurslid en voorzitter college van vereffenaars bij Pensioenfonds Equens; Lid kascommissie bij CEBP (Confédération Européenne des Organisations Nationales de la Boulangerie et de la Pâtisserie.); Secretaris bij St Pensioenvoorzieningen Personeel KVOB;

Uitvoeringsorganisaties

Het beheer van de pensioenadministratie en Bestuursondersteuning is uitbesteed aan TKP Pensioen B.V.
Het fiduciair management voor het pensioenfonds is uitbesteed aan NN Investment Partners B.V.
Met ingang van 1 januari 2020 is BNY Mellon Asset Servicing de custodian van het pensioenfonds.
Met ingang van 26 september 2019 is KPMG vervuller Internal Audit (de heer D. Tingelaar).

Certificeerders

De certificerend actuaire was tot 1 december 2020 de heer R. Kruijff (Willis Towers Watson Netherlands B.V.)
De certificerend actuaire was vanaf 1 december 2020 tot 1 januari 2021 de heer E. Schokker (Willis Towers Watson Netherlands B.V.)
De certificerend actuaire is vanaf 1 januari 2021 de heer H. Zaghdoudi (Willis Towers Watson Netherlands B.V.)
De controlerend accountant is de heer E.M. van der Hall (Deloitte Accountants B.V.)

Externe Oversight manager

De heer E.A. Massie (Ortec Finance)

Adviserend Actuaris

De heer R. Dijkstra (Sprenkels en Verschuren)

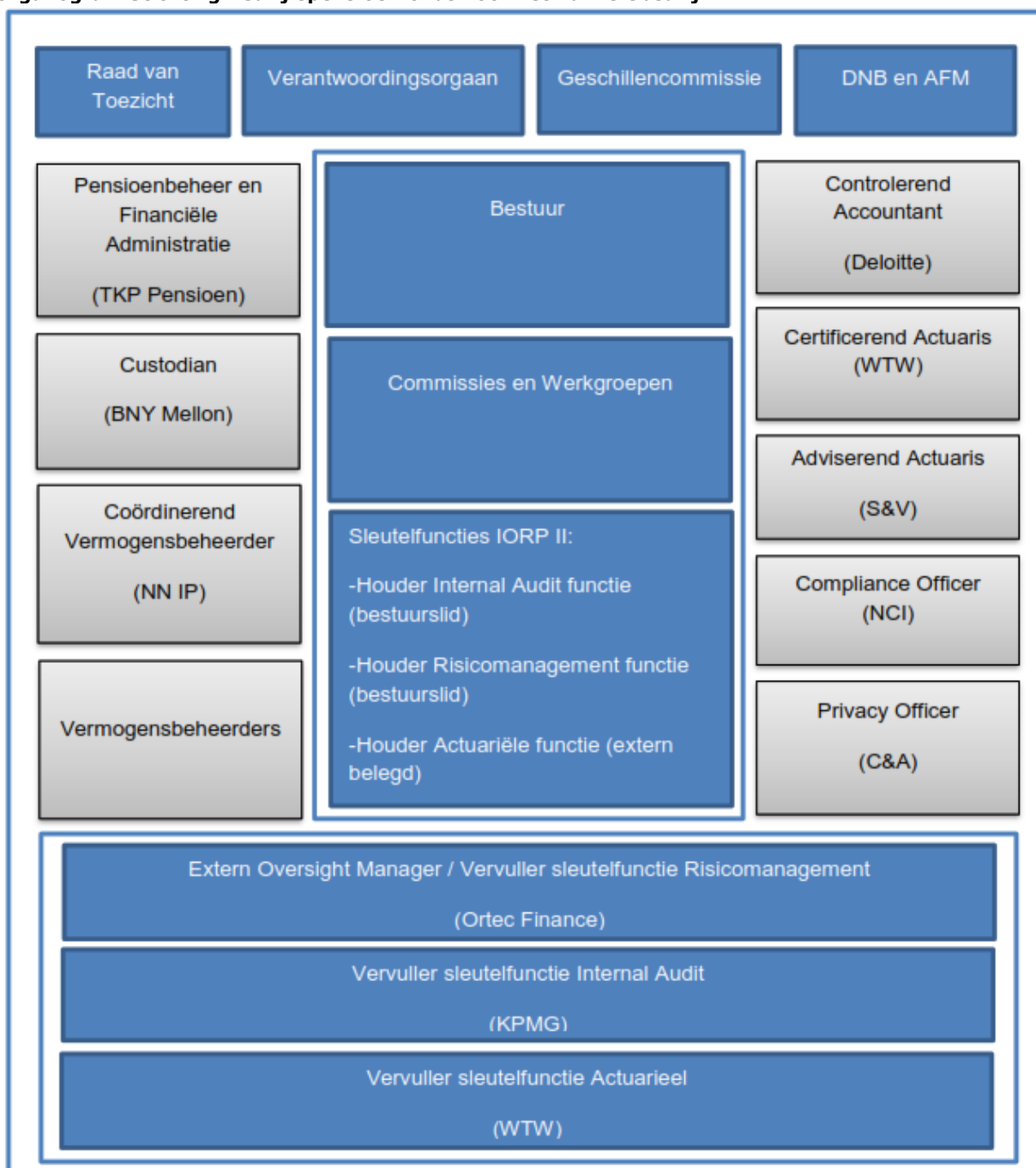
Compliance officer

De heer A. de Jong en mevrouw S. Overdevest (Nederlands Compliance Instituut)

Privacy Officer

Mevrouw E. Hoving (Compliance & Advisory)

Organogram Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf

3 Financiële positie, beleid en risicobeheer

3.1 Financiële opzet en positie

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is een belangrijke maatstaf voor de financiële positie van een pensioenfonds. Het geeft het pensioenvermogen als percentage van de contante waarde van de pensioenverplichtingen weer. De dekkingsgraad kan wijzigen door diverse factoren, zoals de ontwikkeling van het beleggingsresultaat, verzekeringstechnische ontwikkelingen en de ontwikkeling van de marktrente. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als het gemiddelde van de twaalf maanddekkingsgraden naar de meest actuele inzichten. De beleidsdekkingsgraad is ultimo 2020 88,5% (2019 95,0%). Derhalve is er eind 2020 sprake van een vermogenstekort.

Korte termijn korting

De huidige beleidsdekkingsgraad (88,5%) ligt onder de minimale vereiste dekkingsgraad (104,2%). Hierdoor is op 31 december 2020 het zesde meetmoment waargenomen waarop de beleidsdekkingsgraad lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Het pensioenfonds heeft gebruik gemaakt van de eind 2020 door Minister Koolmees aangereikte vrijstellingsregeling. Derhalve is een MVEV korting niet noodzakelijk in 2021. Een eventueel gebruik van de vrijstellingsregeling is onderbouw door het fonds in het kader van evenwichtige belangenafweging.

Herstelplan

In maart 2021 heeft het pensioenfonds een geactualiseerd herstelplan bij DNB ingediend. Uit het herstelplan blijkt dat, uitgaande van de in dit herstelplan gehanteerde veronderstellingen, het pensioenfonds binnen de gekozen hersteltermijn herstelt tot het vereist eigen vermogen.

De ontwikkeling van de actuele dekkingsgraad van het pensioenfonds gedurende het jaar wordt hieronder weergegeven.

	2020	2019
Dekkingsgraad 1 januari	95,5%	97,5%
Effect premies	-0,3%	-0,2%
Effect uitkeringen	-0,1%	-0,1%
Effect toeslagverlening	0,0%	0,0%
Effect wijziging rente	-12,5%	-14,8%
Effect beleggingsresultaat	8,9%	13,2%
Effect aanpassing actuariële grondslagen	2,6%	-0,1%
Effect overige oorzaken	-1,6%	0,0%
Dekkingsgraad 31 december	92,5%	95,5%

Effect premies

Het effect op premies wordt veroorzaakt doordat de feitelijke premie lager was dan de actuariel benodigde premie.

Effect toeslagverlening

In 2020 is door het Bestuur besloten om geen toeslagen toe te kennen.

Effect wijziging rente

De wijziging van de rentetermijnstructuur (RTS) heeft een negatief effect gehad op de dekkingsgraad van -12,5%. Het rente-effect op de beleggingen is meegenomen onder rendement.

Effect beleggingsresultaat

Het netto rendement, inclusief het rendement door afdekking van de rente, bedroeg in 2020 8,9%. Dit rendement was (na aftrek van beleggingskosten) hoger dan het rendement benodigd om de aangroei van de voorziening te financieren (-0,324%). De dekkingsgraad is hierdoor met 8,9%-punt toegenomen.

Effect aanpassing actuariële grondslagen

Ultimo 2020 is een aantal grondslagwijzigingen doorgevoerd.

- Overstap van AG Prognosetafel 2018 naar AG-Prognosetafel 2020. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 132,3 miljoen.
- Overstap van ervaringssterftecorrectie 2018 naar ervaringssterftecorrectie 2020. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 13,5 miljoen.
- Overstap van de fondsspecifieke partnerfrequentie 2016 naar CBS 2020 inclusief samenwonend. Dit leidt tot een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen met € 15,8 miljoen.
- Overstap qua leeftijdsverschil tussen M en V naar de aanname dat mannelijke deelnemers een relatie hebben

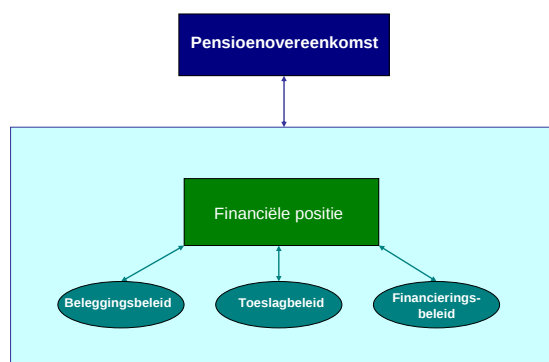
- met een 3 jaar jongere vrouw (ongewijzigd) en dat vrouwelijke deelnemers een relatie hebben met een 2 jaar oudere man (was 3). Dit leidt tot een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen met € 12,4 miljoen.
- Overstap van een wezenopslag op onbepaald partnerpensioen van 2,50% naar 0,48%. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 15,0 miljoen.
 - Overstap naar nieuw opbouwpercentage 1,35% (was 1,60%) die aangehouden wordt voor de bepaling van de schadereserve voor arbeidsongeschikten. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 12,6 miljoen.

Effect overige oorzaken

Onder overig worden de effecten op de dekkingsgraad als gevolg van wijzigingen inzake waardeoverdrachten, kosten, sterfte, arbeidsongeschiktheid en overige mutaties en correcties verwerkt.

3.2 Beleid en beleidskeuzes

Het Bestuur heeft beleid ontwikkeld op het gebied van financiering, beleggingen en toeslagen om de risico's en de financiële positie van het pensioenfonds te beheersen. Bij het maken van beleidskeuzes worden de belangen van alle belanghebbenden evenwichtig afgewogen. Het beleid moet worden uitgevoerd binnen de kaders van de pensioenovereenkomst zoals door de cao-partijen overeengekomen.

3.2.1 Toeslagbeleid

Voor de pensioenaanspraken van actieve, arbeidsongeschikte en gewezen deelnemers en de ingegane pensioenen van pensioengerechtigden wordt vanaf 1 januari 2016 bij de bepaling van het indexatiepercentage uitgegaan van de ontwikkeling van een prijsindexcijfer (CPI voor alle huishoudens, afgeleid) tussen 1 april van het voorafgaande jaar en 1 april van het jaar waarop de indexatie betrekking heeft.

Het toeslagbeleid dient op grond van de Pensioenwet toekomstbestendig te zijn. Dit betekent dat niet meer toeslag wordt verleend dan in de toekomst te realiseren is. Voor het bepalen van het toeslagpercentage wordt onderstaande toeslagstafel gehanteerd:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening
< 110%	Geen toeslagverlening.
Tussen 110% en toeslagverleningsdekkingsgraad * (%)	Gedeeltelijke toekomstbestendige toeslagverlening.
> Toeslagverleningsdekkingsgraad* (%)	Volledige toeslagverlening. Wanneer er na het verlenen van toeslagen een overschot is mag dit overschot binnen de fiscale grenzen voor 1/5e deel worden aangewend om gemiste toeslagen in te halen en eventuele kortingen uit het verleden goed te maken.

*) De toeslagverleningsdekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij de volledige toeslagambitie kan worden waargemaakt (prijsindex).

3.2.2 Financieringsbeleid

Financieringssysteem en ABTN

De wijze waarop de kostendekkende premie en de verschuldigde premie bij het fonds wordt vastgesteld wordt hierna nader toegelicht.

Vaststelling van de kostendekkende premie

De kostendekkende premie wordt jaarlijks bepaald als de som van:

De jaarinkoop (gedisconteerd met de reële rendementscurve) benodigd voor de in het boekjaar te verkrijgen aanspraken op (tijdelijk/extra) ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen, vermeerderd met de risicopremies voor arbeidsongeschiktheid (premiëvrijstelling) en overlijden (partnerpensioen en wezenpensioen) en vermeerderd met een opslag voor uitvoeringskosten.

De solvabiliteitsopslag in de premie is gelijk aan nul, tenzij het Vereist Eigen Vermogen horende bij de jaarinkoop hoger is dan de in de premie opgenomen kosten voor indexatie. In deze situatie is de solvabiliteitsopslag gelijk aan het Vereist Eigen Vermogen verminderd met de in de premie opgenomen kosten voor indexatie. Het Vereist Eigen Vermogen is het conform het standaardmodel van DNB berekende percentage ultimo voorgaand boekjaar.

Voor de berekening van de kostendekkende premie wordt uitgegaan van de reële rendementscurve. De reële rendementscurve wordt vastgesteld als het verwachte fondsrendement verminderd met een afslag voor indexatie en staat in beginsel voor een periode van 5 jaar vast. Per 1 januari 2021 is een nieuwe 5-jaarsperiode in gegaan. Bij het vaststellen van de reële rendementscurve is rekening gehouden met de maximale parameters, zoals vastgelegd in artikel 23a eerste lid van het besluit Financieel Toetsingskader pensioenfondsen. De reële rendementscurve is gebaseerd op de rentetermijnstructuur per 30 september 2020 op het moment dat het bestuur de premie voor 2021 heeft vastgesteld.

De uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de reële rendementscurve zijn door het bestuur getoetst aan de resultaten in de ALM-studie uit 2019. Het verwachte reële fondsrendement in de ALM-studie kan per saldo gelijk gesteld worden aan het verwachte reële fondsrendement op basis van de maximale parameters en de overige wettelijke aannames betreffende verwacht rendement op vastrentende waarden en inflatie.

Voor het overige worden bij de kostendekkende premie de actuariële veronderstellingen gehanteerd, die ook bij de bepaling van de technische voorziening worden gebruikt. De opslag voor premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid bedraagt 4,8% van de actuariële koopsom voor de pensioenopbouw. De opslag voor dekking van de jaarlijkse administratiekosten bedraagt 1,1% van de som van het pensioengevend loon.

De verschuldigde premie

De bijdrage die het pensioenfonds met betrekking tot de regeling inzake ouderdoms-, nabestaanden- en wezenpensioen (inclusief premievrijstelling) ontvangt, bedraagt per deelnemer een percentage van het pensioengevend salaris. Het uitgangspunt is dat deze verschuldigde premie minimaal gelijk is aan de kostendekkende premie als hiervoor omschreven. Met ingang van 1 januari 2014 bedraagt dit percentage 14,0% van de salarissom. Het nabestaandenpensioen vindt bij het pensioenfonds plaats op opbouwbasis.

Vanaf 1 januari 2016 wordt dit percentage jaarlijks vertaald naar een percentage van de pensioengrondslag (PG). Voor 2020 is de bijdrage vastgesteld op 25,2% van de pensioengrondslag. De pensioengrondslag wordt gevormd door het salaris minus de franchise van € 14.167.

De werkgever is gerechtigd een gedeelte van deze premie te verhalen op de werknemer volgens de afspraken die daarover zijn gemaakt in de geldende CAO. Uitgangspunt is een sluitende financiële opzet van de pensioenregeling.

Verloop pensioenpremie en overige premies

De afgelopen vijf jaar hebben de premies zich als volgt ontwikkeld:

	2020	2019	2018	2017	2016
Pensioenpremie in % van de PG	25,2	24,5	24,4	24,4	24,4

Excedentregeling

De premie voor de aanvullende excedent-verzekeringen komt volledig ten laste van de werkgever. Met ingang van 1 januari 2020 wordt de premie voor de excedentregeling als volgt vastgesteld:

Overlevingsgrondslagen	: Prognosetafel AG2018, rekening houdend met ervaringssterfte. Per 1 januari 2020 wordt startjaar 2020 gebruikt. Het startjaar wordt jaarlijks één jaar doorgeschoven;
Marktrente	: rentetermijnstructuur van 30 september voorafgaand aan het jaar waarvoor de premie wordt vastgesteld;
Excassokosten:	: 2,7% van de nominale jaarinkoop;
Administratiekosten	: 1,1% van het pensioengevend (excedent)salaris;
Arbeitsongeschiktheid	: 4,8% van de nominale jaarinkoop;
Solvabiliteitsopslag	: 15,1% van de nominale jaarinkoop.

3.2.3 Beleggingsbeleid

Algemeen

De doelstelling van het beleggingsbeleid is de ingelegde premies zo goed mogelijk te beleggen teneinde een optimaal rendement te behalen. Hierbij spelen risico, kwaliteit en diversificatie een belangrijke rol. Uitgangspunten bij het vaststellen van de beleggingsportefeuille zijn de aard en omvang van de verplichtingen, het risicobudget en de eisen die voortvloeien uit de pensioenwetgeving.

Asset Liability Management

Om te komen tot een optimale samenstelling van de assetmix van de portefeuille op hoofdlijnen is gebruik gemaakt van de uitkomsten van een Asset Liability Management (ALM)studie. In deze studie wordt rekening gehouden met het toeslagenbeleid, het premiebeleid en de pensioenverplichtingen. Zodoende worden het beleggingsbeleid, het financieringsbeleid en het pensioenbeleid op elkaar afgestemd. In 2019 is de meest recente ALM-studie uitgevoerd.

Matching- & returnportefeuilles

De inrichting van de portefeuillestructuur is gebaseerd op de doelstellingen en risicokaders van het pensioenfonds. Deze structuur is daarom functioneel en eenvoudig. De normwegingen van de portefeuillestructuur bestaan uit: 55% matchingportefeuille en 45% returnportefeuille.

Matchingportefeuille

De matchingportefeuille is primair gericht op de uitvoering van de strategische renteafdekking. Naast renteswaps worden in deze portefeuille beleggingen in obligaties en geldmarktfondsen aangehouden om onder andere te kunnen voldoen aan de 'collateral' (onderpand) verplichtingen van deze renteswaps. Er vindt een dagelijkse bewaking van het onderpand plaats die wordt uitgevoerd door specialisten. Met deze portefeuille wordt geen outperformancedoelstelling nagestreefd. De benchmark voor de matchingportefeuille wordt opgesteld op basis van de jaarlijkse uitkeringsprognose. In samenwerking met de administrateur zal maandelijks een aanpassing worden verwerkt op basis van de geschatte technische voorziening, balans en dekkingsgraad van het pensioenfonds. De matchingportefeuille belegt daarnaast in bedrijfsobligaties en hypotheek. In 2020 is tevens een portefeuille ingericht met green bonds, obligaties die onder andere dienen voor financiering van de energietransitie.

Returnportefeuille

De returnportefeuille beoogt de indexatieambitie van het pensioenfonds te realiseren en is gespreid over diverse beleggingscategorieën en regio's. Daarbij wordt aansluiting gezocht met de visie voor het betreffende jaar en het verwachte economische regime. De portefeuille is belegd in hoogrentende bedrijfs- en staatsobligaties, aandelen, onroerend goed en private equity.

Strategische verdeling normportefeuille

Hieronder is de strategische verdeling voor 2020 weergegeven met de bijbehorende indices (de total return variant; inclusief netto dividend).

MATCHING PORTEFEUILLE		
Categorie	Weging	Benchmark
Nominale matching incl. cash	36,5%	Combinatie geldmarktrendement, langlopende Nederlandse en Duitse staatsobligaties en renteswaps
Green Bonds	2,5%	Barclays MSCI Euro Green Bond Index
NL Hypotheken	11,0%	JPM GBI Traded Netherlands
Euro Bedrijfsobl.	5,0%	Barclays Euro-Aggregate Corporates Index
Totaal	55,0%	
RETURN PORTEFEUILLE		
Categorie	Weging	Benchmark
<i>Hoogrentende Obligaties</i>	<i>10,0%</i>	
Hoogr Bedrijfsobligaties	3,5%	BofA ML US High Yield Master II Index euro hedged
Obligaties Opk Markten HC	2,6%	JP Morgan EMBI Global Diversified euro hedged
Obligaties Opk Markten LC	3,9%	JPM GBI-EM Global Diversified
<i>Aandelen</i>	<i>28,0%</i>	
Wereldwijd	24,0%	MSCI World Net
Opkomende Markten	4,0%	MSCI Emerging Markets ND
<i>Onroerend Goed</i>	<i>4,0%</i>	
Niet beursgenoteerd OG	4,0%	ROZ/IPD NL
<i>Alternatieve investeringen</i>	<i>3,0%</i>	

Private Equity	3,0%	5-jaars euroswap +200 bp
Totaal	45,0%	

In hoofdstuk 4 'Beleggingen' wordt nader ingegaan op de uitkomsten van de gemaakte beleidskeuzes.

3.3 Risicobeheer

3.3.1 Beleidsuitgangspunten en Risicohouding

Kwalitatieve risicohouding financieel risico

Het Bestuur van het fonds heeft een risicobewuste houding. Het fonds streeft er naar om de nominale aanspraken waardevast na te komen. Inflatie holt de waarde van de nominale uitkeringen uit en gezien het langetermijnkarakter van pensioenen is het belangrijk dat de koopkracht van het pensioen via toeslag behouden blijft. Beleggingsrisico kan acceptabel zijn in het streven naar koopkrachtbehoud, zelfs indien dit betekent dat de nominale aanspraken niet geheel na kunnen worden gekomen.

De mate van risicoacceptatie van het Bestuur is onder andere gebaseerd op de volgende kwalitatieve overwegingen die zijn afgestemd met sociale partners:

- Het opgebouwde pensioen vormt na pensionering een belangrijke bron van inkomen voor deelnemers van het fonds.
- Er wordt gestreefd naar een stabiele premie en een stabiele opbouw.
- Bij de afweging tussen hoogte van het opbouwpercentage en de mate van indexatie prevaleert binnen redelijke grenzen de hoogte van het opbouwpercentage.
- Het fonds streeft naar een zo veel als mogelijk waardevast pensioen, dit met een minimale ambitie van 50% van de prijsindex.
- Een afgewogen balans tussen te nemen risico's en het naar verwachting te realiseren beleggingsrendement is noodzakelijk om op langere termijn invulling te kunnen geven aan de pensioenambitie. Voor het nastreven van de pensioenambitie is het Bestuur bereid om beleggingsrisico te nemen en een beleggingsrendement na te streven dat hoger is dan de risicovrije marktrente.
- Bij slechte economische omstandigheden acht het Bestuur het uitlegbaar dat volledige toekenning van toeslag niet realiseerbaar is. Het Bestuur streeft ernaar kortingen op de pensioenaanspraken en –uitkeringen zoveel mogelijk te voorkomen en als uiterste middel in te zetten. Daarbij is het uitgangspunt dat eventuele kortingen over de maximale hersteltermijn die binnen de wettelijke kaders mogelijk is worden gespreid.

De risicobereidheid van het Bestuur kan worden beïnvloed door de actuele financiële positie van het fonds. Periodiek wordt beoordeeld of de ambitie van sociale partners nog haalbaar is. Het vasthouden aan een onmogelijke ambitie is immers niet zinvol. Bij de keuze voor een bepaald beleid wordt niet alleen een verwachte ontwikkeling beoordeeld maar ook scenario's die gunstiger of minder gunstig zijn dan de verwachte ontwikkeling. De ambitie dient in de meeste scenario's te kunnen worden behaald.

Risicobereidheid deelnemers

In 2019 is er een onderzoek geweest onder deelnemers waarin ook gekeken is naar de risicobereidheid. De uitkomsten waren vergelijkbaar met het voorgaande onderzoek uit 2014 waarbij de deelnemers aangeven het risicoprofiel bij voorkeur niet verhogen. Het Bestuur heeft in de communicatie richting deelnemers sinds 2017 meer aandacht geven aan de voorlichting over beleggingsrisico's o.a. door berichtgeving op de website over de gestegen kans op korten als gevolg van de gedaalde dekkinggraad.

Kwalitatieve risicohouding niet-financiële risico's

Het Bestuur hanteert een lage risicotolerantie ten aanzien van niet-financiële risico's, omdat deze naar verwachting niet worden beloond met een risicopremie. Bij de bepaling van de mate van beheersing van dergelijke risico's maakt het bestuur een afweging tussen de kans dat het risico zich voordoet, de mogelijke impact ervan en de kosten die gepaard gaan met de beheersing.

Kwantitatieve risicohouding

De kwantitatieve risicohouding wordt geconcretiseerd door de vaststelling van risicogrenzen (het Vereist Eigen Vermogen en de grenzen van de haalbaarheidstoets). Bij een overschrijding vindt er een beleidsdiscussie plaats. Risicogrenzen maken het mogelijk om op een vooraf vastgelegde en objectieve manier te beoordelen of het risico hoger of lager is dan vooraf is toegestaan. Echter, bij overschrijding van risicogrenzen zal geen automatische aanpassing van beleid plaatsvinden, maar een kwalitatieve discussie, rekening houdend met de situatie en inzichten van dat moment.

Pensioenresultaat: Pensioenuitkeringen geïndexeerd en gekort conform beleid Fonds
Pensioenuitkeringen (o.b.v. volledige pensioenopbouw)geïndexeerd met volledige prijsinflatie

Dit pensioenresultaat wordt door middel van een haalbaarheidstoets per geboortecohort vastgesteld en vervolgens op basis van gewogen aantallen vertaald naar een pensioenresultaat op fondsniveau. Bij de vaststelling van dit pensioenresultaat wordt geen rekening gehouden met nieuwe toetreders, maar wel met toekomstige opbouw en ontslag- en pensioneringskansen van huidige actieven.

Het Bestuur heeft de volgende risicohouding (lange termijn) vastgesteld met betrekking tot het pensioenresultaat:

Ondergrens 1: Vanuit de situatie waarbij dekkingsgraad gelijk is aan Vereist Eigen Vermogen dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 80%.

Ondergrens 2: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 75%.

Ondergrens 3: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een "slechtweerscenario" (lees: 5e percentiel) 35% te bedragen.

Het Bestuur heeft de volgende risicohouding (korte termijn) vastgesteld met betrekking tot het Vereist Eigen Vermogen: het Vereist Eigen Vermogen afgeleid van de werkelijke asset mix van het Fonds mag niet meer dan 2,5% (zowel positief als negatief) afwijken van het Vereist Eigen Vermogen afgeleid van de strategische asset mix.

Haalbaarheidstoets

De risicohouding is tevens getoetst in de aanvangshaalbaarheidstoets. Deze toets is verplicht voor ieder pensioenfonds vanuit wet- en regelgeving. In de aanvangshaalbaarheidstoets die in september 2015 is uitgevoerd is de risicohouding voor de lange termijn bepaald voor verwachtingen ten aanzien van het pensioenresultaat. De risicohouding op korte termijn is bepaald door het vereist eigen vermogen en de bandbreedte hieromheen. In 2020 is de risicohouding getoetst in de jaarlijkse haalbaarheidstoets. In deze toets wordt gekeken of het mediane pensioenresultaat en de afwijking t.a.v. het pensioenresultaat in een slechtweerscenario aan de gestelde grenzen voldoen. Onderstaande tabel toont de grenzen die tijdens de aanvangshaalbaarheidstoets zijn vastgesteld. De grenzen worden overschreden als het mediaan pensioenresultaat lager dan 75% uitkomt en als de relatieve afwijking van het slechtweerscenario hoger dan 35% uitkomt.

	Grens	Aanvangs- haalbaarheids toets 2015	Jaarlijkse haalbaarheids toets 2019	Jaarlijkse haalbaarheids Toets 2020
Mediaan pensioenresultaat	75%	89%	83%	89%
Slecht-weer- scenario pensioenresultaat	-	63%	61%	65%
Relatieve afwijking slecht- weerscenario	35%	30%	26%	27%

De resultaten van de haalbaarheidstoets 2020 liggen binnen de gestelde grenzen. Ondanks de lagere aanvangsdekkingsgraad, zijn de resultaten ten opzichte van 2019 verbeterd. Dit was het gevolg van aanpassingen aan de wettelijk voorgeschreven scenario'set waarop de berekeningen zijn gebaseerd.

Aanpassing risicoprofiel

Het Bestuur heeft in 2015 een ALM-studie uitgevoerd. De uitkomsten van deze ALM-studie zijn de basis geweest voor de herijking van het strategisch beleggingsbeleid. Gezien het feit dat de beleidsdekkingsgraad van het fonds onder de minimale vereiste dekkingsgraad ligt is het niet mogelijk om het risicoprofiel te verhogen. Het Bestuur heeft wel besloten om gebruik te maken van de eenmalige ruimte die in 2015 is geboden door staatssecretaris Klijnsma om het risicoprofiel te verhogen, zolang een fonds in reservetekort zit. Indien de beleidsdekkingsgraad boven het minimaal vereist eigen vermogen uitkomt dan wordt een verhoging van het risicoprofiel door het ophogen van de allocatie naar zakelijke waarden opnieuw beoordeeld en aan de toezichthouder voorgelegd. In 2020 lag de beleidsdekkingsgraad onder het minimaal vereist eigen vermogen. Het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille is daarom nog niet verhoogd. Als op enig moment de beleidsdekkingsgraad boven het minimaal vereist eigen vermogen komt, zal het Bestuur op dat moment beoordelen of de aanpassing van het risicoprofiel nog opportuun is.

Als de financiële situatie van het fonds vervolgens verder verbetert, wordt bij voorkeur juist weer minder risico genomen omdat de ambitie dan in evenveel of meer gevallen haalbaar is met minder risico. Het verlagen van het risicoprofiel komt naar verwachting pas echt in zicht op het moment dat de vereiste dekkingsgraad is bereikt. Tot die tijd wil het fonds nog een hoger risico nemen om de indexatiedoelstelling te kunnen behalen. Het bijbehorend risico wordt nog steeds als acceptabel beschouwd.

Het Bestuur heeft in 2019 een aanvullende ALM studie gedaan. De uitkomsten van deze ALM studie gaven geen aanleiding bovenstaande beleid te herzien.

3.3.2 Risicogovernance

Het pensioenfonds hecht belang aan een onafhankelijke inrichting van het risicomanagement. De inrichting van het onafhankelijk risicomanagement is gebaseerd op het gedachtengoed van de drie verdedigingslinies. Dit gaat uit van adequate functiescheiding om te voorkomen dat risicolimieten overschreden worden en is in het volgende schema weergegeven.

Sleutelfunctie Risicomanagement

In lijn met de IORP II wetgeving heeft het pensioenfonds een sleutelfunctie risicomanagement ingesteld bestaande uit een Sleutelfunctiehouder (bestuurslid) en een vervuller. De Sleutelfunctie Risicomanagement, met ondersteuning van de Risicoadviescommissie, is verantwoordelijk voor overkoepelend risicobeleid. Voor specifieke risico's worden daarnaast specialisten gebruikt, zoals de compliance en privacy officer. De taken en verantwoordelijkheden van de sleutelfunctie zijn opgenomen in het Beleidsdocument Sleutelfunctie Risicomanagement.

Risicoadviescommissie (RAC)

De risicoadviescommissie ondersteunt de sleutelfunctie risicomanagement. De houder van de sleutelfunctie risicomanagement is tevens voorzitter van de Risicoadviescommissie. De samenstelling, taakomschrijving, vergaderfrequentie en ondersteuning van deze commissie zijn opgenomen in het huishoudelijk reglement. De RAC bereidt formeel het risicobeleid voor en geeft gevraagd en ongevraagd advies aan het Bestuur over de onderwerpen gerelateerd aan risicomanagement. Minimaal één maal per kwartaal komt deze commissie bijeen. De leden van de Risicoadviescommissie rapporteren aan het voltallige Bestuur over de benoemde aangelegenheden, uitmondend in een advies waarna het Bestuur op basis van die rapportages en adviezen beslissingen kan nemen.

Externe Oversight manager

Ortec Finance fungeert als vervuller van de sleutelfunctie risicomanagement en ondersteunt het Bestuur op het gebied van risicomanagement en houdt toezicht op de uitbestede diensten. Hierbij gaat Ortec Finance na of de dienstverlening wordt uitgevoerd conform het beleid en conform de afspraken die gemaakt zijn in contracten en Service Level Agreements. Ortec Finance ondersteunt daarnaast het Bestuur in besluitvorming door het opstellen van onafhankelijke oplegnotities bij voorstellen en adviezen die door de adviserend actuaire (Sprenkels & Verschuren), coördinator vermogensbeheer (NN IP) en pensioenuitvoerder (TKP) aan het Bestuur ter besluitvorming worden voorgelegd. Ten slotte stelt Ortec Finance maandelijks en op kwartaalbasis een Integraal Risico Dashboard op, op basis waarvan het Bestuur zowel de financiële als niet-financiële risico's monitort. Het Bestuur is en blijft eindverantwoordelijk voor de door haar genomen beslissingen.

'Soft controls' en risicobewustzijn

Het Bestuur bespreekt bij iedere Bestuursvergadering het beschikbare Integraal Risico Dashboard. Dit bevordert het risicobewustzijn bij Bestuursleden. Daarnaast is er bij nieuwe besluitvorming op bijvoorbeeld beleggingsonderwerpen

altijd ruim aandacht voor de risico-aspecten, o.a. op basis van de notities vanuit Ortec Finance. Ook heeft het Bestuur in 2020 weer stilgestaan bij de Systematische Integriteits Risicoanalyse (de 'SIRA').

Onafhankelijk risicomanagement binnen uitvoeringsorganisaties

Het pensioenfonds heeft een belangrijk deel van haar werkzaamheden uitbesteed aan externe partijen. De belangrijkste uitbestedingspartijen zijn de pensioenuitvoerder (TKP) en fiduciair manager (NN IP ICS). In het Uitbestedingsbeleid heeft het pensioenfonds de voorwaarden vastgelegd waaraan uitbestedingspartijen moeten voldoen, inclusief eisen ten aanzien van risicomanagement. Het is gebruikelijk binnen financiële ondernemingen en andere uitvoeringsorganisaties om in de eigen organisatie tevens een functiescheiding conform het model van drie verdedigingslijnen aan te houden. In lijn met het uitbestedingsbeleid van het pensioenfonds is dit ook het geval binnen de organisatie van de fiduciair manager en de pensioenuitvoerder. Daarnaast leveren de uitvoeringsorganisaties informatie aan ten behoeve van het risicomanagement, o.a. via periodieke rapportages.

3.3.3 Risico-identificatie en beheersmaatregelen

De risico's voor het Fonds, het beleid, de beheersing en de monitoring hiervan zijn beschreven in het risicohandboek. De belangrijkste risico's worden ook in de ABTN toegelicht. In de ABTN heeft het Fonds ook een crisisplan opgenomen. Hiermee geeft het Fonds uitvoering aan de wettelijke vereisten.

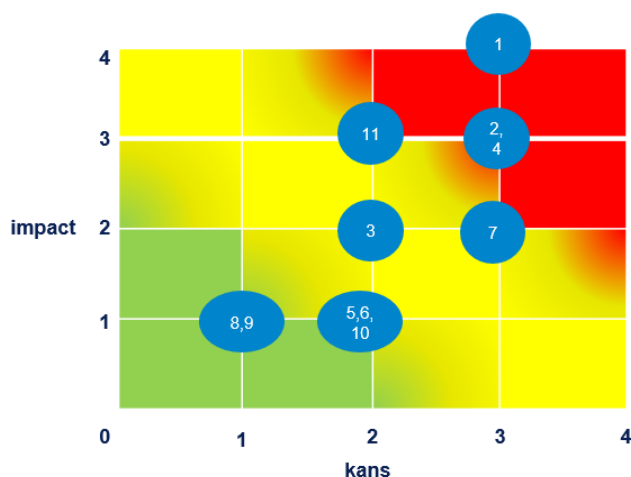
Strategische risico's

Het pensioenfonds heeft de risico's ingedeeld in financiële en niet-financiële risico's. Het Bestuur heeft in 2020 een herijking van de scoring van zowel de financiële als de niet-financiële risico's uitgevoerd. Hieruit is gebleken dat de meest belangrijke financiële risico's het solvabiliteitsrisico, het renterisico, het marktrisico, het kredietrisico en het verzekeringstechnisch risico betreffen. De meest belangrijke niet-financiële risico's betreffen het omgevingsrisico, het uitbestedingsrisico, het ESG-risico en het IT-risico. In deze paragraaf worden de belangrijkste financiële en niet-financiële risico's, de mogelijke impact op de doelstellingen van het pensioenfonds, de trend in de afgelopen jaren en de beheersing toegelicht.

Financiële risico's

De uitkomst van de risicoscoring van de financiële risico's is in onderstaande figuur opgenomen.

Overzicht totale scores netto risico

# Risiko	# Risiko
1 Balansrisico	7 Kredietrisico
2 Renterisico	8 Tegenpartijrisico
3 Inflatieisico	9 Liquiditeitsrisico
4 Marktrisico	10 Concentratierisico
5 Actief Risico	11 Verzekeringstechnisch risico
6 Valutarisico	

- Solvabiliteitsrisico (Balansrisico)

Een belangrijk risico is dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen om de pensioenverplichtingen na te kunnen komen, ook wel het solvabiliteitsrisico genoemd. Als de solvabiliteit zich negatief ontwikkelt, kan het pensioenfonds de premie verhogen binnen de kaders van de uitvoeringsovereenkomst en kan er geen of minder ruimte voor toeslagverlening zijn. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds de pensioenaanspraken en pensioenrechten moet korten.

De solvabiliteit van een pensioenfonds wordt gemeten op basis van de hoogte van de dekkingsgraad van het pensioenfonds. In 2020 is de beleidsdekkingsgraad gedaald van 95,0 per 1 januari 2020 tot 88,5% per 31 december 2020. De actuele dekkingsgraad liet gedurende 2020 een grillig verloop zien, met een dieptepunt van 84,1% per einde maart en herstel naar 92,6% per einde december 2020. De stand van de actuele dekkingsgraad per einde 2020 is zodanig, dat het pensioenfonds niet vanuit de wet gedwongen is om in 2021 kortingen van aanspraken door te voeren.

De dekkinggraad is echter ook dusdanig laag, dat er een reëel risico blijft dat er in komende jaren alsnog kortingen doorgevoerd moeten worden. De in 2019 uitgevoerde ALM studie illustreerde de bestaande solvabiliteitsrisico's, en de jaarlijkse ALM toets in 2020 bevestigde deze conclusie.

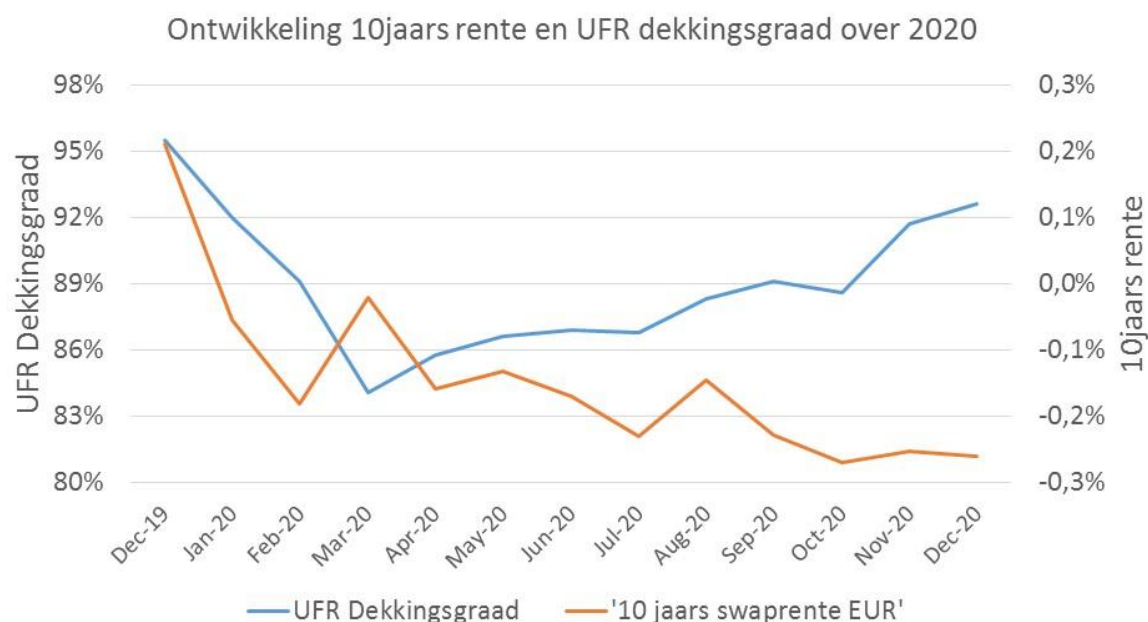
Op langere termijn is met name de premiedekkingsgraad een aandachtspunt. In 2020 is de opbouw van nieuwe pensioenaanspraken verlaagd van 1,6% naar 1,45%, om de premiedekkingsgraad te verhogen naar 70% (peildatum ultimo september 2020). Gedurende 2020 heeft het pensioenfonds een bestendig beleid voor de premiedekkingsgraad vastgesteld, waardoor de impact van de premie op de dekkinggraad wordt beperkt. Gevolg van dit beleid is wel dat de opbouw in 2021 verder is verlaagd naar 1,35%. Gedurende 2021 wordt met sociale partners verder gesproken over de toekomst van de pensioenregeling.

- Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de beleggingen en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van veranderingen in de marktrente. Maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de DV01. Dit is de waardeverandering van een instrument bij een verandering in de rente van 0,01%. Het renterisico op de balans van het pensioenfonds is conform het strategische beleggingsbeleid in 2020 voor 40% afgedekt. Het pensioenfonds hanteert een staffel op basis van renteniveaus ten aanzien van de renteafdekking. De staffel is met ingang van 2020 verlaagd en voorziet in een stapsgewijze aanpassing van de renteafdekking tot een maximum van 80%. Eind 2020 heeft het bestuur besloten de renteafdekking over de gehele staffel met 10%-punt te verhogen per februari 2021.

De matchingportefeuille is gericht op het afdekken van het renterisico en wordt geheel in euro-staatsobligaties belegd met een minimale rating van AA van een van de bekende ratingbureaus, aangevuld met beleggingen in geldmarktinstrumenten en renteswaps met een beperkt aantal solide tegenpartijen, waarbij dagelijks onderpand wordt uitgewisseld. Daarnaast wordt bij de renteafdekking rekening gehouden met de rentegevoeligheid van bedrijfsleningen die in euro's noteren, groene obligaties (green bonds) en de hypotheekbeleggingen.

Omdat het renterisico niet volledig is afgedekt zal een daling in de rente een negatieve impact hebben op de dekkinggraad van het fonds. Door een daling van de rente stijgt de waardering van de posities die zijn ingenomen voor de renteafdekking (obligaties en rentederivaten). De waardering van de voorziening pensioenverplichting leidt echter tot een grotere stijging waardoor de impact op de dekkinggraad negatief is. In 2020 is de rente per saldo flink gedaald. Deze daling heeft een negatieve impact gehad op de actuele UFR-dekkinggraad. In onderstaande grafiek is de ontwikkeling van de UFR-dekkinggraad afgezet tegen de ontwikkeling in de 10-jaars euro swaprente.

De bewaking van de renteafdekking vindt plaats op dagelijkse basis.

- Marktrisico (koersrisico)

Marktrisico is het risico dat de marktprijs van financiële instrumenten en effecten daalt. Dit wordt veroorzaakt door factoren die samenhangen met een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren. Wijzigingen in marktomstandigheden hebben altijd direct invloed op het beleggingsresultaat, omdat alle beleggingen worden

gewaardeerd op actuele waarde waarbij waardeveranderingen onmiddellijk worden verwerkt in het saldo van baten en lasten.

Het pensioenfonds neemt bewust marktrisico's omdat hier een risicopremie tegenover staat en daarmee een hoger rendement wordt verwacht dan de risicovrije rentevoet. Het koersrisico van met name de returnportefeuille (aandelen, hoogrentende obligaties, vastgoed en private equity) wordt beheerst door diversificatie over verschillende beleggingscategorieën, volgens de overeengekomen beleggingsrichtlijnen. Bovendien wordt binnen elke beleggingscategorie een zorgvuldige spreiding over individuele effecten of andere beleggingsobjecten gewaarborgd, zodat de beleggingsportefeuille als geheel nooit bovenmatig wordt blootgesteld aan het koersrisico van één of enkele specifieke beleggingen.

De monitoring van het koersrisico vindt plaats op dagelijkse basis door de coördinator vermogensbeheer, waarbij niet alleen de actuele posities, maar ook diverse stress-scenario's in ogenschouw worden genomen met een schatting van het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille en van de balans van het pensioenfonds.

- **Kredietrisico**

Het pensioenfonds neemt bewust kredietrisico door het kopen van obligaties van diverse overheden en bedrijven omdat hier een risicopremie tegenover staat en daarmee een hogere return dan de risicovrije rente wordt verwacht. Dit risico wordt onder controle gebracht door enerzijds een zorgvuldige selectie van individuele effecten, landen en ondernemingen op basis van kredietwaardigheid en verhandelbaarheid. De vastrentende waardenportefeuille is belegd in Europese staatsleningen, Nederlandse hypotheekleningen en bedrijfsleningen met een minimale rating van BBB. Er is een beperkte allocatie opgenomen naar hoogrentende leningen in de returnportefeuille. Er wordt voldoende spreiding in acht genomen bij de portefeuilleconstructie zodat nooit teveel schade kan worden opgelopen indien ondanks alles een uitgevende instelling toch in de problemen komt.

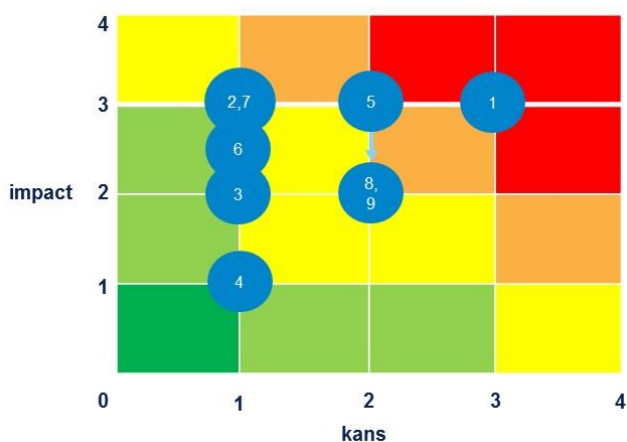
Monitoring van het kredietrisico vindt op dagbasis plaats door de daartoe aangestelde vermogensbeheerders.

- **Verzekeringstechnisch risico**

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. In de actuariële analyse worden de afwijkingen geanalyseerd. Gezien de omvang van het pensioenfonds, wordt het verzekeringstechnisch risico niet herverzekerd. De belangrijkste actuariële risico's zijn het langlevensrisico, het overlijdensrisico (kortleven) en het arbeidsongeschiktheidsrisico. Van de actuariële risico's heeft het langlevensrisico het meeste impact. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen mogelijk niet voor de uitkering van de pensioenverplichting aan deze langer levende deelnemers. Door toepassing van de meest recente AG-prognosetafel (2020) is bij het pensioenfonds het langlevensrisico voor een belangrijk deel gewaardeerd in de voorziening pensioenverplichtingen.

Niet-financiële risico's

Naast financiële risico's loopt het pensioenfonds ook niet-financiële risico's die het behalen van de doelstellingen kunnen bedreigen. Deze risico's kunnen uiteindelijk ook een financiële invloed hebben. De belangrijkste niet-financiële risico's zijn het omgevingsrisico, het uitbestedingsrisico, het IT-risico en ESG risico. De netto-scores zijn in onderstaande figuur opgenomen en ten opzichte van de vorige beoordeling in 2018 is enkel de score op IT risico iets verlaagd, als gevolg van de aanvullende informatie van uitbestedingspartijen.

Risico

- 1 Omgevingsrisico
- 2 Reputatierisico
- 3 Governancerisico
- 4 Operationeel Risico
- 5 Uitbestedingsrisico
- 6 Integriteitsrisico
- 7 Juridisch risico
- 8 IT Risico
- 9 ESG Risico

Onderstaand worden de voor het pensioenfonds vier grootste niet-financiële risico's toegelicht.

- **Omgevingsrisico**

Het omgevingsrisico betreft het risico op ontwikkelingen in de externe omgeving die een impact kunnen hebben op de doelstellingen van het pensioenfonds. Meest relevant in dit kader zijn de ontwikkelingen inzake het nieuwe pensioenstelsel. In 2020 is het pensioenakkoord gesloten tussen de regering en sociale partners nader uitgewerkt. Dit akkoord geeft de contouren van het toekomstige pensioenstelsel, maar het is wachten op de exacte wetgeving. Het Bestuur heeft een stuurgroep ingesteld die zich richt op de ontwikkelingen rondom het pensioenakkoord en de daaruit volgende consequenties voor het pensioenfonds, teneinde op een geschikt moment over te kunnen stappen naar één van de nieuwe contracten.

Een ander middel om de pensioenen in de toekomst betaalbaar te houden is het zoeken naar schaalvoordelen. In 2020 is de samenwerking met BPF Zoetwaren verder geïntensiveerd. Een speciale gemeenschappelijke werkgroep onderzoekt de passende oplossingen om op termijn een samengaan van beide fondsen mogelijk te maken. Daarnaast zoekt het pensioenfonds ook op ad hoc basis de samenwerking met andere fondsen, waar dit kostenvoordelen oplevert.

- **Uitbestedingsrisico**

Uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbestede werkzaamheden, dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel worden geschaad. Het uitbestedingsrisico wordt gemitigeerd door de afspraken (kwaliteitseisen) in de uitvoeringsovereenkomst en de daaraan verbonden Service Level Agreement (SLA). Monitoring van de uitvoering door het Bestuur vindt plaats op basis van de periodieke rapportages van TKP en NN IP over de uitgevoerde werkzaamheden. Ook worden periodiek evaluatiegesprekken gevoerd met de verschillende dienstverleners.

- **IT-risico**

Het IT-risico is het risico op schade als gevolg van systeemuitval, een gebrekkige beveiliging en/of continuïteit van systemen. In een toenemende digitale wereld neemt dit risico sterk toe aan importantie. Sinds het eerste onderzoek naar IT risico in 2017 vindt er een continue verbetering plaats op het gebied van IT risicobeheersing, o.a. door een jaarlijkse update van het IT risicobeleid. Veel van de maatregelen zijn gericht op preventie en detectie zodat voorkomen kan worden dat IT-incidenten zich voordoen. De uitvoeringsorganisaties investeren dus nadrukkelijk in het voorkomen van cybercrime. Omdat het IT-landschap en bijbehorende risico's zich erg snel ontwikkelen, zal ook in de komende jaren IT-risico een belangrijk risico blijven is de verwachting. De risico's voor het Fonds, het beleid, de beheersing en de monitoring hiervan zijn beschreven in het risicohandboek. De belangrijkste risico's worden ook in de ABTN toegelicht. In de ABTN heeft het Fonds ook een crisisplan opgenomen. Hiermee geeft het Fonds uitvoering aan de wettelijke vereisten.

- **ESG risico**

Het ESG-risico is het risico op schade als gevolg van milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen in relatie tot de beleggingsportefeuille en het beheer daarvan als ook de reputatie van het fonds. In 2020 is door het pensioenfonds frequent aandacht aan besteed aan het ESG risico, o.a. middels evaluaties van het uitsluitingenbeleid en het opstellen van het eerste MVB Jaarverslag, als ook het ondertekenen van het IMVB convenant en het Nederlandse Klimaatakkoord.

Risicohouding niet-financiële risico's

Het Bestuur hanteert de volgende uitgangspunten met betrekking tot de niet-financiële risico's:

- Het Bestuur streeft naar een goede reputatie en betrouwbaarheid teneinde het draagvlak voor de uitvoering van de eigen regeling te behouden en verder te versterken. Het Bestuur besteedt daarom alleen werkzaamheden uit aan integere en professionele partijen.
- Het Bestuur bewaakt en monitort de operationele uitbestedingsrisico's aan de hand van verschillende rapportages, waaronder het Integraal Risico Dashboard. Daarnaast worden in SLA's met uitbestedingspartijen key performance-indicatoren afgesproken om uitbestedingsrisico's te beheersen en te monitoren. Het beheersen van operationele risico's gaat gepaard met kosten. De mate van beheersing wordt daarom altijd bezien in relatie tot de kosten, waarbij het Bestuur geen bovenmatige risico's accepteert.
- Het Bestuur heeft een strikte gedragscode waar verbonden personen aan gebonden zijn. Alle verbonden personen voldoen aan eisen met betrekking tot integriteit, deskundigheid en professionaliteit. Het Bestuur accepteert geen risico's met betrekking tot het niet naleven hiervan.
- Het Bestuur hecht waarde aan bewustwording omtrent integriteitsrisico's en voert daarom periodiek een uitgebreide systematische integriteitsrisicoanalyse uit (de zogenaamde 'SIRA').

3.3.4 Risicobeheer in 2020

Vanaf maart 2020 werd de wereld in de greep gehouden door de COVID-19 pandemie. Bij het uitbreken van de pandemie heeft het pensioenfonds proactief gehandeld om de risico's die deze pandemie met zich meebracht te beheersen. Hierbij is allereerst aandacht geweest voor het bepalen van de prioriteiten (doelstellingen), de risico's van de pandemie voor deze doelstellingen en de governance van het fonds gedurende de pandemie.

Het bestuur heeft vrijwel direct na de uitbraak in Nederland besloten tot het instellen van een crisisteam. Uitgangspunt van het crisisteam was om zoveel mogelijk de continuïteit van dienstverlening en bijbehorende processen in stand te houden, en risico gebaseerd aanvullende beheersmaatregelen te nemen. Om deze doelstelling te realiseren, zijn de volgende zaken opgeleverd:

- beleidsdocument voor governance van het crisisteam
- Een risicoanalyse (RSA) op de COVID-19 pandemie
- Periodieke (wekelijkse) rapportage aan het crisisteam en bestuur over de continuïteit van dienstverlening bij de belangrijkste uitbestedingspartijen.

De inspanningen van het crisisteam en het bestuur als ook de uitbestedingspartners hebben ervoor gezorgd dat de bedrijfsvoering van het pensioenfonds zonder verstoringen is door gegaan. Na de zomer is besloten het crisisteam een slapende status te geven.

Ondanks de COVID-19 pandemie zijn er in het risicobeheer ook de belangrijkste doelstellingen voor 2020 gerealiseerd:

1. Meer inzicht in cyberrisico's en waar nodig aanvullend beleid opstellen

Bij de drie belangrijkste uitbestedingspartijen (pensioenuitvoerder, coördinator vermogensbeheer en custodian) is nadere uitvraag gedaan over de beheersing van IT risico's en cyberrisico's in het bijzonder. Daarnaast hebben alle partijen een nadere toelichting gegeven in besprekingen met het pensioenfonds.

2. Opstellen van proef ERB om ervaring met proces op te doen

Gelet op de ontwikkelingen in 2020, is besloten een volwaardige Eigen Risico Beoordeling (ERB), zoals vereist onder IORP II, uit te voeren en niet te wachten tot de wettelijke deadline. Concreet heeft de sleutelfunctie risicomanagement als ook het gehele bestuur veel tijd besteed aan het opstellen van de eerste Eigen Risico Beoordeling. Dit betrof een brede beoordeling van de risico's voor de missie, visie en strategie van het fonds. Tijdens het opstellen van de ERB zijn o.a. bestuursbrede risicoanalyses van economische scenario's als ook het toekomstige pensioenstelsel uitgevoerd. Volgens het bestuur is het risicobeheer binnen het pensioenfonds effectief en ruim voldoende ingericht. De finale versie van de ERB is begin 2021 vastgesteld door het bestuur.

3. Overige resultaten

Daarnaast zijn er in 2020 zowel beleidsmatig, uitvoerend, als in de monitoring (rapportage) en bijsturing verbeteringen doorgevoerd. Onderstaande lijst geeft een samenvatting van de belangrijkste resultaten:

- Beleidsmatig: reguliere updates van risico- en IT beleid en opstellen beleid datakwaliteit.
- Uitvoerend: diverse RSA's opgesteld en periodieke scoring van de niet-financiële risico's
- Monitoring: jaarlijkse bijeenkomsten met risicomangers van TKP.
- Uitbestedingsrisico: Verder begrip van beheersing niet-financiële risico's door belangrijkste uitbestedingspartijen, o.a. ten aanzien van cyberrisico's en onderuitbesteding

In 2021 zal, ook vanuit risicomanagement perspectief er vooral aandacht zijn voor de gevolgen van het nieuwe pensioenstelsel en de beheersing van de daarvan verbonden risico's, als ook ingezet worden op een vereenvoudiging van beleidsdocumenten, waar dit mogelijk is.

3.3.5 Interne Audit in 2020

Op 31 januari 2020 zijn de aangepaste versies van het Interne Audit Charter, het Interne Audit Jaarplan 2019/2020 en het Meerjarenplan 2019 -2022 vastgesteld door het bestuur.

De werkzaamheden van de Interne Auditfunctie (IAF) van Bpf Bakkers worden ingevuld in nauwe samenwerking met de IAF van Bpf Zoetwaren. Hiertoe heeft in 2020 regelmatig overleg en afstemming plaatsgevonden met de sleutelfunctiehouder Interne Audit van Bpf Zoetwaren en met KPMG als vervuller van de IAF.

Hieronder volgt een opsomming van de audits in 2020:

Audit Uitbestedingsproces pensioenadministratie

In het voorjaar van 2020 is door de IAF een Review Audit uitgevoerd op het uitbestedingsproces van de pensioenadministratie. Het doel van deze interne audit is inzicht te bieden in de opzet en bestaan van de beheersingsmaatregelen binnen het uitbestedingsproces van de uitbesteding van de pensioenadministratie aan TKP. De scope van deze audit is gebaseerd op de DNB guidance "Uitbesteding door pensioenfonds", welke gebaseerd is

op geldende wet- en regelgeving.

Op basis van de bevindingen was het eindoordeel over de beheersing van de uitbesteding van de pensioenadministratie "Voldoende". Uit de audit zijn vijf bevindingen gekomen, waarvan drie bevindingen met een weging "Laag" en twee bevindingen met een weging "Midden". Bij elke bevinding zijn eveneens één of meerdere aanbevelingen verstrekt. De bevindingen en aanbevelingen hadden betrekking op contractuele afspraken en afspraken in de SLA, het beperkte zicht op de betrouwbaarheid van de totstandkoming van kwartaalrapportages en het ontbreken van een proces voor operational due diligence.

De aanbeveling betreffende het maken van contractafspraken betreffende financiële stabiliteit en solvabiliteit is gemotiveerd niet overgenomen en één van de twee aanbevelingen betreffende het beperkte zicht op de betrouwbaarheid van de totstandkoming van kwartaalrapportages is gemotiveerd niet overgenomen. De andere aanbevelingen zijn door het bestuur overgenomen en zullen in 2021 worden ingevuld.

Het rapport met bevindingen en aanbevelingen is allereerst in conceptvorm besproken met het bestuur. Vervolgens hebben de voorzitter van de Pensioen- en Uitbestedingsadviescommissie en de voorzitter van de Risicoadviescommissie een concept reactie namens het bestuur voorbereid.

Na bespreking door het bestuur is deze reactie in de vorm van een management reactie in het concept rapport opgenomen waarna het rapport definitief is gemaakt. Het bestuur heeft in de management reactie aangegeven de planning en de uitvoering van de audit als prettig te hebben ervaren.

Multi Cliënt Audit bij TKP

In 2020 is er ten aanzien van het uitvoeren van audits bij TKP verdere invulling gegeven aan de samenwerking tussen pensioenfondsen die klant zijn bij TKP. Zo is de inhoud van het assurance-dossier van TKP en de positie van de IAF van AEGON verduidelijkt. Daarnaast is een inventarisatie van mogelijke auditonderwerpen opgesteld en na overleg teruggebracht tot een top 3. Om de werkzaamheden efficiënter te laten verlopen is besloten een afstemmingsorgaan, met vertegenwoordigers van zes pensioenfondsen, in te stellen. Voor het functioneren van het afstemmingsorgaan is een reglement opgesteld.

Het afstemmingsorgaan en pensioenfondsen hebben, in overleg met TKP, besloten een audit uit te voeren op het programma TKP Connect en hiervoor drie kantoren uit te nodigen. KPMG is geselecteerd als auditor voor deze audit. Van de zijde van KPMG is bevestigd dat de auditors die de vervullersrol invullen bij Bpf Bakkers niet betrokken zullen zijn bij de audit van TKP Connect.

Het doel van de audit is het verschaffen van een redelijke mate van zekerheid of de beheersingsmaatregelen binnen het programma TKP Connect in alle van materieel zijnde aspecten op afdoende wijze zijn opgezet en effectief werkten gedurende de gespecificeerde verslagperiode.

De audit wordt uitgevoerd door KPMG en zijn er 13 pensioenfondsen die deelnemen aan de audit. De kosten van de audit zullen door de deelnemende pensioenfondsen worden gedragen. Het bestuur van Bpf Bakkers is akkoord gegaan met de audit.

Ultimo 2020 is de audit in een vergevorderd stadium, maar nog niet afgerond.

Auditplan 2021

Na beoordeling van het bestaande meerjarenplan, bestudering van diverse fondsdocumenten (zoals risicorapportages), het in acht nemen van actuele en relevante onderwerpen en overleg met Bpf Zoetwaren zijn een auditplan voor 2021 en een meerjarenplan 2021-2023 opgesteld. De concept-plannen zijn besproken en goedgekeurd in de bestuursvergadering van 30 oktober 2020.

De geplande werkzaamheden bestaan enerzijds uit algemene interne auditactiviteiten en anderzijds uit het uitvoeren van interne audits. Voor wat betreft het uitvoeren van interne audits is een Full Audit van het risicobeheerproces gepland en zijn twee Multi Cliënt Audits bij TKP voorzien.

De activiteiten zoals opgenomen in het auditplan 2019/2020 zijn allen gerealiseerd.

Multi Cliënt Auditplan TKP 2021

In oktober 2020 is de pensioenfondsen gevraagd input te leveren voor het Multi Cliënt Auditplan TKP 2021. Samen met Bpf Zoetwaren zijn de volgende onderwerpen ingediend:

- IT-strategie en IT-capaciteit
- End-user computing
- Totstandkoming kwartaalrapportages

Ultimo 2020 wordt nog gewerkt aan het Multi Cliënt Auditplan TKP 2021.

Diverse werkzaamheden SFH IA

Op 3 november 2020 heeft afstemming door de SFH IA met de externe accountant plaatsgevonden over de het Interne Audit Jaarplan 2021 en de voorbereiding van het jaarwerk 2020 door de externe accountant. Tevens is de externe accountant geïnformeerd over de uitkomsten van de audit Uitbestedingsproces pensioenadministratie en de Multi Cliënt samenwerking tussen pensioenfondsen die klant zijn bij TKP. Dit overleg heeft samen met de SFH IA van Bpf Zoetwaren plaatsgevonden.

Op 11 december 2020 heeft de SFH IA tijdens een themasessie van de Raad van Toezicht inzake het Sleutelfunctiehouderschap een presentatie over de inrichting van de Sleutelfunctie Interne Audit, de werkzaamheden in 2020 en het auditplan 2021 gehouden.

Openstaande aanbevelingen

In 2020 zijn twee audits opgestart waarvan één audit voor 31 december is afgerond.

De audit Uitbestedingsproces pensioenadministratie leverde zes aanbevelingen op. Vier van de zes aanbevelingen zijn door het bestuur overgenomen. Aan deze vier aanbevelingen zal in 2021 invulling worden gegeven.

4 Beleggingen

Inleiding

In dit hoofdstuk wordt een feitelijke uiteenzetting gegeven van de marktontwikkelingen die van invloed zijn geweest op de beleggingen. Verder zal per deelcategorie en voor de portefeuille als geheel worden ingegaan op de resultaten van het gevoerde beleggingsbeleid. Vervolgens worden een aantal thema's en trends benoemd die van invloed kunnen zijn op de toekomstige beleggingen. Ten slotte wordt ingegaan op het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid.

4.1 Marktontwikkelingen

Macro economische ontwikkelingen 2020

Het afgelopen jaar stond vooral in het teken van de COVID-19 crisis. De wereldwijde verspreiding daarvan in maart 2020 maakte verplicht thuisblijven en thuiswerken noodzakelijk over de hele wereld. Het fonds heeft naar aanleiding daarvan bij de vermogensbeheerders gecheckt dat de continuïteit van de bedrijfsvoering niet in gevaar is gekomen. De lockdowns zorgden vrijwel overal voor een zeer diepe recessie. Centrale banken deden er daarna alles aan om de impact van de pandemie te beperken. De Europese Centrale Bank (ECB) en de Amerikaanse Federal Reserve maakten duidelijk dat de korte rentetarieven voorlopig niet worden verhoogd en zorgden voor lagere rentes op staats- en bedrijfsobligaties door enorme steunaankopen. De Fed maakte duidelijk dat het beleid soepel zou blijven ook bij een tijdelijk hogere inflatie. Ook overheden grepen snel in met flinke steunpakketten. Bij fors oplopende schulden ontstond in vele economieën vervolgens een sterk herstel. Dit herstel werd in vele landen echter weer snel afgebroken door de noodzaak van nieuwe lockdowns vanwege het ontstaan van meerdere golven van besmettingen, mede veroorzaakt door nieuwe varianten van het virus. Hoop op herstel gloorde in het vierde kwartaal vanwege de ontwikkeling van effectieve coronavaccins door onder meer Pfizer, Moderna en AstraZeneca.

In de VS resulteerde een zeer spannende verkiezingsstrijd in 2020 uiteindelijk in een nieuwe president. In Europa was Brexit-deal lang onzeker, maar eind december kwam het alsnog tot een akkoord. In China was het economische herstel sterker dan verwacht. De pandemie leek daar na de eerste golf onder controle.

Financiële markten 2020

De wereldwijde verspreiding van het virus in maart zorgde voor een ongekennde vlucht naar veiligheid. Rentes daalden daarbij richting dieptepunten. In de periode daarna bleven rentes relatief stabiel. De tienjaarsrente op Duitse Staatsobligaties eindigde het jaar op -0,57%, bijna 40 basispunten lager dan de start van het jaar. De 20-jaars swap rente eindigde het jaar op 0%, een daling van 59 basispunten. Mede door een relatief sterk ingrijpen van de Fed verzwakte de dollar ten opzichte van de Euro in 2020 van \$1.12 tot een koers van \$1.22 aan het einde van 2020. De creditspreads stegen in het eerste kwartaal sterk, vooral in opkomende markten. In de rest van het jaar namen de spreads echter weer geleidelijk af. Het eerste kwartaal van 2020 was een van de slechtste ooit voor aandelen. Vervolgens ontstond een ongekend koersherstel dat in de rest van het jaar aanhield en in het vierde kwartaal nog een additionele impuls kreeg toen de effectiviteit van de coronavaccins bekend werd. Per saldo steeg de MSCI World index in 2020 met bijna 7%. Beleggers kijken door dit nieuws vooruit naar een periode na de pandemie. Op sectorniveau waren er grote verschillen. De technologiesector profiteerde sterk van het thuiswerken en het verplichte thuisblijven, terwijl de koersen in op waarde gerichte sectoren (zoals financials) tot november daalden. De aankondiging van effectieve vaccins zorgde echter voor een ommekeer en waarde-aandelen maakten daarna een behoorlijke inhaalslag. Per saldo sloten de aandelenmarkten het jaar ondanks de pandemie af met hoge positieve rendementen.

4.2 Resultaten beleggingsportefeuille

Rendement 2020 ten opzichte van de benchmark

De portefeuille behaalde over 2020 een rendement van 8,6%. Het rendement van de normportefeuille bedroeg over dezelfde periode 9,6%. De portefeuille bleef daarmee 1,0% achter bij de benchmark. Dit wordt vrijwel volledig verklaard door de achterblijvende performance in de aandelenportefeuille. In de ontwikkelde markten vinden de aandelenbeleggingen plaats door direct te investeren in large cap-aandelen. Dit gebeurt met twee mandaten in wereldwijde multifactorstrategieën. Met deze strategie beoogt het fonds een extra rendement ten opzichte van de benchmark te behalen door gebruik te maken van specifieke kenmerken van aandelen die in het verleden hebben bewezen bij te dragen aan een beter rendement of een lager risico. In 2020 heeft zich dit niet uitbetaald, de prestaties bleven achter bij de benchmark.

In onderstaande tabel wordt de performance van de portefeuille op hoofdcategorieën weergegeven.

Beleggingscategorie	Portefeuille	Benchmark
Matchingportefeuille	12,3	11,8
Hoogrentende Obligaties	0,6	0,1
Aandelen	1,5	6,7

Niet-beursgenoteerd Vastgoed	-3,5	4,9
Private Equity	-0,2	1,7

4.3 Matchingportefeuille

De Matchingportefeuille richt zich op de afdekking van het renterisico en het zekerstellen van het nominale pensioen. De gehanteerde norm voor renteafdekking op basis van marktrente is voor 2020 vastgesteld op 40% met een bandbreedte van plus 5% en min 2%. De renteafdekking vindt plaats met renteswaps en Euro-staatsobligaties met hoge kredietwaardigheid.

Daarnaast belegt het Fonds in bedrijfsobligaties met een solide kredietwaardigheid en in Nederlandse woninghypotheken. De keuze voor renteafdekking zorgt ervoor dat het Fonds gedeeltelijk beschermd is tegen rentedaling maar minder profiteert van een rentestijging. In 2020 is de rente op de kapitaalmarkten op langere looptijden scherp gedaald naar -0,02% (30-jaars swaprente), een daling van 0,65% in een jaar. Dit levert op de rente-afdekking een positief resultaat op, maar op balansniveau een verslechtering van de financiële positie van het Fonds.

De beleggingen in bedrijfsobligaties profiteerden van de rentedaling, maar hadden wel te maken met een stijging van de opslagen voor kredietrisico, waardoor het rendement uitkwam op 3,5%. Hypotheken rendeerden 2,4%. In 2020 heeft het fonds overigens de allocatie aan staatsobligaties verlaagd ten gunste van de (beter renderende) categorie hypotheken.

De gehele matchingportefeuille rendeerde 12,3% (versus 11,8% voor de benchmark).

4.4 Aandelen

De aandelenbeleggingen worden zowel middels directe beleggingen als gedurende een deel van 2020 voor het deel in opkomende markten door middel van fondsbeleggingen ingevuld. In 2020 zijn de beleggingsfondsen vervangen door een eigen portefeuille op naam van het pensioenfonds, beheerd door een gespecialiseerde manager. De portefeuille bestaat ultimo 2020 voor 86% uit aandelen ontwikkelde markten en 14% in opkomende markten.

Het pensioenfonds belegt een deel van de aandelenbeleggingen in twee multifactorstrategieën. In deze beleggingen worden aandelen uitgekozen op basis van vier fundamentele factoren: value, quality, low volatility en momentum. Hiervoor is gekozen op basis van de uitkomst van langjarig wetenschappelijk onderzoek dat aantoonde dat het vooral deze factoren zijn die over een langjarige cyclus relatief goede rendementen laten zien ten opzichte van een weging van aandelen op basis van hun marktkapitalisatie.

Bekend is echter dat er zich gedurende deze cyclus ook perioden voordoen waarbij het rendement (sterk) achterblijft bij een reguliere wereldwijde benchmark. Over geheel 2020 was dit het geval. De multifactorbeleggingen bij de managers AQR en Robeco bleven 4,0% respectievelijk 8,9% achter bij de reguliere MSCI World Index. De oorzaak hiervan was vooral een slechte performance van value aandelen. Hoewel volgens de theorie groeiaandelen gemiddeld duidelijk achterblijven bij de goedkope aandelen (de value aandelen) was dit over 2020 duidelijk niet het geval. Het waarderingsverschil tussen groeiaandelen en value aandelen is inmiddels extreem geworden.

Daarnaast waren het in 2020 ook vooral de grote bedrijven die relatief hoge rendementen lieten zien in het herstel na de sterke daling van aandelen in het eerste kwartaal. Doordat de multifactorstrategieën, anders dan geldt voor de MSCI world index, niet naar marktkapitalisatie worden gewogen, hebben zij tevens een impliciete onderweging van grote ondernemingen. Ook deze onderweging heeft negatief bijgedragen aan het relatieve rendement.

Helaas is dit een voortzetting van de negatieve resultaten in 2019. Het bestuur heeft daarom in 2020 de strategie grondig geëvalueerd en zal in 2021 de allocatie aan deze strategie verder inperken.

De totale aandelenportefeuille behaalde over 2020 een rendement van 1,5%. Het rendement van de normportefeuille bedroeg over dezelfde periode 6,7%.

4.5 Hoogrentende obligaties

De hoogrentende obligaties zijn voor circa 35% belegd in Amerikaanse bedrijfsobligaties met een hoger risicoprofiel. Het andere deel is belegd in staatsobligaties van opkomende landen. Beide categorieën hadden last van negatief sentiment ten aanzien van risicovolle beleggingen. Na afdekking van het US-dollar-risico rendeerden de hoogrentende obligaties 0,6% versus een benchmarkrendement van 0,1%.

4.6 Vastgoedbeleggingen

Het bestuur heeft een strategisch vastgoedplan uitgewerkt dat uitgaat van een allocatie naar Nederlandse woningen (37,5%), Europees vastgoed (multisector, 32,5%) en Amerikaans vastgoed (multisector, 30%). De portefeuille rendeert in 2020 -3,5% versus 4,9% voor de benchmark. Het verschil werd vooral veroorzaakt door het nog niet volledig belegd zijn in Europees vastgoed, door de wachtrij bij de geselecteerde fondsbeheerder. Hierdoor ontstond een overweging in Amerikaans vastgoed wat een negatief rendement liet zien – mede door een sterk verzwakte US dollar. Dit valutaverlies is echter elders in de portefeuille weer deels afgedekt.

4.7 Overige beleggingen

4.7.1 Private Equity

De private equity-portefeuille bestaat voornamelijk uit directe investeringen in private equity-fondsen. Voor de verdere invulling van het private equity-programma wordt jaarlijks een investeringsschema opgesteld dat rekening houdt met de gewenste exposure naar de beleggingsklasse en de te verwachten uitkeringen in de loop der tijd. De portefeuille wordt beheerd door een extern team van specialisten. De private equity-portefeuille behaalde over 2020 een rendement van -0,2%. Het rendement onder de benchmark is grotendeels te verklaren uit vertragingen in de waarderingen van Private Equity beleggingen, waardoor niet alle rendementsontwikkelingen over de laatste maanden van 2020 zijn verwerkt.

4.7.2 Z-score 2020 en performancetoets

Bedrijfstakpensioenfondsen met een door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid afgegeven verplichtstelling, zijn wettelijk verplicht de beleggingsperformance van het pensioenfonds vast te stellen.

Voor deze toetsing is een gestandaardiseerde norm, de z-score ontwikkeld. De z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft de afwijking van het feitelijke rendement ten opzichte van het door het bedrijfspensioenfonds vastgestelde rendement (het rendement dat op grond van de normportefeuille behaald kan worden ofwel het normrendement). Als de performancetoets – die is gebaseerd op vijf opeenvolgende Z-scores – onder de nul uitkomt, staat het bedrijven vrij om een alternatief te zoeken voor de uitvoering van de verplicht gestelde bedrijfstakpensioenfondsenregeling. De formule voor de z-score is als volgt:

$$z\text{-score} = \frac{(R_f - k_j) - (R_n - 0,14\%)}{E_j}$$

Om de z-score te berekenen wordt het feitelijke rendement (R_f) gecorrigeerd voor de beleggingskosten (k_j). Het beoogde of normrendement (R_n) wordt (nadat het is gecorrigeerd voor de genormeerde beleggingskosten van 0,14%), in mindering gebracht op het feitelijke rendement. Het verschil wordt gedeeld door de rendementsspreiding (E_j). De rendementsspreiding is gebaseerd op de beleggingsmix ofwel op de percentages vastrentende waarden en zakelijke waarden in de beleggingsportefeuille.

De uitkomst van de statistische 5-jaars toets wordt verhoogd met 1,28, zodat een score <0 betekent dat het pensioenfonds gezakt is voor de performancetoets en een score >0 betekent dat het pensioenfonds geslaagd is voor de performancetoets en dat ondernemingen in de bakkersbranche dus niet kunnen verzoeken om een vrijstelling op basis van de beleggingsresultaten van het fonds.

Voor de afgelopen 5-jaars periode bedraagt de gewogen score 1,48.

Periode 2016-2020 van het pensioenfonds

Z-score	2016	2017	2018	2019	2020	Toets
R_fonds	9,96	3,95	-1,38	15,68	8,58	
K_fonds	0,18	0,23	0,19	0,07	0,13	
R_bench	8,33	3,13	-0,54	15,60	9,43	
a_vastr	0,6	0,61	0,64	0,66	0,67	
b_zakelijk	0,4	0,39	0,36	0,34	0,33	
E	1,4	1,4	1,31	1,27	1,27	
Z	1,14	0,53	-0,69	0,10	-0,66	1,48

4.8 Vooruitzichten

Door de geleidelijke uitrol van vaccinatieprogramma's over de hele wereld lijken financiële markten het einde van de coronacrisis te verwachten. De uitrol van vaccins betekent ook dat de permanente schade aan de economie minder groot kan zijn dan eerdere gevreesd. Het opwaarts potentieel van de nominale rentes is echter beperkt vanwege de te verwachten steunaankopen van centrale banken. De inflatie kan daarbij licht oplopen en bij oplopende inflatieverwachtingen resulteert dat in nog negatievere reële rentes. De zoektocht naar rendement en de voortdurende obligatie-opkopen van de ECB zullen ook een eventuele brede stijging van de spreads beperken. Bij een geleidelijke normalisatie van de bedrijvigheid en een gunstig monetair en begrotingsbeleid is in 2021 een V-vormig winstherstel en daarbij goede aandelenrendementen te verwachten. Vastgoed ondergaat structurele veranderingen, versterkt door de COVID-19 crisis. De trend naar e-commerce vermindert de vraag in het traditionele winkelsegment, terwijl meer thuiswerken de vraag naar kantoren zal blijven beïnvloeden. Deze thema's zullen in 2021 en daarna op de beleggingscategorie blijven drukken.

4.9 Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het pensioenfonds maakt onderdeel uit van de maatschappij en heeft haar eigen verantwoordelijkheden. Dit betekent dat thema's als milieu, sociale aspecten en goed bestuur (ESG) een belangrijke plek innemen in het beleggingsbeleid. Wij verwachten van duurzame beleggingen op lange termijn een betere rendement/risico verhouding dan van niet-duurzame beleggingen. Daarom willen wij op het gebied van ESG, een meer dan wettelijk vereiste prestatie leveren. Het Bestuur heeft op basis van de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties besloten de focus te leggen op doel 7 (betaalbare schone energie) en doel 12 (verantwoordelijke consumptie en productie).

Klimaat

Het Bestuur heeft in 2020 het Commitment van de financiële sector aan het Nederlandse Klimaatakkoord ondertekend.

IMVB-convenant

Het Bestuur heeft in 2018 het IMVB-convenant ondertekend. Dit convenant is het resultaat van een samenwerking tussen ngo's, vakbonden, overheid en pensioenfonds. Deze samenwerking draagt bij aan maatschappelijk draagvlak van het verantwoord beleggingsbeleid van pensioenfonds en kan bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke dilemma's. Het doel van het convenant is het versnellen van de implementatie van twee richtlijnen: de UN Guiding Principles on Business and Human Rights en de OESO-richtlijnen voor multinationals. Concreet betekent dit dat deze richtlijnen worden verankerd in het beleid en in contracten met derden en dat er volgens deze richtlijnen wordt gehandeld.

VBDO-ranglijst

Jaarlijks onderzoekt de Vereniging van Beleggers voor Duurzaam Ontwikkeling het duurzaamheidsbeleid van de grootste pensioenfonds in Nederland. In 2020 was het pensioenfonds het best presterende fonds in de omvangscategorie tot 5 miljard euro. Op de lijst van 50 fondsen eindigde het pensioenfonds als 11^e, een stijging met 13 plaatsen en een erkenning voor de inspanningen die in de afgelopen jaren zijn gedaan om het duurzaamheidsbeleid verder uit te werken.

Jaarverslag Verantwoord Beleggen

In een apart Jaarverslag Verantwoord Beleggen gaan we dieper in op ons beleid en de uitvoering hiervan in 2020.

5 Pensioenen

5.1 Communicatie

In dit hoofdstuk geven wij een toelichting op de belangrijkste communicatie-uitingen uit het communicatiejaarplan 2020. Ook staan we stil bij een aantal overige zaken die van belang waren in 2020 en we geven een vooruitblik voor het komende jaar.

Communicatie-activiteiten die we hebben gerealiseerd

Moeten we de pensioenen wel of niet verlagen?

De financiële situatie van ons pensioenfonds is niet goed. De vraag of de pensioenen gekort zouden moeten worden in 2021 was lange tijd actueel. Net als voorgaand jaar hebben we de deelnemers in 2020 geïnformeerd over de actuele status door middel van nieuwsberichten op de website en digitale mailingen. Daarbij hebben we deelnemers gewezen op een mogelijke verlaging van de pensioenen in 2021. Ook hebben we een communicatieplan opgesteld in het geval van verlaging van de pensioenen. Het plan beschrijft op welke momenten de deelnemers worden geïnformeerd en welke middelen hiervoor worden ingezet.

De pensioenconsulent

We vinden het belangrijk dat onze deelnemers inzicht hebben in hun persoonlijke pensioensituatie. Zo kunnen ze de juiste keuzes maken. In voorgaande jaren communiceerden we veel per post. In 2020 is ingezet op fysieke gesprekken voor werknemers en werkgevers met de pensioenconsulent. Zij bezoekt werkgevers en helpt (HR-medewerkers) inzicht te krijgen in pensioen. De reacties op de inzet van de pensioenconsulent zijn zeer positief. Helaas beperkten de coronamaatregelen de inzet van fysieke gesprekken.

Samenwerking met NVB en NBOV

We hebben aan de brancheorganisaties NVB en NBOV gevraagd ons te helpen om pensioen onder de aandacht te brengen bij werkgevers. Eén van de middelen die we daarvoor inzetten zijn de digitale nieuwsbrieven van beide organisaties. Daarnaast brengen ze onze pensioenconsulent bij werkgevers onder de aandacht.

Bakkersvak 2020

Bakkersvak 2020 was één van de laatste evenementen voor de ingang van de coronamaatregelen. Tijdens Bakkersvak werden inhoudelijke vragen over pensioen beantwoord door onze pensioendeskundigen. Voor 2021 heeft de organisator Bakkersvak afgeblazen. De eerstvolgende editie staat gepland voor maart 2022.

Het bestuur een gezicht geven

In 2019 heeft ons bestuur een gezicht gekregen. Op de website zijn foto's en een kort profiel van de bestuursleden geplaatst. Deelnemers en werkgevers krijgen nu een beter beeld van de personen achter hun pensioen. In 2020 en ook de komende jaren, blijven we deze pagina's op de website actualiseren.

Aanhaken bij landelijke campagnes: Pensioen3daagse

Ieder jaar organiseert 'Wijzer in geldzaken' de Pensioen3daagse. In 2020 was het thema van de Pensioen3daagse 'Later goed geregeld? Check het nu!'. De inzet van de campagne had als doel om het inzicht in het pensioen en de zelfredzaamheid van deelnemers te vergroten. De campagne activeerde deelnemers om de website mijnpensioenoverzicht.nl te bezoeken. De campagne bestond uit een banner, nieuwsbericht en stripverhaal op de website. Daarnaast is een digitale mailing en een gedrukte versie van het stripverhaal verzonden. Het resultaat van de campagne was goed: vanuit de digitale mailing hebben veel deelnemers doorgeklikt naar de pagina mijnpensioenoverzicht.nl. De campagne liep van 3 tot 19 november 2020.

Campagne e-mailadressen verzamelen

We streven ernaar een digitaal pensioenfonds te worden. Om deze doelstelling verder te realiseren is de campagne 'e-mailadressen verzamelen' ingezet. De doelgroep van de campagne bestond uit alle deelnemers van wie nog geen e-mailadres bekend was. De doelgroep ontving een gedrukte kaart met daarop de activatie om het e-mailadres door te geven via de website van het pensioenfonds. Het resultaat van de campagne was goed: de digitale bereikbaarheid van de aangeschreven groep is met 8,3% verhoogd. De campagne liep van 16 september tot en met 7 oktober 2020.

Uniform Pensioenoverzicht

Het Uniform Pensioenoverzicht (UPO) is in november 2020 naar alle werknemers verstuurd. Niet alleen het opgebouwde pensioen stond vermeld, maar ook het te bereiken pensioen. De pensioengerechtigden hebben in mei het (G)UPO ontvangen. De nazorg-UPO's werden in augustus verzonden.

Digitaal pensioennieuws voor werkgevers, actieve deelnemers en pensioengerechtigden

In 2020 is het digitaal pensioennieuws verstuurd naar onze werkgevers, actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Om de inhoud van het pensioennieuws voor deelnemers beter te laten aansluiten op de verschillende doelgroepen, is het pensioennieuws gesegmenteerd naar twee leeftijdsgroepen: deelnemers tot 35 jaar en deelnemers van 35 tot 67 jaar.

Website

De website is één van onze belangrijkste communicatiemiddelen. Het hele jaar door wordt deze geactualiseerd met onder andere de laatste informatie over de beleidsdekkingsgraad, aanpassingen in de pensioenregeling en nieuwsberichten.

Zijn wij op de goede weg? Onderzoek naar onze communicatie en reputatie

We toetsen steeds vaker of onze activiteiten bijdragen aan onze beleidsdoelen. We willen immers kostenbewust en effectief communiceren. Om dit te toetsen hebben we in 2019 onder andere een kwantitatief reputatieonderzoek laten uitvoeren. In 2020 hebben we een volgende stap gezet met de uitvoering van een kwalitatief onderzoek onder werkgevers. De resultaten uit dit onderzoek zijn vanaf 2021 beschikbaar. We gebruiken de resultaten om de communicatie en de relatie met onze werkgevers te versterken. Daarnaast maken we gebruik van kwantitatieve gegevens die we verzamelen uit online data en externe onderzoeken zoals de klantreizen die onze pensioenuitvoerder TKP uitvoert.

Samenwerking met Pensioenfonds Zoetwaren

We werken nu enkele jaren samen met Pensioenfonds Zoetwaren. Ook op het gebied van communicatie. Zo vergaderen de communicatiecommissies van beide pensioenfonds een aantal keer per jaar samen en stemmen zij waar mogelijk communicatie-uitingen met elkaar af. Op deze manier kunnen we efficiënt en kostenbesparend werken en onze kennis delen.

Vooruitblik

In 2019 hebben we ons strategisch communicatiebeleid voor de komende jaren neergelegd. Dit beleid heeft geen vastgesteld eindpunt meer. Om in te spelen op actuele ontwikkelingen kunnen we het beleidsplan waar nodig bijstellen. Het beleidsplan is dan ook geen statisch document. Het biedt ruimte voor de ontwikkeling van activiteiten op basis van actualiteiten en onderzoeksresultaten.

In ons beleid voor 2020 en 2021 blijven onze deelnemers en werkgevers centraal staan. We streven ernaar de verwachtingen van onze deelnemers en werkgevers te overtreffen. Onze ambities blijven in de basis gelijk:

- Vergroten van het vertrouwen in ons pensioenfonds (reputatie):
Vertrouwen krijgen we door betrouwbaar, transparant, betrokken en klantgericht te zijn. Bijvoorbeeld over de financiële situatie van het pensioenfonds. Uit onderzoek weten we dat met name uitkeringsgerechtigden en werkgevers vertrouwen in ons hebben. Bij de actieve deelnemers blijft het vertrouwen enigszins achter. Eén van de uitdagingen is dan ook het vergroten van het vertrouwen onder actieve deelnemers.
- Meer inzicht verkrijgen in de eigen pensioensituatie (pensioenbewustzijn en digitalisering):
Minimaal één keer per jaar zijn werknemers bezig met hun pensioen. Deelnemers hebben interesse in meer inzicht in de eigen pensioensituatie, wat er geregeld is voor de partner en hoe het fonds er financieel voor staat. In verband met (verwachte) wetswijzigingen besteden we extra aandacht aan scheiden en de ontwikkeling van de AOW-leeftijd.

Om hier invulling aan te geven stellen we jaarlijks een communicatiejaarkalender op. In de communicatiejaarkalender staan de projecten voor dat jaar met bijbehorende actieplannen omschreven.

5.2 Uitvoeringskosten

Het pensioenfonds probeert volledige inzage in de kosten te geven, waarbij de aanbevelingen van de Pensioenfederatie gevolgd worden.

	2020	2019
Uitvoeringskosten pensioenbeheer (in euro per deelnemer)	€ 138	€ 129
Uitvoeringskosten pensioenbeheer (in euro per deelnemer inclusief slapers)	€ 51	€ 47
Directe Vermogensbeheerkosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen)	0,16%	0,18%
Indirecte Vermogensbeheerkosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen) (beleggingsfondsen /schatting)	0,25%	0,23%
Totaal van directe en indirecte kosten vermogensbeheer	0,41%	0,41%
Transactiekosten (als percentage van het gemiddeld belegd vermogen) (schatting)	0,08%	0,13%
Totaal kosten vermogensbeheer	0,49%	0,54%

	2020	2019
Pensioenuitvoeringskosten conform jaarrekening (incl. algemene kosten)	8.612	8.070
Waarvan algemene kosten	1.802	1.722
Pensioenuitvoeringskosten excl. algemene kosten	6.810	6.348
Verdeelsleutel voor de algemene kosten:		
Pensioenbeheer	51,8%	47,6%
Vermogensbeheer	48,2%	52,4%
Derhalve:		
Algemene kosten toe te rekenen aan pensioenbeheer	934	820
Algemene kosten toe te rekenen aan vermogensbeheer	868	902
Kosten pensioenbeheer excl. algemene kosten	6.810	6.348
Toerekening algemene kosten	934	820
Totaal kosten pensioenbeheer na toerekening algemene kosten	7.744	7.168
/ Aantal actieven en gepensioneerden	56.199	55.530
= Uitvoeringskosten per deelnemer	138	129
Kosten vermogensbeheer conform jaarrekening	6.325	6.988
Toerekening algemene kosten aan kosten vermogensbeheer	868	902
Kosten vermogensbeheer na toerekening algemene kosten	7.193	7.890
/ Gemiddeld belegd vermogen	4.622.646	4.341.758
= Directe vermogensbeheerkosten	0,16%	0,18%

Algemene kosten

De algemene kosten betreffen kosten die niet direct toegerekend kunnen worden aan de pensioenuitvoering of vermogensbeheer. Deze kosten betreffen kosten voor Bestuur en commissies, externe adviseurs en toezichthouders. De algemene kosten worden verdeeld over pensioenuitvoeringskosten en vermogensbeheerkosten. De verhouding van deze verdeling is het percentage van pensioenuitvoeringskosten ten opzichte van de vermogensbeheerkosten.

Uitvoeringskosten pensioenbeheer

Deze kosten betreffen de integrale kosten van pensioenuitvoering door TKP. Verder bestaan de kosten van pensioenbeheer uit communicatiekosten en toegerekende algemene kosten. De pensioenuitvoeringskosten worden gerapporteerd in euro's per deelnemer, waarbij het aantal deelnemers de som is van het aantal actieve deelnemers en gepensioneerden.

Deelnemersaantallen

	2020 (natuurlijke personen)	2019 (natuurlijke personen)
Actieven	33.400	33.369
Gepensioneerden	22.799	22.161
Slapers	94.353	96.044

Uitvoeringskosten vermogensbeheer

De directe kosten vermogensbeheer worden gerapporteerd als % van het gemiddeld belegd vermogen. Het betreft die kosten waaraan een factuur ten grondslag ligt en de waarde aansluit bij de staat van baten en lasten van de jaarrekening.

Voor de bepaling van het gemiddeld belegd vermogen zijn de aanbevelingen van de Pensioenfederatie gevolgd.

De indirecte kosten vermogensbeheer worden weergegeven als percentage van het gemiddeld belegd vermogen.

De (geschatte) transactiekosten worden gerapporteerd als % van het gemiddeld belegd vermogen (conform aanbevelingen van de Pensioenfederatie).

Indien werkelijke cijfers niet beschikbaar waren wat betreft de transactiekosten voor beleggingen in aandelenfondsen, is gewerkt volgens de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

De totale kosten vermogensbeheer bedroegen in 2020 € 21.613 (2019: € 22.378).

Toelichting op de uitvoeringskosten per deelnemer

De uitvoeringskosten pensioenbeheer per deelnemer zijn ten opzichte van 2019 met € 9 gestegen. Hieraan liggen twee oorzaken ten grondslag.

De belangrijkste oorzaak die hieraan ten grondslag ligt is dat de vergoeding voor TKP in 2020 toenam in verband een aantal incidentele projecten. Een omvangrijk project in dit kader is de verbetering van de datakwaliteit inzake oude echtscheidingen (uit de periode van de voormalig uitvoerder). Omdat de vergoeding van TKP betrekking heeft op pensioenuitvoering worden deze kosten niet doorbelast aan vermogensbeheer omdat ze geen deel uitmaken van de algemene kosten.

Tevens vielen directe kosten vermogensbeheer lager uit door portefeuillewisselingen.

Dit resulteert in een andere verhouding tussen de uitvoeringskosten en de directe kosten van vermogensbeheer. Het effect van deze gewijzigde verhouding heeft tot gevolg dat minder algemene kosten door worden belast aan de kosten van vermogensbeheer.

Indien de incidentele kosten buiten beschouwing worden gelaten waren de kosten per deelnemer uitgekomen op € 130 en indien tevens werd gerekend met de verhouding tussen uitvoeringskosten/kosten vermogensbeheer van 2019 zouden de kosten op € 129 uit zijn gekomen.

De stijging van € 11 overschrijdt de ambitie van het fonds. De ambitie is om de kosten maximaal met 0,5% per jaar te laten stijgen. De overschrijding wordt echter als incidenteel beschouwd.

De uitvoeringskosten pensioenbeheer hangen samen het afgesproken serviceniveau. Pensioenfonds Bakkers biedt een volledig pakket diensten aan de deelnemers aan, inclusief de diensten van een pensioenplanner en van een pensioenconsulent.

Het pensioenfonds heeft in 2020 wederom deelgenomen aan de LCP Benchmark. Uit dit onderzoek blijkt dat andere pensioenfonds met een vergelijkbare omvang in 2019 een gemiddelde lieten zien van € 160 waarbij 28 fondsen hogere kosten hadden en 6 fondsen lagere kosten.

Oordeel bestuur

Het bestuur vindt de uitvoeringskosten van € 138 per deelnemer acceptabel. De eerste reden hiervoor is dat wij volgens de LCP benchmark in de pas blijven lopen met vergelijkbare pensioenfonds. De tweede reden is dat de stijging van de kosten per deelnemer het resultaat zijn van de inspanningen om de kosten te beheersen, onder andere

door de samenwerking met Bpf Zoetwaren, en van incidentele doch noodzakelijke kosten, zoals hiervoor ook al is toegelicht.

De totale kosten van het vermogensbeheer van 0,49% (inclusief transactiekosten) vindt het Bestuur ook acceptabel. Deze kosten hangen nauw samen met de door het bestuur gekozen beleggingscategorieën en zijn daarom in theorie niet één op één met andere pensioenfondsen te vergelijken. Toch geeft de kostenbenchmark van LCP een goede indicatie dat deze kosten in lijn liggen met vergelijkbare pensioenfondsen met een omvang en asset mix vergelijkbaar met die van pensioenfonds Bakkers.

Voor de komende jaren zullen voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel zeker kosten gemaakt moeten worden. Het streven van het bestuur blijft om kostenstijgingen zo beperkt mogelijk te houden.

Toelichting op de totale kosten vermogensbeheer

De afname van de totale kosten vermogensbeheer naar € 21.613 (2019: € 22.378) heeft een aantal redenen. De daling wordt vooral veroorzaakt door lagere transactiekosten in 2020, aangezien er minder transitie in de portefeuille hebben plaatsgevonden. Daarnaast zijn met enkele vermogensbeheerders nieuwe, scherpere beheervergoedingen uit onderhandeld. Hierdoor zijn, ondanks een grotere allocatie aan duurdere categorieën als vastgoed en private equity, de totale kosten toch omlaag gegaan. De performance gerelateerde kosten hebben betrekking op de private equity portefeuille waar een deel van de vergoeding van de beheerders afhankelijk is van het behaalde rendement.

Kosten vermogensbeheer					
2020	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Transactie- kosten	Overige vermogens- beheer- kosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie					
Vastgoed	413				413
Vastrentende waarden	4.745		1.617		6.362
Aandelen	6.924	2.062	971		9.957
Derivaten	246		1.077		1.323
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	12.328	2.062	3.665		18.055
Overige kosten vermogensbeheer					
Kosten fiduciair beheer	1.263				1.263
Overige vermogensbeheer				2.295	2.295
Totaal overige kosten vermogensbeheer	1.263			2.295	3.558
Totaal kosten vermogensbeheer	13.591	2.062	3.665	2.295	21.613

Kosten vermogensbeheer					
2019	Beheer- kosten	Performance gerelateerde kosten	Transactie- kosten	Overige vermogens- beheer- kosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie					
Vastgoed	344	24			368
Vastrentende waarden	5.436		3.032		8.468
Aandelen	6.867	2.123	1.650		10.640
Derivaten	247		754		1.001
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën	12.894	2.147	5.436		20.477
Overige kosten vermogensbeheer					
Kosten fiduciair beheer	1.243				1.243
Overige vermogensbeheer				658	658
Totaal overige kosten vermogensbeheer	1.243			658	1.901
Totaal kosten vermogensbeheer	14.137	2.147	5.436	658	22.378

5.3 Pensioenregeling

Pensioenregeling

De inhoud van de pensioenregeling vloeit voort uit het overleg tussen cao-partijen. De belangrijkste kenmerken van de pensioenregeling zijn:

Pensioenregeling 2020

Pensioensysteem	Uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling. De pensioenuitkering is gebaseerd op het salaris dat gemiddeld verdiend is tijdens de deelnemingsperiode.
Pensioenleeftijd	Pensioenleeftijd 68 jaar.
Toetredingsleeftijd	Een werknemer die in dienst is bij een werkgever die is aangesloten bij het Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf neemt verplicht deel aan de pensioenregeling. De deelname gaat in op de eerste dag van de maand waarin de werknemer 20 jaar wordt.
Pensioengevend salaris	Het voor de werknemer geldende loon in de zin van de Wet financiering Sociale verzekeringen in het boekjaar.
Grenssalaris	Het maximum in aanmerking te nemen pensioensalaris. Het grenssalaris is € 57.300,-;
Excedent-salaris	Het excedentsalaris is fiscaal gemaximeerd op € 110.111,-.
Franchise	Het franchisebedrag bedraagt € 14.167,-
Opbouwpercentage middelloon Ouderdomspensioen	1,45% van de pensioengrondslag.
Opbouwpercentage excedentregeling ouderdomspensioen	1,875% van het excedentdeel.

Nabestaandenpensioen	Het nabestaandenpensioen (op opbouwbasis) bedraagt maximaal 70% van het te behalen ouderdomspensioen.
Wezenpensioen	Het wezenpensioen bedraagt voor elk kind 14% van het te behalen ouderdomspensioen en wordt uitgekeerd tot 18 jaar. Indien het kind na zijn 18 ^e verjaardag een dagopleiding volgt aan een mbo-, een hbo- of een universitaire instelling of een daarmee (naar het oordeel van het bestuur) gelijk te stellen opleiding, dan het wordt wezenpensioen uitgekeerd zolang de opleiding wordt gevolgd. In ieder geval zal het wezenpensioen niet langer worden uitgekeerd dan tot het einde van de maand waarin het kind zijn 27 ^e verjaardag bereikt. Als beide ouders overlijden wordt het wezenpensioen verdubbeld tot 28% van het jaarlijkse ouderdomspensioen.
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	Bij arbeidsongeschiktheid volgens de WIA- of WAO wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet, afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. De financiering van de voortzetting van pensioenopbouw komt voor rekening van het pensioenfonds.
Toeslagverlening	Als de middelen van het pensioenfonds het toelaten, kan het Bestuur de ingegane pensioenen, de premievrije aanspraken van gewezen deelnemers en de opgebouwde aanspraken van actieve deelnemers aanpassen. De toeslagverlening is voorwaardelijk. Er is geen recht op toeslagverlening en het is op de langere termijn niet zeker of en in hoeverre toeslagverlening zal plaatsvinden. Voor de voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd. Deze wordt gefinancierd uit de beleggingsrendementen.
Financiering	De deelnemersbijdrage in de pensioenregeling is in de cao voor het Bakkersbedrijf opgenomen. De bijdrage van de onderneming wordt geregeld in de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds.
Flexibele elementen	De pensioenregeling heeft een aantal flexibele elementen: Flexibele ingangsdatum 55-70 jaar; Flexibele aanwendingsmogelijkheden, hoog-laag constructie; Uitruilen ouderdomspensioen in partnerpensioen en omgekeerd. Het Bestuur is bevoegd de flexibiliseringsfactoren periodiek aan te passen op advies van de actuaaris.
Overgangsregeling	Voor de groep deelnemers die geboren is tussen 1950 tot en met 1973 en die met een onafgebroken dienstverband deelnemer zijn in een pensioenregeling van het pensioenfonds geldt onder voorwaarden een overgangsregeling. In 2021 vervalt dit artikel.

Aanpassing pensioenregeling per 1 januari 2020

- Het opbouwpercentage voor de 'basisregeling' is verlaagd van 1,6% naar 1,45%;
- De pensioengrondslag voor premievrije voortzetting bij arbeidsongeschiktheid is anders omschreven zodat die eenduidig is en overeenkomt met de administratieve uitvoering.

Excedentregeling

Het pensioenfonds kent een aanvullend reglement excedentvoorziening die door middel van actuariële premie wordt gefinancierd. De grondslagen voor de vaststelling van de voorziening zijn gelijk aan de grondslagen van de basisregeling. De vastgestelde actuariële premie wordt verhoogd met een solvabiliteitsopslag.

Vrijwillige aansluiting

Deze regeling is van toepassing op bedrijven die niet direct onder de werkingssfeer van het pensioenfonds vallen, maar qua karakter van het bedrijf en de aard van de werkzaamheden wel "branche-specifiek" genoemd kunnen worden. Op grond van deze regeling worden pensioenaanspraken geadmistreerd overeenkomstig de basisregeling van het pensioenfonds.

Voor de benodigde premie worden de fondsgrondslagen toegepast, de verschuldigde premie is gelijk aan de doorsneepremie van de basisregeling.

Enkele bijzondere aspecten

Het pensioenfonds kent een regeling voor vrijwillige voortzetting van de pensioenopbouw na beëindiging van de deelneming anders dan door overlijden of ingang ouderdomspensioen.

De cao voor het Bakkersbedrijf kent vanaf 1 januari 2016 een vitaliteitsregeling waarbij de in aanmerking komende deelnemer 80% werkt, 90% salaris ontvangt en 100% pensioenopbouw verkrijgt over de periode van vitaliteit. Het pensioenfonds regelt hierbij de 100% voortzetting van pensioenopbouw van de betreffende deelnemer.

Toeslagverlening

Het toeslagbeleid dient op grond van de Pensioenwet toekomstbestendig te zijn. Dit betekent dat niet meer toeslag wordt verleend dan in de toekomst te realiseren is. Voor het bepalen van het toeslagpercentage wordt onderstaande toeslagstaffel gehanteerd:

Beleidsdekkingsgraad	Toeslagverlening
< 110%	Geen toeslagverlening.
Tussen 110% en toeslagverleningsdekkingsgraad* (%)	Gedeeltelijke toekomstbestendige toeslagverlening.
> Toeslagverleningsdekkingsgraad (%)	Volledige toeslagverlening. Wanneer er na het verlenen van toeslagen een overschot is (vermogen boven dekkingsgraad gelijk aan de toeslagverleningsdekkingsgraad) mag dit overschot binnen de fiscale grenzen voor 1/5e deel worden aangewend om gemiste toeslagen in te halen en eventuele kortingen uit het verleden goed te maken.

*De toeslagverleningsdekkingsgraad is de dekkingsgraad waarbij de volledige toeslagambitie kan worden waargemaakt (prijsindex).

5.4 Nieuwe wetgeving

In dit hoofdstuk is een korte opsomming gegeven van de belangrijkste externe ontwikkelingen die zich in 2020 hebben voorgedaan, of in 2021 worden verwacht, en die van invloed kunnen zijn op het beleid van het fonds.

Pensioenakkoord

Het pensioenakkoord dat in 2019 is gesloten en in 2020 nader is uitgewerkt in notities van minister Koolmees, zal volgens plan in 2021 in wetgeving worden omgezet. De 'Wet toekomst pensioenen', of in ieder geval een aantal onderdelen daarvan, moet op 1 januari 2022 in werking treden.

Het wetsvoorstel bestaat uit onder meer de volgende onderdelen:

- Het pensioencontract
De premieovereenkomst zal de enige soort pensioenovereenkomst zijn. De premieovereenkomst zal twee vormen kennen, waarvan de één nieuw is en meer collectief van aard is en de ander meer individueel en gestoeld op de bestaande verbeterde premieregeling.
- Transitie naar nieuwe pensioenovereenkomst
Er komt een transitie-FTK voor pensioenfondsen die van plan zijn bestaande aanspraken en rechten in te varen. Het is niet verplicht om hiervan gebruik te maken. Hierbij zal een ondergrens gelden voor de dekkingsgraad van 90%: staat deze per einde jaar onder de 90%, dan moet worden gekort tot 90%. In aanloop naar de overgang naar de nieuwe pensioenovereenkomst moeten pensioenuitvoerders diverse besluiten nemen. Zij moeten onder andere een implementatieplan opstellen voor de overgang naar het nieuwe stelsel, besluiten of het invaren van bestaande rechten daarvan onderdeel uitmaakt en hoe het vermogen van pensioenfondsen over de rechthebbenden wordt verdeeld.
- Fiscale wetgeving
De beschikbare premie kent een voor iedereen gelijk maximum, dus geen staffelpremies. Er komen ook nieuwe fiscale grenzen voor partner- en wezenpensioen.
- Nabestaandenpensioen en partnerdefinitie
Het partner- en wezenpensioen onder het nieuwe contract zal op risicobasis zijn; na ingang is het wel kapitaalgedekt. Er komen nieuwe fiscale maxima voor deze pensioenen. Er komt een nieuwe, wettelijke definitie van het begrip 'partner' voor het partnerpensioen en van het begrip gezamenlijke huishouding.
- Uitkering van een deel van het pensioenvermogen ineens
Het was de bedoeling dat vanaf 2022 deelnemers die met pensioen gaan, de mogelijkheid zouden hebben 10% van de waarde van hun pensioen als bedrag ineens te laten uitkeren. Inmiddels is die datum uitgesteld naar 1 januari 2023. Reden is dat door de Tweede Kamer om fiscale redenen is gekozen voor een variant die uitvoeringstechnisch dermate lastig is dat de minister heeft gekozen voor uitstel om een werkbaar alternatief te ontwikkelen.

Korting van pensioenaanspraken en –uitkeringen

Net als in 2019 heeft Minister Koolmees maatregelen aangekondigd waardoor veel pensioenfondsen die anders begin 2021 de pensioenen zouden moeten korten, deze korting niet hoeven door te voeren.

Voor MVEV-kortingen geldt dat deze korting voor 2020 van de baan is, als een fonds op het zesde meetmoment een dekkingsgraad boven 90% heeft.

Voor VEV-kortingen geldt dat de hersteltermijn van 10 jaar wordt verlengd tot 12 jaar. De kans dat een fonds de vereiste beleidsdekkingsgraad binnen de gestelde termijn bereikt, en dus geen VEV-korting hoeft door te voeren, wordt hierdoor groter.

Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding

De behandeling van dit wetsvoorstel heeft aanzienlijke vertraging opgelopen. De datum van inwerkingtreding is al uitgesteld tot 1 januari 2022.

In januari 2021 is het kabinet demissionair geworden. Omdat eind januari 2021 dit wetsvoorstel 'niet-controversieel' is verklaard, kan de Tweede Kamer het wetsvoorstel wel behandelen, maar het is de vraag of dit op korte termijn zal gebeuren.

Standaard: conversie

Het wetsvoorstel gaat uit van conversie van de helft van de waarde van het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdoms- en partnerpensioen in een eigen aanspraak op ouderdomspensioen op het leven van de ex-partner. De ex-partner kan ervoor kiezen het aandeel in het partnerpensioen buiten de conversie te laten: hierdoor ontstaat een aanspraak op bijzonder partnerpensioen, uit te keren aan de ex-partner bij overlijden van de deelnemer. Dit bijzonder partnerpensioen is volgens de nieuwe wet kleiner dan het huidige bijzonder partnerpensioen. Dit omvat nu ook nog het partnerpensioen dat vóór het huwelijk is opgebouwd.

Beide ex-partners kunnen samen een afwijkende verdeling overeenkomen: een andere verdeling dan 50/50 of de periode waarop de verdeling betrekking heeft verruimen of beperken. De pensioenuitvoerder mag weigeren hieraan mee te werken, als partijen meer pensioen aan de ex-partner willen toekennen dan volgens de standaardverdeling het geval is, maar dit kan alleen als er een vermoeden van misbruik bestaat.

Samenwonenden

Volgens het wetsvoorstel krijgt een ex-partner bij het einde van een samenwoonrelatie geen recht op conversie. Deze groep houdt wel recht op een bijzonder partnerpensioen op grond van de Pensioenwet.

Kleine pensioenen

Als het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen lager is dan de afkoopgrens van € 503,24 (2021) per jaar, dan heeft de ex-partner geen recht op een aandeel in het pensioen van de deelnemer. De ex-partner heeft dan wel recht op een gering bijzonder partnerpensioen. Dit kan vervolgens op verzoek van de ex-partner (of door de pensioenuitvoerder, mits de ex-partner geen bezwaar maakt) worden omgezet in een klein ouderdomspensioen op leven van de ex-partner.

Inwerkingtreding

De nieuwe wet zou van kracht moeten worden op 1 januari 2022. Nu het wetsvoorstel naar verwachting pas in de loop van 2021 kan worden behandeld, is verder uitstel van inwerkingtreding niet ondenkbaar.

Automatische waardeoverdracht kleine pensioenen

Met de invoering van de Wet waardeoverdracht kleine pensioenen is het mogelijk geworden dat pensioenuitvoerders kleine pensioenen automatisch overdragen naar de nieuwe uitvoerder van de aanspraakgerechtigde, zonder dat daarvoor instemming van de gerechtigde nodig is. Intussen is de nodige ervaring opgedaan met de uitvoering van deze wet en het lijkt erop dat de automatische waardeoverdrachten soepel verlopen.

Kleine aanspraken niet ontstaan bij einde deelneming

Deze wet is bedoeld voor kleine pensioenen die zijn ontstaan bij einde deelneming als gevolg van het eindigen van de arbeidsovereenkomst. Er zijn ook kleine aanspraken die op andere wijze zijn ontstaan, met name bij het eindigen van een uitvoeringsovereenkomst tussen een werkgever en de oude pensioenuitvoerder. Deze laatste kan dan niet de kleine aanspraken overdragen aan een latere nieuwe uitvoerder, omdat er sprake is van een collectieve beëindiging van de deelneming en niet van het eindigen van de arbeidsovereenkomst. Pensioenuitvoerders herkennen de verschillende soorten kleine aanspraken niet in de administratie en zouden bij een automatische waardeoverdracht alle kleine aanspraken overdragen.

Minister Koolmees maakte in april 2020 bekend dat hij een voorstel tot aanpassing van de bestaande voorwaarden voor automatische waardeoverdracht voorbereidt. De wijziging zou op 1 januari 2022 moeten ingaan.

Wet digitale overheid – eIDAS-verordening

De Wet digitale overheid (WDO) zorgt voor strengere regels voor de toegang tot gegevens van uitvoerders van publieke taken, waaronder pensioenfonds. Deze uitvoerders mogen geen toegang meer verlenen door middel van alleen gebruikersnaam en wachtwoord. Toegang kan dan alleen nog verkregen worden met DigiD (particulieren) of eHerkenning (ondernemingen) op het betrouwbaarheidsniveau substantieel. Het wetgevingstraject is wederom verder uitgesteld. Eind januari 2021 lag het wetsvoorstel bij de Eerste Kamer. Door de wetswijziging na vragen van de Eerste Kamer zal de vroegst mogelijke inwerkingtreding 1 juli 2022 zijn. Echter de daadwerkelijke datum is afhankelijk van wanneer de Kamer het wetsvoorstel met de wijziging bespreekt.

6 Actuariële analyse

Oordeel van de externe actuaris over de financiële positie

De financiële positie van het pensioenfonds is naar mening van de waarmerkend actuaris slecht, vanwege een dekkingstekort. Daarbij is bepalend de mate van waarschijnlijkheid dat het pensioenfonds zal kunnen voldoen aan de verplichtingen, aangaande tot balansdatum, in aanmerking nemend het streven inzake toeslagen, zoals aan verzekerden meegedeeld en de in wet- en regelgeving opgenomen criteria.

Analyse van het resultaat

In onderstaand overzicht is de actuariële analyse van het saldo van baten en lasten opgenomen:

Bedragen x € 1.000	2020	2019
Resultaat wijziging rentetermijnstructuur	-717.061	-718.120
Resultaat beleggingsopbrengsten	406.825	615.280
Resultaat premie	-19.654	-7.106
Resultaat waardeoverdrachten	-1.204	-75
Resultaat kosten	1.892	2.032
Resultaat uitkeringen	-633	-19
Resultaat kanssystemen inzake o.a. sterfte en arbeidsongeschiktheid	512	-4.781
Resultaat toeslagverlening	0	0
Resultaat wijziging actuariële grondslagen	145.286	-3.185
Resultaat overige (incidentele) mutatie technische voorziening	-199	3.060
Resultaat andere oorzaken	-344	-133
Totaal resultaat	-184.580	-113.047

Het vereist eigen vermogen eind 2020 is 114,5% en is gebaseerd op de strategische portefeuille per 31 december 2020.

Kostendekkende premie

Pensioenfonds zijn verplicht om een kostendekkende premie te berekenen. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt:

Bedragen x € 1.000	Zuiver	Gedempt
Actuarieel benodigde koopsom voor de inkoop van onvoorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst (incl. risicodekking)	102.505	35.619
Opslag voor vereist eigen vermogen	16.401	5.699
Opslag voor uitvoeringskosten	7.674	7.674
Actuarieel benodigde premie voor voorwaardelijke onderdelen van de pensioenovereenkomst	0	22.918
Totaal resultaat	126.580	71.910

De feitelijke premie voor het jaar 2020 bedraagt € 97,7 miljoen. Hiervan bedraagt € 71,9 miljoen de gedempte premie en € 25,8 miljoen een opslag en de koopsom VPL. Het pensioenfonds voldoet aan de eis dat de feitelijke premie minimaal gelijk moet zijn aan de gedempte kostendekkende premie.

7 Het besturen van het pensioenfonds en naleving wet- en regelgeving

7.1 Algemeen

Het pensioenfonds draagt de verantwoordelijkheid voor een goede uitvoering van de pensioenregelingen voor (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en hun nabestaanden in overeenstemming met de bestaande wet- en regelgeving. De inhoud van de pensioenregeling wordt door de cao-partijen bepaald.

Het Bestuur is verantwoordelijk voor de verwezenlijking van de doelstelling, de missie, visie en strategie van het pensioenfonds.

Missie

De missie van het fonds geeft aan waarvoor het fonds staat, wat de identiteit en de waarden zijn. Het fonds heeft zijn missie als volgt geformuleerd:

'BPF Bakkers heeft de verantwoordelijkheid om op basis van solidariteit en collectiviteit te zorgen voor een inkomen bij pensionering en overlijden.'

Visie

Bij de missie hoort een visie die de basis vormt voor de positionering van het fonds:

'Het fonds streeft naar openheid over de werkwijze. Het fonds heeft grip op maatschappelijke ontwikkelingen die de regeling en de uitvoering daarvan beïnvloeden. Het fonds speelt ook in op veranderingen in en buiten de sector. Verder is het fonds in staat tot evenwichtige besluitvorming, de doelgroepen staan centraal met oog voor de verschillen.'

Kernwaarden

Het pensioenfonds koppelt de identiteit aan haar kernwaarden. Kernwaarden zijn als het kompas van de organisatie: beslissingen worden getoetst aan de kernwaarden.

Het bakkersfonds maakt onderscheid tussen basiskernwaarden en kernwaarden die onderscheidend en aanvullend zijn.

De basiskernwaarden beschouwt het Bestuur als voorwaarden zonder welke het pensioenfonds niet adequaat kan functioneren. De aanvullende kernwaarden zijn randvoorwaardelijk aan de basiskernwaarden.

Basis kernwaarden	Onderscheidende kernwaarden	Aanvullende kernwaarden
- Betrouwbaar - Zorgvuldig - Toegankelijk - Transparant	- Klantgericht - Kostenbewust - Herkenbaar	- Doelmatig - Deskundig - Degelijk

In de uitvoering streeft het fonds naar een evenwichtige belangenafweging van alle belanghebbenden bij het fonds. Het pensioenfonds streeft ernaar dat de uitvoering kostenbewust geschiedt en het fonds herkenbaar is voor haar achterban.

Strategie

De grootste uitdaging welke het pensioenfonds voor ogen heeft zijn de transitie naar het Nieuwe Pensioenstelsel in combinatie met het voorgenomen samengaan met BPF Zoetwaren. Een stuurgroep waarin ook sociale partners zijn vertegenwoordigd is namens beide pensioenfonds ingesteld om dit proces de komende jaren goed te laten verlopen en alle stakeholders in het proces te betrekken.

Beide pensioenfonds onderzoeken samen welke organisatorische aanpassingen op kortere termijn - zoals instelling van een gezamenlijk pensioenbureau - een verdere professionalisering mogelijk maakt alsmede een solide basis biedt voor de wenselijk geachte verdere schaalvergroting op middellange termijn. Daarbij staat het de fondsen voor ogen om ook andere pensioenfonds binnen de voedingssector te interesseren tot verdergaande samenwerking of samengaan en daarmee actief in te spelen op het onvermijdelijke proces van verdere consolidatie. Binnen de voedingssector zien wij een behoorlijk aantal kleinere pensioenfonds met een grote mate van markthomogeniteit en deelnemerspopulatie. Gezien onze basis van solide uitbestedingspartners biedt dit de mogelijkheden om zonder belangrijke complexiteitstoename verdere materiële schaal- en daarmee kostenvoordelen te realiseren alsmede om nauwe relaties met de achterban van de sector in stand te kunnen houden.

7.2 Bestuursaangelegenheden

7.2.1 Algemeen

In het kader van goed pensioenfondsbestuur is statutair bepaald dat de Bestuursleden een zittingstermijn van vier jaar hebben. Na afloop van een zittingstermijn is er de mogelijkheid tot herbenoeming. Om automatische herbenoemingen te voorkomen vindt voor het periodiek aftreden van het Bestuurslid, een evaluatie van het functioneren plaats door het Bestuur.

In de samenstelling van het Bestuur zijn in 2020 wijzigingen doorgevoerd.

De heer Van der Heijden is per 17 februari 2020 afgetreden als bestuurslid en werkgeversvoorzitter. De heer Mannaert heeft hem als werkgeversvoorzitter opgevolgd. Mevrouw Verhoef is per diezelfde datum benoemd als bestuurslid ter invulling van de vrijgekomen zetel. Per 1 maart 2020 is de heer Lahoye afgetreden als plaatsvervangend bestuurslid. Hij is per 13 maart 2020 opgevolgd door mevrouw Smits-Van Beijeren Bergen en Henegouwen. De heer Volkeri is per 1 augustus 2020 herbenoemd. Per 1 september 2020 is de heer Van Hienen afgetreden. De heer Van Straten is per 1 december 2020 herbenoemd als bestuurslid en per 11 december 2020 heeft het Bestuur hem formeel benoemd als Sleutelfunctiehouder Internal Audit.

Het Bestuur is onafhankelijk in de uitoefening van zijn functie en zorgt ervoor dat de belangen van alle belanghebbenden op een evenwichtige wijze afgewogen worden. Het Bestuur vindt het belangrijk inzicht te hebben in het eigen functioneren. Om inzicht te krijgen in het eigen functioneren, evalueert het Bestuur periodiek of Bestuursleden bijvoorbeeld voldoende kennis hebben van alle aandachtsgebieden binnen het fonds en of het Bestuur voldoende zorg draagt voor de handhaving van het vertrouwen in het pensioenfonds.

In het verslagjaar heeft het Bestuur tien reguliere Bestuursvergaderingen belegd, waarbij het onderwerp 'beleggingen' iedere vergadering uitgebreid aan de orde is geweest.

In december 2019 zijn naar aanleiding van artikel 115 lid 8 van de Pensioenwet verzoeken ingediend bij het Bestuur om over te gaan tot verkiezingen van de leden van het verantwoordingsorgaan die de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden vertegenwoordigen. Begin 2020 heeft het Bestuur besloten hoe en wanneer deze verkiezingen georganiseerd zouden worden.

Vier leden van het Verantwoordingsorgaan namens de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden waren per 1 januari 2020 herbenoemd en er is bepaald dat zij hun huidige zittingstermijn tot eind 2023 mogen uitoefenen. Een van deze leden is per 1 juli 2020 afgetreden. Doordat de omvang van het Verantwoordingsorgaan per 1 juli 2020 is teruggebracht van 8 naar 7 leden, betekende dit dat er in 2020 verkiezingen aan de orde zijn geweest ten aanzien van drie vacante zetels namens de deelnemers.

In de zomer van 2020 zijn deze verkiezingen uitgeschreven. Uiteindelijk was sprake van het feit dat er drie geschikte kandidaten waren ten behoeve van de drie vacante zetels. Deze drie kandidaten zijn per 11 november 2020 benoemd. Begin 2021 heeft het Bestuur het verkiezingsproces samen met het Verantwoordingsorgaan geëvalueerd. De lessen die hieruit getrokken zijn, worden verwerkt ten behoeve van toekomstige verkiezingsprocedures.

7.2.2 Bestuursvergaderingen

31 januari

Het bestuur heeft gesproken over de beoogde inrichting van IORP II inzake de sleutelfunctiehouders voor Risicobeheer en Internal Audit. Het bestuur heeft besloten dat de heer Van Straten zich terugtrekt als lid van de Communicatieadviescommissie, zodat hij zich volledig kan focussen op zijn rol als sleutelhouder IA. Mevrouw Verhoef is benoemd als bestuurslid per 17 februari 2020.

Ten aanzien van de tot op heden ingediende verzoeken om over te gaan tot verkiezingen voor het verantwoordingsorgaan is (omdat niet aan de minimaal vereiste 500 verzoeken is voldaan) niet formeel overgegaan tot de toets of personen te linken zijn aan het pensioenfonds. Aan de indieners is teruggekoppeld dat niet het aantal van ten minste 500 verzoeken is ingediend. Daarnaast is aangegeven dat geconstateerd is dat niet alle verzoeken te linken zijn aan het fonds.

Naar aanleiding van de uitkomsten van het Reputatieonderzoek is de vraag besproken of een apart uit te voeren kwalitatief onderzoek aanvullend op het uitgevoerde reputatieonderzoek van toegevoegde waarde is. De communicatieadviescommissie zal zich hierover gaan buigen.

13 maart

In deze bestuursvergadering heeft het bestuur gesproken over de Coronacrisis en de gevolgen die dat heeft voor het pensioenfonds. Deze vergadering vond nog fysiek plaats, maar voor de komende tijd is afgesproken om voorlopig niet meer fysiek bijeen te komen in vergadering. Vergaderingen zullen via videobellen of conference calls gaan plaatsvinden. Het bestuur heeft in verband met de Coronacrisis besloten tot het instellen van een crisisteam dat bestaat uit de beide DB-leden, voorzitter Communicatiecommissie, sleutelfunctiehouder risicomanagement en Ortec Finance, die pragmatisch de belangrijke zaken voor de korte termijn bespreekt en voorbereidt voor het bestuur.

Het bestuur heeft na ontvangst van het positieve advies van het VO, het herstelplan 2020 vastgesteld. Deze is voor 1 april 2020 ingediend bij DNB.

Conform het advies van de PUAC heeft het bestuur besloten om per 1 januari 2021 over te gaan op de Uniforme Pensioenaangifte (UPA).

3 april

Het bestuur heeft besloten de omvang van het VO terug te brengen van 8 naar 7 personen. In verband met de aanstaande verkiezing voor het VO is een verkiezingscommissie samengesteld.

15 mei

In deze bestuursvergadering heeft het bestuur de bestuursleden Van Hienen en Volkeri herbenoemd. Tevens heeft het bestuur in verband met de coronacrisis besloten om het coulancebeleid ten aanzien van premie-inning met één maand te verlengen. Het bestuur heeft het engagementbeleid bijgewerkt en heeft in dit kader besloten tot nader onderzoek naar verbreding van de reikwijdte van business conduct engagement i.v.m. IMVB. Tevens is aangegeven dat nader onderzocht zal worden wat specifieke programma's op kinderarbeid en brede engagement inhouden qua kosten en slagkracht. De betrouwbaarheid van KPMG als vervuller van Internal Audit is door het bestuur vastgesteld. Het bestuur heeft besloten tot het uitvoeren van een kwalitatief reputatieonderzoek. Er zijn wijzigingen in het Privacybeleid en het Uitbestedingenbeleid doorgevoerd. Het bestuur is met diverse door TKP voorgestelde werkwijzen inzake het handhaven van datakwaliteit akkoord gegaan.

5 juni

In het bijzijn van de accountant en de actuaris heeft het bestuur in deze bestuursvergadering het jaarverslag en de jaarrekening 2019 vastgesteld. Het bestuur is akkoord gegaan met de update van de scenario's van NN IP. Gelet op de situatie waar het pensioenfonds nu staat, geven de nieuwe scenario's van NN IP een realistischer beeld van de mogelijke toekomstige ontwikkelingen dan de scenario's die gebruikt zijn in het Beleggingsplan. Het Verantwoordingsorgaan heeft een bindende voordracht gedaan voor benoeming van een nieuw RvT-lid per 1 juli 2020. Het bestuur heeft conform deze bindende voordracht besloten.

26 juni

Het bestuur heeft kennisgenomen van het concept interne Auditrapport inzake het Uitbestedingsproces pensioenadministratie en hierop is een zogenaamde managementreactie gegeven. De eerste uitkomsten van het bereikte pensioenakkoord zijn eveneens besproken, waarbij ten behoeve van een themamiddag op 4 september input is meegegeven aan de adviserend actuaris, zodat hierover nog uitvoerig doorgesproken kan worden. Het bestuur heeft wijzigingen doorgevoerd in het Beleid Managerselectie. Eveneens is de taakomschrijving van de BAC verder verfijnd. De vragenlijsten Niet Financiële Risico's en Integriteit van DNB zijn ingevuld en besproken. Vervolgens zijn deze lijsten ingediend bij de toezichthouder. Er is besloten om in het derde kwartaal verder te spreken over de Eigen Risico Beoordeling. Inzake het verkiezingsproces voor het VO zijn diverse fondsdocumenten besproken en geüpdatet. Mevrouw Verhoef is namens het bestuur afgevaardigd in het Klantenforum van TKP.

28 augustus

Het bestuur heeft besloten om in het najaar van 2020 te kijken naar de verhouding van werknemers- en pensioengerechtigdenvertegenwoordigers in het bestuur en indien deze verhouding aangepast dient te worden, zal dit worden opgepakt.

Het bestuur heeft aan S&V de opdracht gegeven om een grondslagenonderzoek te verrichten.

Inzake beleggingen heeft het bestuur de risicokaders en uitgangspunten in het Jaarplan 2021 vastgesteld. Tevens zijn diverse beleidsdocumenten inzake beleggingen geëvalueerd en bijgewerkt.

Het bestuur heeft gesproken over (on)mogelijkheden inzake de premie en regeling vanaf 2021 en hierover is tevens afstemming gezocht met de sociale partners. Het bestuur heeft besloten dat een opgesteld beleidsdocument vanuit het crisisteam, als bijlage wordt toegevoegd aan het financieel crisisplan. Inzake het verkiezingsproces voor het Verantwoordingsorgaan heeft het bestuur gesproken over het aantal kandidaten dat mee kan doen aan de verkiezing. Dit is aan de RvT en het Verantwoordingsorgaan kenbaar gemaakt in een brief. Het bestuur heeft zich gebogen over de vergaderplanning 2021.

18 september

De bestuurlijke reactie op het Auditrapport Uitbestedingsproces pensioenadministratie is door het bestuur vastgesteld. Daarmee kan het Auditrapport eveneens definitief afgerond worden. Inzake de nieuwe AG-prognosetafels en ten aanzien van de premie en regeling vanaf 2021 heeft het bestuur aan S&V de opdracht gegeven om sociale partners te voorzien van de mogelijke scenario's voor het pensioenfonds, zodat ze op basis van alle informatie tot goede besluitvorming kunnen komen. Eveneens is S&V gevraagd inzichtelijk te maken welke mogelijkheden het bestuur heeft in het geval sociale partners er niet tijdig uitkomen. Het bestuur heeft inzake beleggingen diverse beleidsdocumenten geëvalueerd en geüpdatet, zoals investment beliefs en investment cases. Tevens heeft het bestuur het Risicobeleid bijgewerkt.

Het Beleid Datakwaliteit zal in de volgende bestuursvergadering opnieuw worden geagendeerd ter besluitvorming, nadat TKP nog enkele openstaande vragen nader heeft toegelicht. Het bestuur heeft een ingekomen brief van het VO

behandeld inzake het verkiezingsproces. Er is onder meer besloten dat op het moment dat het verkiezingsproces is afgerond, dit proces geëvalueerd gaat worden.

Ten aanzien van de mogelijkheden dat bestuursleden soms ook de rol van cao-onderhandelaar kunnen hebben, heeft de compliance officer aangegeven dat dergelijke situaties mogelijk zijn. Of een situatie van een dergelijke dubbelrol binnen een bestuur van een pensioenfonds wel of niet tot bezwaren leidt, hangt sterk af van de vraag hoe randvoorwaarden hieromtrent zijn vormgegeven. Besturen dienen in dit soort situaties open en transparant te zijn over het feit dat de verschillende rollen verenigd zijn in bepaalde personen. Er dienen dan ook heldere afspraken gemaakt te worden over de vraag hoe in bepaalde situaties gehandeld dient te worden.

30 oktober

Het jaarplan 2021 voor Internal Audit is vastgesteld en er heeft een update plaatsgevonden van het meerjarenplan Internal Audit. De AG-prognosetafel was reeds geïmplementeerd en ten aanzien van het voorstel om de door het pensioenfonds gehanteerde overlevingstafel gelijk te stellen aan de Prognosetafel AG2020, heeft het bestuur overeenkomstig besloten. De zuivere kostendekkende premie zal door toepassen van de nieuwe overlevingstafel met circa 2,4% afnemen. Het bestuur heeft eveneens besloten om de ervaringssterfte te actualiseren op basis van de meest recente cijfers (uit 2020) met betrekking tot levensverwachting naar inkomensniveau. Eveneens is besloten om de partnerfrequentie tot de 68-jarige leeftijd te baseren op de partnerfrequenties 'CBS 2020, incl. samenwonend', met een frequentie van 100% op de pensioeningangslleeftijd. Het bestuur handhaaft de huidige kostenvoorziening van 2,7%.

Er zijn enkele tekstuele wijzigingen aangebracht in het IMVB-beleid en het bestuur heeft aangegeven akkoord te zijn met het voorstel van de BAC om nu geen landenbeleid te implementeren. Het bestuur heeft wijzigingen in de Investment Beliefs vastgesteld.

Het bestuur heeft aangegeven akkoord te zijn met de voorliggende herijking van het strategisch communicatiebeleid 2021. Het betrof een voorgenomen besluit, aangezien het VO hierover nog advies mocht afgeven. Indien zou blijken dat het advies van het VO 'in lijn' ligt met het voorgenomen besluit van het bestuur, dan zou dit voorgenomen besluit omgezet worden in een besluit. Inmiddels is helder dat het VO een positief advies heeft afgegeven in dit kader.

In 2021 zal niet worden deelgenomen aan de beurs Bakkersvak, dit vanwege de situatie rondom corona.

11 december

De heer Van Straten is benoemd als Sleutelfunctiehouder Internal Audit.

Naar aanleiding van de zetelverdeling tussen vertegenwoordigers in het bestuur namens de pensioengerechtigden en vertegenwoordigers namens de actieve deelnemers, is besloten om juridisch advies in te winnen bij een externe jurist. De uitkomsten daarvan zullen in de volgende bestuursvergadering worden besproken.

Voor wat betreft de premie en regeling 2021 heeft het bestuur onder voorbehoud van het advies van het verantwoordingsorgaan besloten om het voorliggende eindbod van het GO over te nemen, hetgeen onder meer neerkomt op:

- Het opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen wordt verlaagd naar 1,35%.
- Het partnerpensioen blijft op opbouwbasis verzekerd vanaf 1 januari 2021.
- De feitelijke premie voor 2021 bedraagt 25,7% van de pensioengrondslag.
- Uitgesproken is door sociale partners dat vanaf 2022 de feitelijke premie in 3 jaar tijd gefaseerd wordt verhoogd met 3,3%-punt van de pensioengrondslag.

Het bestuur heeft zich eveneens gebogen over de dreigende kortingsmaatregel, waarbij aandacht is geweest voor onder meer evenwichtige belangenafweging.

In het bestuur is gediscussieerd over de vraag of de renteafdekking al dan niet verhoogd zou moeten worden.

Doorslaggevend daarbij was om in de aanloop naar het nieuwe pensioenakkoord de neerwaartse risico's enigszins te beperken. Uiteindelijk is besloten om deze afdekking te verhogen van 40% naar 50%. Het Strategisch Beleggingsbeleid is vastgesteld en het Beleid duurzaam beleggen is geüpdatet met de wijzigingen die het afgelopen jaar zijn doorgevoerd. Het bestuur heeft ingestemd met de voorliggende wijzigingen in het Pensioenreglement, waarbij is aangegeven dat enkele wijzigingen ook instemming behoeven van de sociale partners. Inmiddels is helder dat sociale partners ingestemd hebben.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft besloten om S&V aan te stellen als partij die haar gaat begeleiden naar het Nieuwe Pensioenstelsel en de samenwerking met BPF Zoetwaren. Het bestuur heeft het Crisisteam geëvalueerd. Er is een opleidingsbudget ingevoerd voor bestuursleden.

7.3 Dagelijks Bestuur en Bestuurscommissies

Het Bestuur werkt met vaste commissies en werkgroepen. Al naar gelang de ter besluitvorming voor te bereiden onderwerpen, kunnen eveneens ad hoc werkgroepen of commissies worden geformeerd met daarin specifiek op die onderwerpen deskundige Bestuursleden.

De taken en mandaten van alle commissies en het Dagelijks Bestuur zijn beschreven en vastgesteld. In paragraaf 2.3 van dit jaarverslag zijn de commissies weergegeven.

7.4 Geschillencommissie

De wijze waarop het pensioenfonds omgaat met klachten en geschillen is vastgelegd in een klachten- en geschillenregeling. Deze regeling is opgenomen in de pensioenregeling en is beschikbaar op de website van het fonds en derhalve voor alle belanghebbenden toegankelijk.

Het pensioenfonds heeft een geschillencommissie ingericht. Belanghebbenden kunnen zich tot deze commissie wenden indien zij het niet eens zijn met een besluit van het pensioenfonds over de toepassing van het pensioenreglement en het uitvoeringsreglement. Voor de procedure gelden nadere voorwaarden die zijn vastgelegd in het reglement van de geschillencommissie.

In 2020 zijn er geen geschillen aanhangig gemaakt die door de geschillencommissie in behandeling zijn genomen.

7.5 Goed Pensioenfondsbestuur

Geschiedt pensioenfondsbestuur behelst het integer en transparant handelen door het Bestuur, waarbij een belangrijke plaats wordt ingeruimd voor het afleggen van verantwoording aan het Verantwoordingsorgaan over het gevoerde beleid. De principes van geschikt pensioenfondsbestuur zijn verankerd in de Pensioenwet.

Het Bestuur is zich bewust van zijn verantwoordelijkheid voor het goed besturen van het pensioenfonds en zal alles doen wat nodig is voor de handhaving van het vertrouwen in het pensioenfonds. Ontwikkelingen op dit terrein worden nauwlettend gevolgd.

In december 2020 heeft het bestuur onder voorbehoud van het advies van het Verantwoordingsorgaan onder meer de premie voor 2021 vastgesteld. Abusievelijk is dit voorbehoud niet gemaakt bij de communicatie hierover op de website en aan sociale partners. Hierop is het bestuur terecht aangesproken door het Verantwoordingsorgaan en het bestuur heeft dit begin 2021 alsnog rechtgezet.

Voor wat betreft het intern toezicht maakt het pensioenfonds gebruik van een Raad van Toezicht.

Met het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht is, met inachtneming van hun specifieke taken, in het verslagjaar constructief overleg gevoerd. De voorzitters van het Bestuur, de Raad van Toezicht en het Verantwoordingsorgaan stemmen periodiek met elkaar af over zaken die de diverse organen aangaan. Zowel de Raad van Toezicht als het Verantwoordingsorgaan hebben aangegeven dat de onderlinge samenwerking op een goed niveau ligt.

7.5.1 Code Pensioenfondsen

In de Code Pensioenfondsen is een aantal opgenomen onderwerpen nader uitgewerkt met betrekking tot onder meer benoeming, deskundigheid, geschiktheid en diversiteit. De Code Pensioenfondsen is geen doel op zich, maar een middel om pensioenfondsen beter te laten functioneren. Ook moet de Code Pensioenfondsen zorgen voor meer vertrouwen van de belanghebbenden in het bijzonder en van de maatschappij in het algemeen. Deskundigheid, betrokkenheid en goede samenwerking vormen de basis voor goed Bestuur van een pensioenfonds. Goed pensioenfondsbestuur heeft overigens niet alleen betrekking op Besturen, maar ziet op alle organen van het pensioenfonds.

De Code Pensioenfondsen is wettelijk verankerd. De normen in de Code Pensioenfondsen zijn een aanvulling op Wet- en regelgeving. De normen in de Code Pensioenfondsen zijn weliswaar leidend, maar de Code Pensioenfondsen laat ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het pensioenfondsbestuur. De pensioenfondsen mogen de Code Pensioenfondsen daarom naleven volgens het 'pas-toe-of-leg-uit'-beginsel. Afwijken van de norm is dus mogelijk, als daar een goede reden voor is. Het pensioenfonds wil echter zoveel als mogelijk de Code volgen.

Hieronder zijn de aanbevelingen uit de Code Pensioenfondsen opgenomen waaraan niet (volledig) wordt voldaan en de eventuele acties die het Bestuur heeft genomen:

Diversiteitsbeleid (Norm 31 en 33)

Bij aanvang van het jaar 2020 voldeed het Bestuur nog niet geheel aan normen 31 en 33. In de Code Pensioenfondsen is aangegeven dat het diversiteitsbeleid vorm krijgt als een groeimodel, waarin het bestuur concrete doelen stelt die binnen haalbare termijnen bereikt kunnen worden. Er kan bijvoorbeeld rekening gehouden worden met zittingstermijnen. Een jaarlijkse beoordeling is nodig, omdat de Pensioenwet voorschrijft dat het bestuur hierover rapporteert in het jaarverslag. Daarnaast is wenselijk dat het bestuur de doelstellingen en (effectiviteit van) de ingezette middelen ook evalueert over een langere termijn. De organen en voordragende en benoemende organisaties streven de doelstellingen van deze norm krachtig na.

Het Bestuur onderstreept dit belang, omdat als vertegenwoordigers van diverse groepen betrokken zijn bij het proces, er een meervoudig perspectief ontstaat, hetgeen de besluitvorming ten goede komt. Daarnaast heeft het Bestuur om optimaal te kunnen functioneren een verscheidenheid aan vaardigheden, culturen en zienswijzen nodig. Hieraan draagt een mix van mannen en vrouwen, jongeren en ouderen die zitting hebben in het Bestuur en de pensioenfondsonderdelen positief bij. Aan de andere kant is het belangrijk dat bij de samenstelling rekening wordt gehouden met de opbouw van het deelnemersbestand. Het Bestuur vindt het belangrijk dat deelnemers en pensioengerechtigden zich vertegenwoordigd (kunnen) voelen door het Bestuur en andere fondsonderdelen. Daarvoor is het van belang dat zij zich in deze organen herkennen. Om de herkenbaarheid te vergroten streeft het Bestuur er naar de samenstelling van de verschillende pensioenfondsonderdelen een weerspiegeling te laten zijn van de samenstelling van de deelnemers en pensioengerechtigden.

Sinds maart 2020 heeft het bestuur een vrouwelijk Bestuurslid verwelkomd en zij is tevens jonger dan 40 jaar. Daarmee is sprake van het feit dat vanaf dat moment drie vrouwen zitting hebben in het Bestuur. Hiermee voldoet het bestuur in de loop van 2020 aan normen 31 en 33. Daarnaast is het Bestuur verheugd mee te delen dat in de bestuursvergadering van maart 2021 een mannelijk Bestuurslid is verwelkomd. Hij is eveneens jonger dan 40 jaar.

Het Verantwoordingsorgaan heeft sinds november 2020 twee vrouwelijke leden binnen haar geleding en tevens heeft er sinds die tijd een jongere van onder de 40 jaar zitting in het orgaan.

Voor wat betreft de invulling van de Raad van Toezicht is sprake van één vrouw, maar heeft er geen jongere onder de 40 jaar zitting in de raad. Hoewel de code pensioenfondsen op dit vlak niet toegespitst is op een Raad van Toezicht, zal er bij de invulling van toekomstige vacatures evengoed aandacht zijn voor diversiteit in de samenstelling van de Raad.

Zittingsduur Bestuursleden (Norm 34)

In de code is opgenomen dat de zittingsduur van een bestuurslid maximaal vier jaar mag bedragen, waarbij een bestuurslid maximaal twee keer kan worden herbenoemd. In de statuten heeft het bestuur bewust opgenomen dat het bestuur bevoegd is om op grond van gewichtige redenen (bijvoorbeeld continuïteit en de borging van deskundigheid binnen het bestuur) af te wijken van de maximale zittingsperiode van twaalf jaar.

Het Bestuur wil zoveel als mogelijk de code volgen. Het Bestuur wijkt op grond van gewichtige redenen met de herbenoeming van de heer Van Straten per 1 december 2020 af van de maximale zittingstermijn van 12 jaar. Het bestuur overwoog hem als sleutelfunctiehouder internal audit te gaan inzetten vanuit het Bestuur. Dat zou alleen logisch en zinvol zijn als hij dit voor langere tijd zou kunnen invullen. De gedegen kennis van de heer Van Straten over het pensioenfonds was in dit kader een belangrijke pré bij het invullen van de sleutelfunctie. Doordat het bestuur in de afgelopen tijd diverse nieuwe Bestuursleden heeft verwelkomd, achtte het bestuur het wenselijk om over te gaan tot herbenoeming van de heer Van Straten zodat onder meer kennis over de historie van het pensioenfonds in voldoende mate behouden blijft. Tevens vormt hij in discussies en besluitvormingsprocessen binnen het Bestuur onder meer het geheugen en geweten van het fonds. Naast zijn specifieke juridische kennis, vertegenwoordigt hij bij uitstek de gewenste countervailing power ten opzichte van de BAC.

Er is in dit kader in een vroeg stadium afstemming geweest met de Raad van Toezicht. Nadat de Raad deze voorgenomen herbenoeming niet heeft belet, is vervolgens in een vroeg stadium het voornemen tot herbenoeming aan DNB voorgelegd. Na hierop een positieve reactie van DNB te hebben ontvangen, is overgegaan tot het herbenoemen als Bestuurslid en het benoemen tot sleutelfunctiehouder internal audit.

7.6 Raad van Toezicht

7.6.1 Verslag Raad van Toezicht

7.6.2 Inleiding

Bij de Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf is per 1 juli 2014 een Raad van Toezicht ingesteld. De Raad van Toezicht (hierna: Raad) rapporteert jaarlijks schriftelijk zijn bevindingen over het functioneren van het bestuur respectievelijk het fonds. Dit document bevat een samenvatting van het uitgebrachte rapport.

Met de samenvatting wil de Raad op hoofdlijnen inzicht geven in zijn werkzaamheden en de daaruit voortvloeiende bevindingen.

7.6.3 Taken Raad van Toezicht en verslag 2020

Het toezicht van de Raad omvat het gehele bestuurspectrum. Iedere vergadering toetst en beoordeelt de Raad het functioneren van het bestuur en de algemene gang van zaken in het pensioenfonds, waarbij de Raad in ieder geval toeziet op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur.

De Raad is ter uitoefening van het intern toezicht vijf maal bijeengekomen in 2020. Na elke vergadering van de Raad wordt door de voorzitter telefonisch contact onderhouden met de voorzitters van het bestuur om het besprokene terug

te koppelen. De voorzitters van het bestuur, van de Raad en van het Verantwoordingsorgaan hebben daarnaast in 2020 een aantal malen (telefonisch) overleg gehad over onder meer het verkiezingsproces voor het Verantwoordingsorgaan.

Daarnaast hebben leden van de Raad commissievergaderingen van het bestuur bijgewoond.

Beschrijving aanpak intern toezicht

De Raad heeft het toezicht in 2020 toegespitst op de volgende drie punten:

1. Uitoefenen van intern toezicht door het beoordelen van de normen in de Code Pensioenfondsen 2018;
2. Uitoefenen van intern toezicht door het bestuderen van specifieke onderwerpen;
3. Uitoefenen van advies- en goedkeuringstaken.

De specifieke onderwerpen die de Raad in 2020 aan de orde heeft gesteld, zijn:

- Samengaan BPF Zoetwaren;
- Vermogensbeheer;
- IT-risico's;
- Functioneren bestuur en gedrag en cultuur;
- IORP II en invulling sleutelfuncties.

In het kader van zijn goedkeuringstaak bij het vaststellen van de jaarrekening door het bestuur heeft de Raad op 28 mei 2020 gesproken met de waarmede actuaris en de controlerend accountant.

Verantwoording afleggen

Met betrekking tot toezichtjaar 2020 heeft de Raad verantwoording afgelegd over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het Verantwoordingsorgaan. Daarbij is er regelmatig contact tussen de voorzitter van de Raad en de voorzitter van het Verantwoordingsorgaan; zowel telefonisch als in het voorzittersoverleg, waarin ook de voorzitters van het bestuur participeren. Tevens vinden twee formele vergaderingen per jaar plaats tussen Verantwoordingsorgaan en Raad. In het jaarverslag 2020 is verantwoording afgelegd door middel van een verkorte versie van deze rapportage.

Zelfevaluatie

In januari 2020 heeft de Raad zichzelf geëvalueerd aan de hand van de VITP-code. De uitkomst van de zelfevaluatie is toegezonden aan het bestuur en het verantwoordingsorgaan.

7.6.4 Bevindingen

Vertrouwen waarmaken

Bevindingen:

Het bestuur voldoet over het geheel gezien aan de gestelde normen. Het bestuur voert zijn taken consciëntieus uit en is zich bewust van de grote belangen die in het geding zijn.

In het jaarverslag is een missie, visie en strategie opgenomen. In 2020 heeft het bestuur de slagkracht en snelheid verbeterd door een whats-appgroep in te richten, waarbij de bestuurders kan worden gevraagd om binnen 24 uur via de mail te reageren. Het zichtbaar (in de notulen expliciet opnemen van) evenwichtig afwegen van alle belangen bij hiertoe relevante besluitvorming blijft een aandachtspunt. Hierbij vindt de Raad alleen het benoemen in de voorleggers door bestuursondersteuning niet voldoende.

Vanwege covid-19 is het bestuur in 2020 grotendeels overgestapt naar online vergaderen. De evaluatie hiervan die de Raad heeft gevraagd, is positief.

Het bestuur heeft veel aandacht voor het risicomanagement en legt dat vast in een notitie risicobeleid.

Aanbevelingen

- Weeg zichtbaar (in de notulen) alle belangen evenwichtig af, voor zover relevant.

Verantwoordelijkheid nemen

Bevindingen:

Er is zicht op de primaire uitbestedingspartners waar een jaarlijkse audit heeft plaatsgevonden door middel van ISAE-rapportages. De bevindingen zijn in het bestuur besproken en men concludeerde dat er geen zwaarwegende bevindingen waren. De Raad heeft niet kunnen constateren dat de onderaannemers ook zijn geëvalueerd. De RAC vervult hier de rol van 2e lijn.

Aanbevelingen

- Verkrijg zicht op de uitbestedingspartijen door de keten van uitbesteding te evalueren.

Integer handelen

Bevindingen:

Het fondsbestuur kent een gedragscode, waarvan de naleving wordt gemonitord door een extern bureau. Het fonds kent de vereiste documenten zoals een klokkenluidersregeling.

Aanbevelingen

- Overweeg periodiek een themasessie om de bewustwording ten aanzien van integriteit verder te vergroten.

Kwaliteit nastreven

Bevindingen:

Het fonds stelt hoge kwaliteitseisen aan zichzelf en werkt regelmatig aan zijn geschiktheid. Dit blijkt onder andere uit het feit dat er regelmatig themadagen worden gehouden. Er is echter geen (meerjaren) plan waarin gestructureerd wordt gewerkt aan de collectieve en individuele geschiktheid van het bestuur, leden zijn niet gekoppeld aan doelstellingen, taak en functie, waar ook (individuele) opleidingsbudgetten aan gekoppeld kunnen worden. Door de toename van het aantal expert-bestuurders in het bestuur, is het voor de Raad de vraag of er binnen het bestuur twee snelheden ontstaan. De Raad vraagt hier aandacht voor.

Het fonds omringt zich met adviseurs, waarbij de oversight manager een belangrijke rol speelt. De commissies bereiden besluiten van het bestuur voor, wat de kwaliteit van besluiten ten goede komt. Het bestuur heeft de collectieve zelfevaluatie van 2020 uitgesteld tot januari 2021 en daardoor niet voldaan aan de wettelijke eis. Er vinden evenwel tussendoor evaluaties plaats, bijvoorbeeld over de wijze van vergaderen vanwege covid-19 via Teams. De Raad is verheugd om te zien dat het Verantwoordingsorgaan dit jaar voor het eerst een zelfevaluatie heeft gehouden.

Aanbevelingen

- Voldoe aan de wettelijke eis voor een jaarlijkse zelfevaluatie en neem daarin in ieder geval mee de hiervoor in de Code Pensioenfondsen opgenomen onderwerpen. Overweeg daarbij de overige fondsgremia te betrekken bij voor een optimaal leereffect.
- Zorg voor opleidingsplannen op basis van collectieve zelfevaluatie, rollen en individuele evaluaties en koppel daar de individuele opleidingsbudgetten aan
- Evalueer in hoeverre in het bestuur sprake is van twee snelheden.

Zorgvuldig benoemen

Bevindingen

Sinds dit jaar is de diversiteit in het bestuur toegenomen; het bestuur voldoet nu aan de Code Pensioenfondsen. Sinds dit jaar vinden verkiezingen plaats van de leden van het VO, nadat dit is verzocht door ten minste 500 van de direct belanghebbenden. De Raad is verheugd te zien dat de benoemingsprocedure nu is afgerond en de diversiteit van het Verantwoordingsorgaan is toegenomen, maar betreurt dat het proces heeft geleid tot fricties in de relatie tussen Verantwoordingsorgaan en bestuur. Daarbij vindt de Raad het belangrijk dat een evaluatie van het proces is afgesproken en zal plaatsvinden, zoals onder het kopje 'Governance' verder is beschreven.

Aanbevelingen

- Neem de verantwoordelijkheid als fondsbestuur voor een goede en correcte governance, ook richting het Verantwoordingsorgaan waarbij de (regels uit de) Pensioenwet en Code Pensioenfondsen worden gerespecteerd.

Gepast belonen

Bevindingen

De Raad heeft in 2020 een concept beloningsbeleid besproken, maar omdat het nog niet definitief was vastgesteld, hier nog geen oordeel over gegeven.

Aanbevelingen

Geen.

Toezicht houden en inspraak waarborgen

Bevindingen

Uit evaluaties met betrekking tot de Raad door het bestuur en het Verantwoordingsorgaan blijkt dat zowel het Verantwoordingsorgaan als het bestuur menen dat het intern toezicht een waardevolle bijdrage levert.

De Raad voelt zich voldoende serieus genomen door het bestuur en het Verantwoordingsorgaan en is van mening dat hij bijdraagt aan een optimalisering van de governance van het pensioenfonds.

Daar het fonds van actuaire is gewisseld en de besprekingen met de accountant in samenwerking met Zoetwaren geschiedde heeft er dit jaar geen evaluatie van hun diensten plaats gevonden.

Aanbevelingen

- Overweeg een evaluatie van de waarmede actuaire en accountant komend jaar.

Transparantie bevorderen

Bevindingen

Het communicatiebeleids- en jaarplan van het fonds zien er goed uit. Het bestuur, specifiek de leden van het bestuur in de Communicatiecommissie, besteden veel tijd en aandacht aan de communicatie. Over het afleggen van beleidsverantwoordelijkheid, besluiten en beleid is echter nauwelijks iets terug te vinden, hoewel het bestuur (bijvoorbeeld in de notulen) wel transparant hierover is. Een van de doelstellingen van het bestuur is om de bekendheid van het fonds te vergroten. In het bestuursverslag is opgenomen dat het bestuur op bijna alle punten de Code Pensioenfonds naleeft.

Aanbevelingen:

- Wees (bijvoorbeeld op de website) meer transparant over het beleid en besluiten.
- Stel kritische succes factoren op met betrekking tot de missie, visie en strategie waarop de voortgang kan worden gevolgd en die ook in de communicatie over de voortgang kunnen worden gebruikt.

Specifieke toezichtonderwerpen 2020

In 2020 werden onderstaande onderwerpen specifiek behandeld. De aanbevelingen bij deze thema's zijn hieronder opgenomen:

1. Governance;
2. Samengaan Bpf Zoetwaren;
3. IORP II en invulling sleutelfuncties;
4. IT-risico's;
5. Beleggingsbeleid, specifiek ESG.

1 Governance

Bevindingen

De Raad zal, tezamen met het Verantwoordingsorgaan, het bestuur scherper monitoren op het op tijdige en correcte wijze betrekken van het VO. Dit geldt zeker ook ten aanzien van de plannen en uitvoering van het nieuwe pensioenstelsel.

De Raad vindt het goed om te zien dat hierover een evaluatie zal plaatsvinden en aan herstel van vertrouwen zal worden gewerkt. De Raad vindt het daarbij van belang dat de fondsgremia de grenzen van elkaars rollen kennen en erkennen en respectvol met elkaar omgaan.

Tijdens de bezoeken aan de commissievergaderingen ziet de Raad dat zij naar behoren lijken te functioneren en veel voorbereidend werk verrichten. De taken van de commissies zijn uitgeschreven, maar aandachtspunt is nog wel dat dit dan ook zo in de praktijk wordt gebracht en niet het (dagelijks) bestuur in sommige situaties bepaalde taken overneemt. Daarnaast zijn de taken van de gezamenlijke commissies met Bpf Zoetwaren niet uitgeschreven.

Aanbevelingen

- Zorg er voor voldoende op de hoogte te zijn van wettelijke regels en de bedoeling hierachter voordat bepaalde stappen worden ondernomen en of keuzes worden gemaakt.
- Evalueer de wijze waarop het bestuur het VO betreft bij zaken, fricties die tussen het bestuur en het Verantwoordingsorgaan zijn ontstaan en werk gezamenlijk aan het herstel van vertrouwen.
- Omschrijf de taken van de gezamenlijke commissies met Bpf Zoetwaren
- Bestudeer of wijzigingen in de governance kunnen leiden tot een betere governance. Oplossingen kunnen bijvoorbeeld zijn: het inrichten van een bestuursbureau, een ander bestuursmodel en/of het mandateren van commissies.
- Stel een planning op voor de invulling van het nieuwe pensioenstelsel en geef aan bij welke stappen en op welke wijze de Raad en het Verantwoordingsorgaan betrokken worden.

2 Samengaan met Bpf Zoetwaren

Bevindingen:

Vanwege de hoofdlijnennotitie en het consultatiedocument het nieuwe pensioencontract ontstaan nieuwe kansen voor het fonds als magneetfonds, zoals het bestuur al heeft geconstateerd. Hiervoor dient de visie te worden bijgewerkt.

Aanbevelingen

- Zorg voor een bijgewerkte visie en kritische succesfactoren met betrekking tot de samenwerking met Bpf Zoetwaren.

3 IOPR II en invulling sleutelfuncties

Bevindingen

De verschillende sleutelfunctiehouders hebben hun bevindingen gerapporteerd en de jaarplannen zijn vastgesteld.

Aanbevelingen

- Zorg dat de notitie Risicobeleid en het jaarplan van de sleutelfunctiehouder risicobeheer op elkaar aansluiten.
- Monitor (en leg vast) dat de sleutelfunctiehouders de verplichtingen zoals opgenomen in het beleidsdocument nakomen.

4 IT-risico's

Bevindingen

Er is uitvraag gedaan naar het IT-risico van de belangrijkste uitbestedingspartners (TKP, NNIP, Custodian). De raad is verheugd dat het bestuur een Risk Self Assessment IT-risico heeft gedaan. De raad onderschrijft de mening van het bestuur dat de awareness op dit punt omhoog kan.

Het is duidelijk dat het ook wenselijk is om de hele keten bij de uitbesteding in beeld te krijgen wat betekent dat men ook zicht moet hebben op de uitbestedingspartners van de hiervoor genoemde partijen.

Aanbevelingen

- Zorg voor een standaard waarop de IT-uitvraag bij de onderuitbesteders van onze uitbestedingsrelaties plaatsvindt aansluitend bij de volwassenheidsniveau's van DNB.

5 Beleggingen, specifiek ESG

Bevindingen

Het bestuur legt veel nadruk op maatschappelijk verantwoord beleggen en gaat daar ver mee. Dit verheugt de Raad. Het bestuur zorgt voor draagvlak door middel van het jaarverslag ESG.

De vraag is echter hoeveel maanden het pensioenfonds in een crisissituatie de pensioenen kan uitkeren en belasting en kosten kan betalen als de liquiditeit op de kapitaalmarkten opdroogt en premie niet binnenkomt.

Het bestuur evalueert zowel het eigen beleid als de uitbesteding van het vermogensbeheer op het gebied van kosten en rendement.

Aanbevelingen

- Stel voor ESG en klimaat een risicotolerantie op en bepaal zo nodig beheersmaatregelen.
- Stel voor ESG en klimaat een visie en kritische succesfactoren op.
- Bepaal de tolerantie voor het risico dat pensioenen, belastingen en kosten niet betaald kunnen worden in geval van een liquiditeitscrisis.

7.7 Verantwoordingsorgaan

7.7.1 Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Normenkader ter beoordeling Bedrijfstaak Pensioenfonds Bakkers

Evenwichtige belangenafweging en adequate risicobeheersing

- Bij alle relevante beleidsbeslissingen heeft het bestuur een expliciete afweging van de belangen van de afzonderlijke belangengroepen gemaakt.
- Het bestuur verantwoordt in een dialoog met het VO en in het jaarverslag over de risico's en het risicomanagement en hoe deze op een integere wijze wordt beheerd.

Bevindingen

- Het VO volgt de bevindingen van de RvT: "Het zichtbaarder (in de notulen expliciet opnemen van) evenwichtig afwegen van alle belangen bij hiertoe relevante besluitvorming blijft een aandachtspunt. Het bij bepaalde onderwerpen alleen benoemen in de voorleggers is niet voldoende." Het VO constateert dat er daar waar nodig altijd wel sprake is van een onderbouwing, echter dat de zichtbaarheid van deze onderbouwing bij bepaalde onderwerpen beter kan.
- Bij de adviesaanvragen komt het VO het regelmatig tegen dat bij de onderbouwing geen overzicht wordt verstrekt van de beweegredenen voor het besluit en van de gevolgen die het besluit naar verwachting voor de deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden zal hebben.
- Er heeft geen dialoog plaatsgevonden met het bestuur over de risico's en het risicomanagement.
- Het risicomanagement proces is adequaat en goed beschreven en geïmplementeerd.

Oordeel

Het VO is van oordeel dat het bestuur daar waar relevant de evenwichtigheid van besluiten voldoende onderbouwt en afweegt. Echter, bij adviesaanvragen kan de zichtbaarheid van deze afwegingen/onderbouwing (in notulen soms aangevuld in notities soms in voorleggers) in veel gevallen beter en gestructureerder worden aangeleverd.

Opdrachtaanvaarding:

- Het bestuur van het fonds streeft er naar dat alle belanghebbenden zo veel mogelijk duidelijkheid verkrijgen over de doelstellingen, het ambitieniveau van de toeslagverlening en de risicohouding van de pensioenregeling die de sociale partners als opdracht in uitvoering aan het fonds geven.
- De besluiten zijn in overleg met de organen genomen en de resultaten zijn weergegeven in een haalbaarheidstoets, uitgelegd, besproken in dialoog met het VO en vastgelegd.

Bevindingen

- De haalbaar toets bevindt zich binnen de afgesproken grenzen.

Communicatie:

- Het communicatiebeleid wordt uitgevoerd volgens plan en het VO wordt hierbij voldoende betrokken.
- De website wordt goed onderhouden en is actueel.
- De deelnemer wordt actief benaderd bij belangrijke onderwerpen. Het fonds communiceert in begrijpelijke taal met de deelnemers.

Bevindingen

- De website van het fonds is niet altijd volledig en actueel. Geactualiseerde fondsdocumenten worden niet altijd direct gepubliceerd. Dit gold bijvoorbeeld ten aanzien van de statuten en het beloningsbeleid.
- Het bestuur werkt volgens het communicatiebeleidsplan en jaarlijks wordt aan de hand van een jaarplan de activiteiten uitgevoerd.
- De website wordt door de deelnemers actief benaderd.

Oordeel

Het Verantwoordingsorgaan is tevreden over de wijze waarop het communicatiebeleid wordt uitgevoerd.

Aanbeveling

Het bestuur moet het proces managen dat er voor zorgt dat de website actueel is en dat alle gewenste informatie er ook daadwerkelijk op staat.

Toekomst:

- Het pensioenfonds heeft een heldere en realistische visie en deze vertaald in duidelijke strategische doelen, waarbij schaalgrootte en de (on)zekerheden van alle deelnemers een belangrijke rol speelt.
- Dit om een goede indruk te krijgen van de toekomstbestendigheid.

Bevindingen

- De besturen van Bpf Bakkers en Bpf Zoetwaren hebben onder voorbehoud van de wettelijke eisen van instemming en advies van betrokken gremia besloten om direct na de start van het nieuwe pensioenstelsel, samen te willen gaan. Het Verantwoordingsorgaan heeft nog geen advies gegeven over het toekomstig samengaan met Bpf Zoetwaren. Het VO is nog te weinig betrokken bij het lopende proces gericht op dit samengaan.
- Het bestuur is al zeven jaar bezig met samenwerking en het toewerken naar een samengaan met Bpf Zoetwaren.
- Het VO wil voorkomen dat het bestuur te lichtvaardig denkt en werkt aan het toekomsttraject.
- De Raad van Toezicht zegt: "Zorg voor een bijgewerkte visie en kritische succesfactoren met betrekking tot de samenwerking met Bpf Zoetwaren".

Oordeel

Het VO is van oordeel dat het bestuur het toekomst-traject niet te lichtvaardig dient in te steken en dat het VO daarbij directer bij betrokken dient te worden en beter geïnformeerd dient te worden over dit proces en de planning hiervan.

Aanbeveling

Wij bevelen het bestuur aan het VO directer te betrekken bij het toekomst-traject. Daarbij adviseren wij om de voordelen van de samenwerking met Bpf Zoetwaren concreet zichtbaar te maken.

Bestuurlijke principes/governance

- Het bestuur en de RvT leggen regelmatig verantwoording af over het gevoerde beleid, resp. het toezicht.
- Het bestuur heeft een transparante werkwijze en informeert het VO tijdig over relevante onderwerpen.

- Wet- en regelgeving worden consequent toegepast en het VO heeft voldoende invloed op het goed uitvoeren van haar verantwoordelijkheden.
- Het bestuur communiceert helder met de belanghebbende.
- De rol van het VO wordt gerespecteerd.

Bevindingen

- In het bestuur is op initiatief van een bestuurslid een mail van een mede-bestuurslid, tevens cao onderhandelaar, ter kennisname bij stukken voor een bestuursvergadering geplaatst. De mail bevatte informatie over de discussie op de cao-tafel over de feitelijke premie. Het VO vraagt zich af of hier sprake is van belangenverstrengeling. Het VO zou graag hier de mening over willen horen van de compliance officer.
- De communicatie vanuit het bestuur wordt niet altijd als even duidelijk ervaren. Het is wel een belangrijke kernwaarde.
- Bij de start van processen dienen de toepasbaarheid van wet- en regelgeving vooraf helder te worden afgestemd.
- Door afgelopen zittingstermijnen en het niet direct kunnen invullen van vrijgekomen zetels in het bestuur, blijven zetels langer vacant dan wenselijk.
- Het VO heeft ten aanzien van haar rol rond de verkiezingen van VO-leden en het advies over de premie 2021 de indruk dat het bestuur haar onvoldoende respecteert.
- De uitvoering van het verkiezingsreglement had achterafgezien anders ingevuld moeten worden.
- Het adviestraject over de premie is onzorgvuldig verlopen. Op aandringen van het VO heeft het bestuur herstelacties uitgevoerd waardoor het VO pas in een laat stadium in alle zorgvuldigheid haar adviestaak heeft kunnen vervullen.
- Het VO voelt zich gedwongen om er strikt op toe te zien dat met het bestuur gemaakte afspraken ook daadwerkelijk worden nagekomen.
- Voor vragen en toelichting op beleid (afleggen van verantwoording) bestaat er een reguliere cyclus waarin het (dagelijks) bestuur aanwezig is bij VO-vergaderingen. Buiten deze reguliere cyclus zou het VO indien aan de orde en op haar verzoek extra overleg mogelijkheden op prijs stellen.
- Volgens het VO was er vorig jaar sprake van een crisis. Het financiële crisisplan diende in werking te treden. Dit is niet gebeurd.

Oordeel

Het VO spreekt haar zorgen uit over de zorgvuldigheid waarmee het bestuur zijn taken vervult. Het bestuur dient er alert op te zijn dat gemaakte afspraken worden nagekomen en de communicatie met het VO duidelijk, laagdrempelig en transparant is. Verder vindt het VO het belangrijk dat er wederzijds respectvol met elkaar wordt omgegaan en ieder zijn taak en rol optimaal kan vervullen. Tenslotte dient in de ogen van het VO (de schijn van) belangenverstrengeling te worden vermeden.

Uitvoering, Kosten en Beloningsbeleid

- Bij de uitvoering van de administratie staat kwaliteit voorop, de kosten dienen marktconform te zijn.
- In het bestuursverslag verantwoordt het bestuur op transparante wijze de kosten.
- Het beloningsbeleid dient evenwichtig te zijn voor alle organen van het fonds en zorgvuldig te worden vastgesteld.

Bevindingen

- Het VO heeft positief geadviseerd op het beloningsbeleid.
- De kosten zijn in het jaarverslag en de jaarrekening gedetailleerd weergegeven. Wat opvalt is dat de kosten meer dan evenredig zijn gestegen. Met name de kosten van de uitvoering (TKP) zijn gestegen en niet transparant uitgelegd waarom dat is, behalve dan dat het incidenten betreft.
- Over de administratieve functie heeft het VO geen opmerkingen.
- De pensioenadministrateur (TKP) combineert twee functies n.l. administratie en bestuursondersteuning/advisering.
- Het VO wil dat het bestuur er voor waakt dat de advisering onafhankelijk gepositioneerd is. Hierin schuilt namelijk het gevaar van "wiens brood men eet, wiens woord men spreekt".

Oordeel

- De kosten van de uitvoering (inclusief de bestuursondersteuning zijn niet transparant genoeg verantwoord. Gelet op de functievermenging vinden we dit belangrijk.

Aanbeveling

Wij bevelen het bestuur nogmaals maar nu met meer nadruk aan om de functies van de uitvoering niet te vermengen met de bestuursondersteuning/advisering en deze zo snel mogelijk te splitsen.

Premie- en toeslagbeleid:

- De premie voor de regeling is kostendekkend en stabiel.
- De rendementen moeten leiden tot een welvaartvast pensioen voor de deelnemers op korte en lange termijn.

- Bij de besluitvorming van het bestuur moet aantoonbaar blijken dat de belangen van alle deelnemers evenwichtig worden afgewogen, bijvoorbeeld middels maatmens berekeningen.
- De premiedekkingsgraad moet acceptabel en stabiel zijn en er is beleid over de hoogte van de premie tijdens de herstelperiode van het fonds.
- De betrokkenheid van het VO wordt bevorderd en de adviezen voldoen aan de uitgangspunten van het VO.

Bevindingen

- Er is heel lang geen toeslag verleend en als we naar de nabije toekomst kijken blijft het nog lang achterwege. De 'gegarandeerde' toeslag wordt niet gehaald. Dit komt omdat het fonds grote dekkingstekorten heeft. Het feit dat de tekorten binnen tien jaar zijn opgelost doet daar niets aan af.
- De kaders van het premiebeleid zijn helder. Het bestuur stelt in overleg met de sociale partners de premie vast en dient kostendekkend te zijn voldoet aan de door het VO vastgestelde norm. Echter de randjes van de evenwichtigheid worden benaderd als we kijken naar de bandbreedte van de premiedekkingsgraad en de onderbouwing hiervan.
- Het bestuur heeft nagelaten om het VO tijdig om advies te vragen over de premie terwijl dit een wettelijke vereiste is. Na een aanvankelijke ontkennen hiervan is toch duidelijk geworden dat het bestuur het wettelijke traject omtrent de adviesaanvraag premie 2021 zorgvuldiger had moeten invullen.
- Volgens het pensioenreglement kan het bestuur een herstellpremie opleggen ten einde het herstel te bespoedigen. Het bestuur heeft hier geen gebruik van gemaakt. Onduidelijk is waarom dit niet heeft plaats gevonden.
- Het VO heeft tijdig aangegeven dat het verzoek tot advies over de kostendekkende premie tijdig voorgelegd dient te worden.
- Het bestuur heeft aangegeven het hele premieproces vanwege de afhankelijkheid van het onderhandelingsproces tussen sociale partners over de premie als frustrerend te ervaren. Het VO vindt dat het bestuur meer druk of invloed op het overleg tussen sociale partners had kunnen leggen zodat er minder spanning komt op het premievaststellingsproces en ieder zijn rol kan blijven vervullen.
- Het is niet de eerste keer dat door de trage gang van zaken op de cao-tafel, de afhankelijkheid van het onderhandelingsproces van sociale partners het bestuur en daarmee het VO met een onwenselijke tijdsdruk worden geconfronteerd.
- Het VO heeft juridische bijstand ingewonnen. De juristen bevestigden het standpunt van het VO dat het bestuur in relatie tot het adviesrecht van het VO bij de premievaststelling, de wet niet goed heeft toegepast.

Oordeel

Het VO oordeelt dat bestuur in het premieproces zorgvuldiger had kunnen invullen en meer druk op het GO had kunnen leggen. Het VO en alle overige belanghebbenden zouden er op mogen vertrouwen dat het bestuur zorgvuldig en correct met het traject rond het wettelijke adviesrecht rond de premievaststelling omgaat.

Aanbeveling

Wij raden het bestuur aan om samen met het VO het hele premieproces nog eens grondig te evalueren ten einde hier lering uit te trekken en afspraken te maken.

Beleggingsbeleid:

- Het bestuur gaat als een goed huisvader om met het belegde vermogen.
- Het bestuur borgt dat fiduciair- en vermogensbeheer gescheiden zijn en dat het bestuur in control is op alle processen, in het bijzonder op de kosten.
- Bewezen kennis kunde en kwaliteiten van het bestuur is een vereiste.
- Er is beleid voor maatschappelijk verantwoord beleggen.
- Het bestuur verantwoordt zich naar het VO in een dialoog over de strategie en resultaten.

Bevindingen

- Het strategische beleggingsbeleid is helder en duidelijk omschreven en de organisatie is adequaat ingericht. Het bestuur wordt verder ondersteund door een externe oversight manager.
- Het actieve beleid is een bewuste strategische keuze voor de lange termijn.
- De performance van het actieve aandelen beleid zijn al twee jaar lager dan de benchmark. In 2020 zelf fors lager.
- Het bestuur heeft de actieve aandelenstrategie grondig geëvalueerd en zal deze strategie verder gaan beperken in 2021.
- In het verslag is niet duidelijk wie de gespecialiseerde manager is van de eigen aandelenportefeuille en hoe deze wordt beheerd en wat de bevoegdheden zijn.

Oordeel

Het VO is van oordeel dat het strategische beleid voor langere tijd geldig moet zijn. Weloverwogen besluiten moeten ook in dat licht genomen worden. Het VO vraagt zich af wat de overwegingen van het bestuur zijn geweest voor de haar wijzigingen ten aanzien van het actieve beleid op aandelen. Het besluit om erin te stappen of het beleid om eruit te stappen? Het VO plaatst hier vraagtekens bij, dit lijkt inconsistent.

Herstelplan

- Als het fonds reservetekorten heeft dient het bestuur een herstelplan in. Het plan bevat maatregelen om kortingen te voorkomen en weer snel gezond te zijn en haar reserves op orde heeft.

Bevindingen

- Covid-19 heeft zijn sporen getrokken in 2020 en de resultaten fors beïnvloed. De onzekerheid duurt voort en het einde is nog niet in zicht.
- De dekkingsgraad daalde van 95,5% in 2019 naar 92,3%.
- Het bestuur gaat een ALM studie uitvoeren in 2021 waarbij een herijking plaatsvindt van de ambitie(s) van het fonds.
- Het fonds kan nog steeds binnen 10 jaar herstellen. Maar ten opzichte van vorig jaar is het weer naar de toekomst opgeschoven.
- Er zijn veel externe dienstverleners die het bestuur ondersteunen.
- Het VO heeft over het herstelplan positief geadviseerd.

Oordeel

- Er zijn veel externe adviseurs betrokken bij het fonds, het VO vraagt zich af in hoeverre dit noodzakelijk is. Het VO vraagt zich af of het bestuur zicht heeft op de nut en kwaliteit van de adviezen?
- De uitkomsten van het herstelplan zijn slechter dan het vorige jaar.
- Het VO ervaart dat het bestuur niet altijd even kritisch kijkt naar eigen het eigen beleid en de uitvoering daarvan.

Zelfreflectie op datgene wat is gebeurd kan beter en kan helpen in het verbeteren van begrip voor elkaar en het gedrag naar elkaar.

7.7.2 Reactie Bestuur op verslag Verantwoordingsorgaan

Waardering voor de rol van het Verantwoordingsorgaan

Het Bestuur heeft grote waardering voor de wijze waarop het Verantwoordingsorgaan haar taken uitvoert. Ook in het verslagjaar 2020 heeft het Verantwoordingsorgaan naast zijn reguliere werkzaamheden het bestuur gevraagd en ongevraagd geadviseerd. In 2020 zijn we allemaal geconfronteerd geworden met de maatregelen rondom de coronacrisis. Dit heeft de communicatie tussen het Verantwoordingsorgaan en het Bestuur lastiger gemaakt. Omdat het Bestuur in de dossiers met het Verantwoordingsorgaan een aantal zaken niet juist heeft aangepakt was dit extra lastig. Vanwege deze kwesties is het Verantwoordingsorgaan terecht kritisch naar het bestuur. Gelukkig zijn inmiddels de problemen inhoudelijk opgelost en is er vertrouwen dat we constructief kunnen blijven samenwerken in de belangrijke jaren die voor ons liggen. Het Bestuur dankt het Verantwoordingsorgaan voor haar input en haar constructieve houding. Het Verantwoordingsorgaan heeft in haar verslag een aantal aanbevelingen gedaan. Het bestuur staat in beginsel positief tegenover deze aanbevelingen. Hieronder gaan we daar kort op in:

Het Verantwoordingsorgaan nog nadrukkelijker betrekken bij de toekomst van het fonds

Het Bestuur staat positief tegenover het nadrukkelijker betrekken van het Verantwoordingsorgaan over de toekomst van het fonds. Inmiddels zijn hiervoor ook al concrete stappen gezet. Het Bestuur heeft een routeplan gemaakt op weg naar het nieuwe pensioenstelsel, samen met pensioenfonds Zoetwaren. Het Verantwoordingsorgaan en het Bestuur delen het uitgangspunt dat het belang van de deelnemers hierbij leidend moet zijn. In het routeplan zijn expliciete adviesmomenten voor het Verantwoordingsorgaan opgenomen. Het Bestuur is zich ervan bewust dat het van groot belang is om het Verantwoordingsorgaan ook buiten deze expliciete adviesmomenten mee te nemen, teneinde wederzijds verrassingen te voorkomen.

Premie- en toeslagenbeleid

Het premie- en toeslagenbeleid staat al jaren onder druk. De sociale partners hebben weliswaar een principeakkoord bereikt om de premie de komende jaren te verhogen, maar voor 2021 bleef de premie gelijk. Daarom is de opbouw in 2021 voor de actieve deelnemers verlaagd en konden de pensioenen wederom niet worden aangepast aan de inflatie. Ook de lage premiedekkingsgraad speelde hierin een belangrijke rol. In deze lastige context heeft de evenwichtige belangenafweging voor het bestuur voortdurend centraal gestaan. Het bestuur is graag bereid om het proces van de totstandkoming van het premie- en toeslagenbeleid samen met het Verantwoordingsorgaan te evalueren.

Website

Het bestuur doet zijn uiterste best om te zorgen dat de website van het pensioenfonds actueel is en blijft. Het bestuur blijft dit doen.

Scheiding tussen pensioenuitvoering en bestuursondersteuning

Het Bestuur onderschrijft het uitgangspunt dat pensioenuitvoering en bestuursondersteuning voldoende onafhankelijk van elkaar moeten zijn. Graag gaat het Bestuur met het Verantwoordingsorgaan het gesprek aan over de zorgen van het Verantwoordingsorgaan op dit punt en of aanvullende maatregelen nodig zijn.

7.8 Informatie vanuit toezicht van DNB en AFM

De vermogenspositie is zodanig dat een herstelplan van toepassing is. DNB heeft 19 mei 2021 ingestemd met het ingediende geactualiseerde herstelplan.

De AFM houdt toezicht uit hoofde van de Pensioenwet. De AFM heeft tot taak toezicht te houden op het gedrag van pensioenuitvoerders. Het toezicht omvat met name de communicatie van pensioenfondsen en de wettelijk verplichte informatieverstrekking, alsmede de zorgplicht bij individuele pensioenopbouw op beleggingsbasis.

Het toezicht houden op de zorgplicht bij premieovereenkomsten heeft tot doel de bescherming van de (gewezen) deelnemer tegen te risicovolle beleggingsbeslissingen. Kort gezegd moeten beleggingsrisico's worden beheerst, gegeven de naderende pensioendatum.

Door DNB is in 2020 een fondsspecifiek uitbestedingsonderzoek uitgevoerd bij het pensioenfonds. Dit onderzoek werd door DNB rechtstreeks aangekondigd bij de pensioenuitvoerder, waarbij DNB Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf als een van de betrokken fondsen heeft aangemerkt. Er heeft in 2020 geen periodiek relatiegesprek plaatsgevonden met DNB.

Door de AFM is in 2020 een informatievraag gedaan naar inzichten in de markt voor tweedepijlerpensioen. Daarnaast heeft de AFM een terugkoppeling gegeven over het onderzoek naar informatieverstrekking inzake opbouwverlaging. Tijdens dit onderzoek heeft de AFM vastgesteld dat het pensioenfonds in de communicatie niet verwijst naar het gewijzigde pensioenreglement, noch deelnemers wijst op de mogelijkheid om het gewijzigde reglement op te vragen. Daarmee werd niet voldaan aan de Pensioenwet.

De toezichthouder heeft het pensioenfonds in 2020 geen dwangsommen en boetes opgelegd of aanwijzingen verstrekt. Verder heeft de toezichthouder in 2020 geen bewindvoerder bij het pensioenfonds aangesteld.

7.9 Deskundigheids- en integriteitstoets en opleiding

In het beleidsdocument 'Geschikt Pensioenfondsbestuur' is de geschiktheid van de Bestuursleden en het beleid voor handhaving van deze geschiktheid uitgewerkt.

Aan de hand van een geactualiseerd deskundigheidsplan, de geschiktheidsmatrix en gevolgde opleidingen bekijkt het Bestuur periodiek in hoeverre het Bestuur als geheel, maar ook de individuele Bestuursleden, voldoen aan de te stellen eisen aan een geschikt pensioenfondsbestuurder. Het Bestuur is zich er van bewust dat op dit punt sprake dient te zijn van permanente educatie. Het beleidsdocument wordt periodiek up-to-date gehouden.

7.10 Gedragscode

Het Nederlands Compliance Instituut (NCI) is als externe compliance officer bij het pensioenfonds betrokken. In de Bestuursvergadering van 15 mei 2020 is de rapportage van de compliance officer over 2019 gepresenteerd. Door het Bestuur is deze rapportage vastgesteld. In de Bestuursvergadering van 26 maart 2021 heeft de compliance officer de rapportage over 2020 gepresenteerd. De gedragscodeverklaringen over 2020 zijn door alle verbonden personen ondertekend.

7.11 Organisatie en uitvoering

De uitvoering ten behoeve van het pensioenfonds is in 2020 uitbesteed aan TKP Pensioen BV (onderdeel van Aegon Nederland NV), Bank of New York Mellon en NN Investment Partners.

De uitvoering omvat het administreren van pensioenen, vermogensbeheer, Bestuursondersteuning en de integrale advisering van het pensioenfonds inzake het beleid op communicatie-, juridisch, fiscaal, actuair en beleggingsterrein. Sprenkels en Verschuren is adviserend actuaire van het pensioenfonds. Het Bestuur maakt gebruik van de diensten van Ortec Finance als extern oversight manager. Ortec Finance ondersteunt het Bestuur in het risicomanagement en het toezicht op de uitbestede werkzaamheden. Besluitvorming over het beleid vindt plaats door het Bestuur.

NN Investment Partners treedt op als fiduciair manager. Als custodian is Bank of New York Mellon aangesteld per 1 januari 2020. Het Bestuur monitort de uitvoering op basis van periodieke rapportages van de uitvoeringsorganisatie over de uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de overeengekomen Service Level Agreement. Tevens ontvangt het pensioenfonds jaarlijks een ISAE 3402 type II-rapport van de uitvoeringsorganisaties, die door een externe accountant zijn gecertificeerd en van TKP wordt een 'In Control Statement' ontvangen. Reguliere rapportages en voorstellen van Sprenkels & Verschuren, NN investment Partners en TKP worden tevens beoordeeld door de extern oversight manager.

7.12 Statutenwijziging

In 2020 heeft er aanpassing van de statuten plaatsgevonden. De aanpassing is per 1 juli 2020 geëffectueerd en zag toe op wijziging van de omvang van het verantwoordingsorgaan van 8 leden naar 7 leden. Tevens betreft de wijziging van de statuten het benoemen van leden van het verantwoordingsorgaan na verkiezingen. Dit geldt ten aanzien van de leden namens de actieve deelnemers, niet-actieve deelnemers en vertegenwoordigers namens pensioengerechtigden. De vertegenwoordiger namens de werkgevers wordt benoemd na voordracht door de werkgeversorganisaties.

8 Verwachte gang van zaken

Het pensioenfonds heeft in 2021 een nieuw herstelplan bij DNB ingediend, waaruit blijkt dat het pensioenfonds de komende 10 jaar nog voldoende herstelkracht heeft om te komen tot het vereist eigen vermogen. Dit is positief, doch de financiële situatie blijft onverminderd zorgelijk. Op 19 mei 2021 heeft DNB ingestemd met het ingediende herstelplan.

In het eerste kwartaal van 2021 heeft het herstel van de financiële positie van het pensioenfonds zich voortgezet, met name door een stijging van de rente. Het pensioenfonds zal naar verwachting in 2021 een nieuwe ALM-studie laten uitvoeren. Hiermee zal het bestuur onderzoeken wat een realistische ambitie voor de komende jaren is.

De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft eind 2020 een internetconsultatie van het wetsvoorstel Toekomst Pensioenen gepubliceerd en heeft het voornemen uitgesproken om begin 2022 het wetsvoorstel naar de Tweede Kamer te sturen. Het bestuur is inmiddels gestart met de voorbereidingen en heeft daar samen met pensioenfonds Zoetwaren een projectorganisatie voor opgezet. Deze projectorganisatie ondersteunt de beide besturen en sociale partners bij de te nemen beslissingen op de weg naar het nieuwe pensioenstelsel. Het evenwichtig en uitlegbaar invaren lijkt op voorhand de grootste uitdaging.

Minister Koolmees heeft aangekondigd met een zogenaamd 'transitie FTK' te komen. Dit zijn spelregels voor pensioenfondsden die de oude rechten willen 'invaren' in het nieuwe pensioensysteem. De spelregels voor deze overgangperiode zijn nog niet bekend.

Het pensioenfonds werkt al jaren nauw samen met het pensioenfonds Zoetwaren. De laatste stap om ook echt samen te gaan lukte tot nu toe helaas nog niet, onder andere vanwege het grote verschil in dekkingsgraad. In 2020 hebben de twee pensioenfondsden besloten om tot aan de start van het nieuwe pensioensysteem afzonderlijk door te gaan, en het voornemen geuit direct na de start samen verder te gaan als BPF Voeding. Het nieuwe fonds stelt zich nadrukkelijk open voor andere pensioenfondsden in de voedingssector.

Groningen, 18 juni 2021

R. Barnhoorn
C.M.W. Bongers
S.J.H. Borghouts
E. Deuling
W. Kannegieter
P. Mannaert
C.H. Smits-Van Beijeren Bergen en Henegouwen
M.W. van Straten
S.E.M. Verhoef

Jaarrekening

9 Jaarrekening

9.1 Balans per 31 december 2020

bedragen x € 1.000
(na resultaatbestemming)

		<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
		€	€
ACTIVA			
Beleggingen voor risico pensioenfonds	(1)	4.944.177	4.558.220
Vorderingen en overlopende activa	(2)	17.759	17.616
Overige activa	(3)	11.922	9.551
TOTAAL ACTIVA		<u>4.973.858</u>	<u>4.585.387</u>
PASSIVA			
Stichtingskapitaal en reserves	(4)	-396.865	-212.285
Technische voorzieningen	(5)	5.315.154	4.742.294
Derivaten	(6)	28.720	47.456
Overige schulden en overlopende passiva	(7)	26.849	7.922
TOTAAL PASSIVA		<u>4.973.858</u>	<u>4.585.387</u>

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de balans vanaf pagina 70.

9.2 Staat van baten en lasten

bedragen x € 1.000

		2020		2019	
		€	€	€	€
Baten					
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	(8)		97.894		95.515
Beleggingsresultaten risico pensioenfonds	(9)		391.505		605.854
Overige baten	(10)		<u>10</u>		<u>48</u>
Totaal baten			<u>489.409</u>		<u>701.417</u>
Lasten					
Pensioenuitkeringen	(11)		89.666		86.846
Pensioenuitvoeringskosten	(12)		8.612		8.070
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	(13)				
- Pensioenopbouw		103.035		90.911	
- Rentetoevoeging		-15.320		-9.426	
- Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten		-91.866		-89.680	
- Wijziging marktrente		717.061		718.120	
- Wijziging actuariële uitgangspunten		-145.286		3.185	
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten		-1.288		-3.878	
- Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen		<u>6.524</u>		<u>6.180</u>	
Saldo overdracht van rechten	(14)		572.860		715.412
Overige lasten	(15)		<u>2.493</u>		<u>3.953</u>
Totaal lasten			<u>673.989</u>		<u>814.464</u>
Saldo van baten en lasten			<u>-184.580</u>		<u>-113.047</u>
<i>Bestemming van het saldo van baten en lasten</i>					
Algemene reserve			<u>-184.580</u>		<u>-113.047</u>

(-) De bij de posten vermelde nummers verwijzen naar de toelichting op de staat van baten en lasten vanaf pagina 90.

9.3 Kasstroomoverzicht

bedragen x € 1.000

	2020		2019	
	€	€	€	€
Kasstroom uit pensioenactiviteiten				
Ontvangsten				
Ontvangen premies	95.904		93.230	
Ontvangen in verband met overdracht van rechten	5.380		2.940	
Overig	802		-	
		102.086		96.170
Uitgaven				
Betaalde pensioenuitkeringen	-89.580		-86.547	
Betaald in verband met overdracht van rechten	-7.873		-6.893	
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-8.216		-8.565	
Overig	-		-135	
		-105.669		-102.140
Totale kasstroom uit pensioenactiviteiten		-3.583		-5.970
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten				
Ontvangsten				
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	60.875		65.638	
Verkopen en aflossingen van beleggingen	4.506.340		1.761.891	
		4.567.215		1.827.529
Uitgaven				
Aankopen beleggingen	-4.566.591		-1.728.843	
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-7.092		-7.624	
		-4.573.683		-1.736.467
Totale kasstroom uit beleggingsactiviteiten		-6.468		91.062
Netto kasstroom		-10.051		85.092
Mutatie liquide middelen		-10.051		85.092
Samenstelling geldmiddelen				
	2020		2019	
	€		€	
Liquide middelen primo boekjaar	86.708		1.616	
Liquide middelen ultimo boekjaar	76.657		86.708	

9.4 Toelichting op de jaarrekening

9.4.1 Algemeen

Activiteiten

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf (hierna 'het pensioenfonds'), is statutair en feitelijk gevestigd aan Europaweg 27 te Groningen. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41149725.

Doelstelling van het pensioenfonds is het verlenen van pensioenen aan deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden met inachtneming van de statuten en reglementen. Het pensioenfonds probeert dit doel te bereiken door premies te innen bij de aangesloten ondernemingen. De gelden worden belegd en beheerd en het pensioenfonds doet daaruit uitkeringen bij ouderdom en overlijden.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving, in het bijzonder Richtlijn RJ 610 Pensioenfonds. Het bestuur heeft op 18 juni 2021 de jaarrekening opgemaakt.

Referenties

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

9.4.2 Grondslagen

9.4.2.1 Algemene grondslagen

Alle bedragen in de jaarrekening zijn vermeld in euro's x 1.000, tenzij anders is aangegeven.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld op basis van 'going-concern' uitgangspunten.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

Transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post 'nog af te wikkelen transacties'. Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens

gesaldeerd opgenomen.

Vreemde valuta

Functionele valuta

De jaarrekening is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta van het pensioenfonds.

Transacties, vorderingen en schulden

Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

De koersen van de belangrijkste valuta zijn:

	31 december 2020	Gemiddeld 2020	31 december 2019	Gemiddeld 2019
USD	1,2236	1,1730	1,1225	1,1350
GBP	0,8951	0,8712	0,8473	0,8752
JPY	126,3254	124,1586	121,9859	124,4102

Vergelijking met vorig boekjaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Schattingswijziging

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld.

Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Ultimo 2020 is een aantal grondslagwijzigingen doorgevoerd waarvan het totaal effect op de dekkingsgraad 2,6%-punt positief is.

- Overstap van AG Prognosetafel 2018 naar AG Prognosetafel 2020 (AG2020). Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 132.324 duizend. Het effect hiervan op de dekkingsgraad is 2,4%-punt positief.
- Overstap van ervaringssterftecorrectie 2018 naar ervaringssterfte correctie 2020. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 13.452 duizend en heeft een positief effect op de dekkingsgraad van 0,2%-punt.
- Overstap van de fondsspecifieke partnerfrequentie 2016 naar CBS 2020 inclusief samenwonend. Dit leidt tot een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen met € 15.764 duizend en heeft een negatief effect de dekkingsgraad van 0,3%-punt.
- Overstap qua leeftijdsverschil tussen M en V naar de aanname dat mannelijke deelnemers een relatie hebben met een 3 jaar jongere vrouw (ongewijzigd) en dat vrouwelijke deelnemers een relatie hebben met een 2 jaar oudere man (was 3). Dit leidt tot een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen met € 12.370 duizend en heeft een effect op de dekkingsgraad van 0,2%-punt negatief.
- Overstap van een wezenopslag op onbepaald partnerpensioen van 2,50% naar 0,48%. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 15.012 duizend en een bijbehorende effect op de dekkingsgraad van 0,3%-punt positief.
- Overstap naar nieuw opbouwpercentage 1,35% (was 1,60%) die aangehouden wordt voor de bepaling van de schadereserve voor arbeidsongeschikten. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 12.632 duizend en heeft een positief effect op de dekkingsgraad van 0,2%-punt.

Dekkingsgraden

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de dekkingsgraden over de laatste 12 maanden. Hierbij wordt steeds gebruik gemaakt van de meest actuele inschatting van de betreffende dekkingsgraden.

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden en negatieve derivaten te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans. De reële dekkingsgraad wordt berekend als de dekkingsgraad gedeeld door de Toekomst Bestendig Indexatie grens (TBI-grens).

9.4.2.2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Beleggingen

Algemeen

De beleggingen worden gewaardeerd tegen marktwaarde. Het begrip marktwaarde is te beschouwen als synoniem van reële waarde. Onder waardering op marktwaarde wordt verstaan: het bedrag waarvoor een actief kan worden verhandeld of een passief kan worden afgewikkeld tussen ter zake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

De waardering van participaties in beleggingsinstellingen geschiedt tegen marktwaarde. Voor beursgenoteerde beleggingsinstellingen is dit de marktnotering per balansdatum. De waardering in niet-beursgenoteerde beleggingsinstellingen geschiedt tegen actuele waarde.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen worden gewaardeerd tegen de per balansdatum geldende beurskoers. De marktwaarde van niet-beursgenoteerde (indirecte) vastgoedbeleggingen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van de niet-beursgenoteerde vastgoedbelegging per balansdatum.

Aandelen

Beursgenoteerde aandelen en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

De actuele waarde van niet-beursgenoteerde aandelen en participaties in beleggingsfondsen is gebaseerd op het aandeel dat het pensioenfonds heeft in het eigen vermogen van het niet-beursgenoteerde aandeel per balansdatum.

Private equity beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde, zijnde de intrinsieke waarde. Deze waarde wordt ontleend aan de meest recente rapportages van de fundmanagers, gecorrigeerd voor de kasstromen in de periode tot balansdatum. Daarnaast wordt bij de waardering rekening gehouden met eventuele negatieve gevolgen van materiële gebeurtenissen in het verslagjaar na ontvangst van deze rapportages. De managers bepalen de waarde op basis van lokale wet- en regelgeving.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde vastrentende waarden en participaties in beursgenoteerde beleggingsinstellingen zijn gewaardeerd tegen marktwaarde, zijnde de beurswaarde per balansdatum.

Indien vastrentende waarden of participaties in beleggingsinstellingen niet-beursgenoteerd zijn, vindt waardebepaling plaats op basis van de geschatte toekomstige netto kasstromen (rente en aflossingen) die uit de beleggingen zullen voortvloeien, contant gemaakt tegen de ultimo boekjaar geldende marktrente en rekening houdend met het risicoprofiel (kredietrisico; oninbaarheid) en de looptijden.

De lopende interest op vastrentende waarden wordt gepresenteerd als onderdeel van de marktwaarde van de vastrentende waarden.

Met ingang van 2020 worden de beleggingen in geldmarktfondsen gerubriceerd onder vastrentende waarden (2019: onder overige beleggingen). De vergelijkende cijfers zijn niet aangepast.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die niet beschikbaar zijn, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingmodellen.

Indien een derivatenpositie negatief is wordt het bedrag onder de schulden verantwoord.

Overige beleggingen

Overige beleggingen worden gewaardeerd op marktwaarde. Indien geen marktwaarde beschikbaar is, wordt de waarde bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Liquide middelen worden tegen nominale waarde gewaardeerd. Onder de liquide middelen zijn opgenomen die kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn dan wel een looptijd korter dan twaalf maanden hebben. Zij worden onderscheiden van tegoeden in verband met beleggingstransacties. Liquide middelen uit hoofde van beleggingstransacties worden gepresenteerd onder de beleggingen.

Stichtingskapitaal en reserves

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

De statutaire reserves en de overige wettelijke reserves die het pensioenfonds vormt, blijken op grond van artikel 2: 373 lid 1 BW afzonderlijk uit de balans.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds wordt gewaardeerd op actuele waarde (ultimate forward rate). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de ultimate forward rentecurve, zoals gepubliceerd door DNB.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of toeslagen op de opgebouwde pensioenaanspraken worden verleend. Alle per balansdatum bestaande besluiten tot toeslagverlening (ook voor besluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex-ante- condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen:

- De gehanteerde marktrente die gebaseerd is op de rentetermijnstructuur zoals gepubliceerd door DNB, rekening houdend met een gemiddelde looptijd van de uitkeringen van 22,9 jaar (2019: 22,3 jaar).
- Overlevingstafels, te weten de prognosetafels AG2020 (2019: AG2018) met ervaringssterfte op basis van fondsspecifieke correctiefactoren ES2020 (2019: ES2018).
- Partnerfrequentie, CBS 2020 inclusief samenwonen (2019: Bakkers fondsspecifieke partnerfrequentie 2016).
- (On)bepaald partnersysteem.
Voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner 2 jaar ouder dan de verzekerde vrouw (2019: Voor partnerpensioen is aangenomen dat de vrouwelijke partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en de mannelijke partner 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw).
- Kostenopslag ter grootte van 2,7% van de voorziening voor pensioenverplichtingen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten (2019: idem).
- Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen: 0,48% (2019: 2,50%) van de voorziening van uitgesteld partnerpensioen bij uitgesteld ouderdompensioen.
- Voorziening voor toekomstige pensioenopbouw arbeidsongeschikten: De contante waarde van de vrijgestelde (toekomstige) pensioenopbouw is voor 100% in de technische voorziening opgenomen. Ten behoeve van het inlooprisko (wachtijd voor WIA uitkering 2 jaar) wordt een opslag ter grootte van 4,8% van de actuariële koopsom voor de pensioenopbouw in het boekjaar en 4,8% van de actuariële koopsom voor de pensioenopbouw van het voorgaande boekjaar opgenomen in de voorziening

- pensioenverplichtingen (2019: idem). Voorziening in verband met niet opgevraagde pensioenen: De berekende voorziening vermenigvuldigd met de kans dat het bedrag als nog wordt opgevraagd. Deze kans is voor leeftijden tot de actuele pensioenrichtleeftijd 100%, op de actuele pensioenrichtleeftijd 50% en vervolgens per jaar met 10% aflopend naar 0% (2019: idem). Voor niet opgevraagd nabestaandenpensioen dient voor pensioenrichtleeftijd ingangslleeftijd gelezen te worden.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Kortlopende schulden hebben een looptijd korter dan één jaar.

9.4.2.3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorziening pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen van werkgevers en werknemers wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen. De ambtshalve opgelegde premies waar tegenover geen opbouw staat zijn uit het resultaat geëlimineerd. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Eventuele opslagen op de premie zijn eveneens als premiebijdragen verantwoord.

Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardewijzigingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen en indirecte kosten vermogensbeheer e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw

Bij de pensioenopbouw zijn aanspraken en rechten over het boekjaar gewaardeerd naar het niveau dat zij op balansdatum hebben.

Indexering en overige toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar zowel de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers als de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. De toeslagverlening heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op toeslagen

bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst toeslagverlening kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de toeslagverlening kan onder voorwaarden binnen een periode van 5 jaar worden ingehaald.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,324% (2019: -0,235%), op basis van de éénjaarsrente van de DNB-curve aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Vooraf wordt een actuariële berekening gemaakt van de toekomstige pensioenuitvoeringskosten (met name excassokosten) en pensioenuitkeringen die in de voorziening pensioenverplichtingen worden opgenomen. Deze post betreft de vrijval ten behoeve van de financiering van de kosten en uitkeringen van het verslagjaar.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder wijziging marktrente.

Wijzigingen actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het pensioenfonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Een resultaat op overdrachten kan ontstaan doordat de vrijval van de voorziening plaatsvindt tegen fondstarieven, terwijl het bedrag dat wordt overgedragen gebaseerd is op de wettelijke factoren voor waardeoverdrachten. De tarieven van het pensioenfonds wijken af van de wettelijke tarieven.

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

De overige mutaties ontstaan door mutaties in de aanspraken door overlijden, arbeidsongeschiktheid en pensioneren.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

Overige baten en lasten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

9.4.2.4 Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is volgens de directe methode opgesteld. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Onderscheid wordt gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten. De liquide middelen in het kasstroomoverzicht zijn zowel de liquide middelen verantwoord onder "Overige activa" als de liquide middelen verantwoord onder "Beleggingen". De kasstromen uit directe beleggingsopbrengsten onder beleggingsactiviteiten zijn inclusief de derivatentransacties.

9.4.3 Toelichting op de balans per 31 december 2020

ACTIVA

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
1. Beleggingen voor risico pensioenfonds		
Vastgoedbeleggingen	99.176	127.134
Aandelen	1.528.696	1.396.822
Vastrentende waarden	3.268.569	1.718.942
Derivaten	28.533	6.406
Overige beleggingen	19.203	1.308.916
	<u>4.944.177</u>	<u>4.558.220</u>

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2020	127.134	1.396.822	1.718.942	-41.050	1.308.916	4.510.764
Aankopen	11.218	973.737	3.135.695	102.773	322.701	4.546.124
Verkopen	-24.019	-871.119	-2.914.992	-342.721	-333.739	-4.486.590
Herwaardering	-15.157	46.369	48.194	281.384	-23.835	336.955
Overige mutaties	-	-17.113	1.280.730	-573	-1.254.840	8.204
Stand per 31 december 2020	<u>99.176</u>	<u>1.528.696</u>	<u>3.268.569</u>	<u>-187</u>	<u>19.203</u>	<u>4.915.457</u>
Schuldpositie derivaten (credit)						<u>28.720</u>
						<u>4.944.177</u>

	Vastgoed- beleggingen	Aandelen	Vastrentende waarden	Derivaten	Overige beleggingen	Totaal
	€	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2019	85.045	1.122.628	1.701.484	16.746	990.019	3.915.922
Aankopen	81.168	965.728	444.187	-	237.760	1.728.843
Verkopen	-52.181	-922.275	-560.097	-227.338	-	-1.761.891
Herwaardering	13.048	231.379	133.184	169.593	-	547.204
Overige mutaties	54	-638	184	-51	81.137	80.686
Stand per 31 december 2019	<u>127.134</u>	<u>1.396.822</u>	<u>1.718.942</u>	<u>-41.050</u>	<u>1.308.916</u>	<u>4.510.764</u>
Schuldpositie derivaten (credit)						<u>47.456</u>
						<u>4.558.220</u>

Met ingang van 2020 worden de geldmarktfondsen onder de vastrentende waarden gepresenteerd. Hierdoor ontstaat een grote verschuiving bij de overige mutaties. De vergelijkende cijfers zijn niet aangepast.

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
Vastgoedbeleggingen		
Indirecte vastgoedbeleggingen, zijn de participaties in beleggingsinstellingen die beleggen in vastgoed	98.857	126.746
Vorderingen	<u>319</u>	<u>388</u>
	<u>99.176</u>	<u>127.134</u>

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	<u>2020</u>		<u>2019</u>	
	€	%	€	%
CBRE Dutch Residential Fund IV	29.778	30,0	28.522	22,4
Prime Property Fund LLC	23.560	23,8	-	-
Invesco Core Real Estate USA	<u>22.739</u>	<u>22,9</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	<u>76.077</u>	<u>76,7</u>	<u>28.522</u>	<u>22,4</u>

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
Aandelen		
Beursgenoteerde aandelen	1.389.105	1.088.258
Private equity	132.870	119.924
Beursgenoteerde en niet beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in aandelen	-	182.302
Vorderingen	<u>6.721</u>	<u>6.338</u>
	<u>1.528.696</u>	<u>1.396.822</u>

Het fonds belegt niet in de aangesloten ondernemingen.

Ultimo boekjaar zijn er geen posities binnen de betreffende beleggingscategorie met een belang groter dan 5%.

	<u>31-12-2020</u>	<u>31-12-2019</u>
	€	€
Vastrentende waarden		
Overheidsobligaties	965.206	702.476
Bedrijfsobligaties	420.525	212.359
Hypotheke	496.490	370.302
Beursgenoteerde beleggingsinstellingen die beleggen in vastrentende waarden	-	433.805
Overige obligaties	6.801	-
Private Loans	117.030	-
Geldmarktfondsen	1.204.257	-
Vorderingen	12.728	-
Liquide middelen	<u>45.532</u>	<u>-</u>
	<u>3.268.569</u>	<u>1.718.942</u>

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	2020		2019	
	€	%	€	%
Duitsland staatsobligaties	247.118	7,6	346.123	20,1
Nederland staatsobligaties	387.341	11,9	356.353	20,7
Blackrock Inc	432.063	13,2	-	-
BNP Paribas SA	422.049	12,9	-	-
ING Groep NV	421.981	12,9	-	-
AEGON NV	379.933	11,6	-	-
Neuberger Berman Group LLC	290.942	8,9	-	-
	<u>2.581.427</u>	<u>79,0</u>	<u>702.476</u>	<u>40,9</u>

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Derivaten		
Valutaderivaten	16.523	5.192
Rentederivaten	11.595	1.104
Overige derivaten	<u>415</u>	<u>110</u>
	<u>28.533</u>	<u>6.406</u>

Voor rentederivaten met een positieve waarde per 31 december 2020 zijn zekerheden ontvangen voor een bedrag van € 19,8 miljoen (2019: voor rentederivaten met een negatieve waarde zijn zekerheden gesteld voor € 131 duizend). De derivatenpositie wordt nader toegelicht in de risicoparagraaf van deze jaarrekening.

Overige beleggingen

Geldmarktfondsen	-	1.235.818
Liquide middelen	<u>19.203</u>	<u>73.098</u>
	<u>19.203</u>	<u>1.308.916</u>

Met ingang van 2020 worden de geldmarktfondsen onder de vastrentende waarden gepresenteerd. De vergelijkende cijfers zijn niet aangepast.

Ultimo boekjaar bedragen de volgende posten meer dan 5,0% van de betreffende beleggingscategorie:

	2020		2019	
	€	%	€	%
Institutional Cash Series PLS ICS EURO Liq	-	-	362.161	27,7
BNP Paribas Insticash EUR I	-	-	437.043	33,4
NN Liquid Eur NN Liquide Eur Cap	-	-	<u>436.614</u>	<u>33,3</u>
	-	-	<u>1.235.818</u>	<u>94,4</u>

Securities lending

In 2020 en 2019 zijn geen stukken uitgeleend.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het pensioenfonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen actuele waarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de actuele waarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde.

Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het pensioenfonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zoals bijvoorbeeld derivaten zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële

waarde van vergelijkbare instrumenten. Op basis van de boekwaarde kan het volgende onderscheid worden gemaakt:

	Direct markt- noteringen	Afgeleide markt- noteringen	Waarderings- modellen	Totaal
	€	€	€	€
Per 31 december 2020				
Vastgoedbeleggingen	18.852	-	80.324	99.176
Aandelen	1.395.826	-	132.870	1.528.696
Vastrentende waarden	2.298.952	969.617	-	3.268.569
Derivaten	-	-187	-	-187
Overige beleggingen	19.203	-	-	19.203
	<u>3.732.833</u>	<u>969.430</u>	<u>213.194</u>	<u>4.915.457</u>

Schattingen van de actuele waarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

	Direct markt- noteringen	Afgeleide markt- noteringen	Waarderings- modellen	Totaal
	€	€	€	€
Per 31 december 2019				
Vastgoedbeleggingen	96.957	-	30.177	127.134
Aandelen	1.089.503	-	307.319	1.396.822
Vastrentende waarden	1.285.136	-	433.806	1.718.942
Derivaten	-	-41.050	-	-41.050
Overige beleggingen	1.308.916	-	-	1.308.916
	<u>3.780.512</u>	<u>-41.050</u>	<u>771.302</u>	<u>4.510.764</u>

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
2. Vorderingen en overlopende activa		
Vorderingen op de werkgevers	17.734	16.014
Vorderingen op deelnemers van het pensioenfonds	3	19
Overige vorderingen en overlopende activa	<u>22</u>	<u>1.583</u>
	<u>17.759</u>	<u>17.616</u>

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Vordering op de werkgevers		
Vorderingen op werkgevers	18.200	16.371
Voorzieningen dubieuze debiteuren	<u>-466</u>	<u>-357</u>
	<u>17.734</u>	<u>16.014</u>

	2020	2019
	€	€
Verloop van de voorziening dubieuze debiteuren		
Stand per 1 januari	357	375
Afgeschreven vorderingen	-170	-163
Dotatie ten laste van de rekening van baten en lasten	279	145
Stand per 31 december	466	357

31-12-2020	31-12-2019
€	€

3. Overige activa

Liquide middelen	11.922	9.551
------------------	--------	-------

De tegoeden bij banken staan ter vrije beschikking van het pensioenfonds. Kredietfaciliteiten zijn niet van toepassing.

PASSIVA

31-12-2020	31-12-2019
€	€

4. Stichtingskapitaal en reserves

Algemene reserve	-396.865	-212.285
------------------	----------	----------

	Algemene reserve
Stand per 1 januari 2019	-99.238
Bestemming van saldo baten en lasten	-113.047
Stand per 1 januari 2020	-212.285
Bestemming van saldo baten en lasten	-184.580
Stand per 31 december 2020	-396.865

Dekkingsgraad, vermogenspositie en herstelplan

2020	2019
%	%

De dekkingsgraad is ultimo jaar als volgt:

Nominale dekkingsgraad	92,5	95,5
Reële dekkingsgraad	71,9	75,8
Beleidsdekkingsgraad	88,5	95,0

De (nominale) dekkingsgraad van het pensioenfonds wordt berekend door op balansdatum het pensioenvermogen te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

De beleidsdekkingsgraad is gebaseerd op het rekenkundig gemiddelde van de (nominale) dekkingsgraden naar de meest actuele inzichten over de laatste 12 maanden.

De reële dekkingsgraad wordt berekend als de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de Toekomst Bestendig Indexatie grens (TBI-grens).

Voor het bepalen van het vereist eigen vermogen (de solvabiliteitstoets) maakt het fonds gebruik van het standaard model. Het bestuur acht het gebruik van het standaardmodel passend voor de risico's van het fonds. De uitkomsten van de solvabiliteitstoets zijn opgenomen onder de paragraaf risicobeheer.

	2020	2019
	€	€
Stichtingskapitaal en reserves	-396.865	-212.285
Minimaal vereist eigen vermogen	222.589	197.347
Vereist eigen vermogen	774.504	759.329

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan als gevolg hiervan worden gekarakteriseerd als dekkingstekort. De certificerend actuaire beschouwt de positie van het vermogen als slecht.

Herstelplan

De beleidsdekkingsgraad van BPF Bakkers is per eind 2020 lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,2%. In het beleid van het fonds is opgenomen dat er een korting plaatsvindt indien de beleidsdekkingsgraad op de peildatum van 31 december, vijf jaar lang lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. De datum van 31 december 2015 betrof de nulmeting. Wanneer de beleidsdekkingsgraad per eind 2020 eveneens lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad eind 2020 eveneens lager is dan minimaal vereist, dan zal er op basis van het fondsbeleid in boekjaar 2021 een korting van de opgebouwde pensioenaanspraken plaatsvinden.

Het pensioenfonds heeft echter, evenals per jaareinde 2019, gebruik gemaakt van de door de minister Koolmees verleende vrijstelling (vanwege "uitzonderlijke" omstandigheden) om de kortingsmaatregel in 2021 niet door te voeren. Daartoe moet de dekkingsgraad zich boven de 90% bevinden. Met een dekkingsgraad van 92,5% bevindt deze zich boven de kortingsgrens.

Eind maart 2021 heeft het pensioenfonds op grond van artikel 139, lid 1 van de Pensioenwet een geactualiseerd herstelplan ingediend bij DNB. In het herstelplan is de verwachte actuele dekkingsgraad eind 2021 gelijk aan 94,9%. Op 19 mei 2021 heeft DNB ingestemd met het ingediende herstelplan.

Op basis van dit geactualiseerd herstelplan zal ultimo 2029 de beleidsdekkingsgraad hersteld zijn tot de vereiste dekkingsgraad en zal het pensioenfonds dan geen reservetekort meer hebben. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar. De stijging van de (beleids)dekkingsgraad tussen ultimo 2020 en ultimo 2029 is met name het gevolg van de verwachte overrendementen.

Op grond van het financieel toetsingskader moet een pensioenfonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uitvoeren en moet het pensioenfonds laten zien dat het afgesproken premiebeleid reëel en haalbaar is, alsook dat het pensioenfonds een voldoende herstelkracht heeft vanuit het niveau van de minimaal vereiste dekkingsgraad.

Op 22 juni 2020 heeft het pensioenfonds een haalbaarheidstoets ingediend bij DNB. De uitkomsten van deze toets zijn getoetst aan de risicohouding op lange termijn. De door het pensioenfonds vastgestelde beleidsgrenzen voldoen aan de uitkomsten van de haalbaarheidstoets.

Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Het negatieve saldo van de staat van baten en lasten van € 184.580 over 2020 is in mindering gebracht op de algemene reserve.

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
5. Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	5.315.154	4.742.294

	2020	2019
	€	€
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds		
Stand per begin boekjaar	4.742.294	4.026.882
Pensioenopbouw	103.035	90.911
Rentetoevoeging	-15.320	-9.426
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-91.866	-89.680
Wijziging marktrente	717.061	718.120
Wijziging actuariële uitgangspunten	-145.286	3.185
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1.288	-3.878
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	6.524	6.180
Stand eind boekjaar	5.315.154	4.742.294

Pensioenopbouw

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuariële berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen. Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,324% (2019: -0,235), op basis van de éénjaarsrente van de RTS aan het begin van het verslagjaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariële berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte pensioenuitkeringen in de verslagperiode.

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuariële berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de verwachte uitvoeringskosten in de verslagperiode.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele RTS. Het effect van de verandering van de RTS wordt verantwoord onder het onderdeel wijziging marktrente.

De gemiddelde rente waarop de voorziening pensioenverplichtingen is gebaseerd is als volgt:

	Rentepercentage per 31 december
2018	1,45
2019	0,80
2020	0,25

Wijziging actuariële uitgangspunten

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien van sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen, zowel voor de gehele bevolking als voor de populatie van het pensioenfonds.

De vaststelling van de toereikendheid van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Ultimo 2020 zijn de onderstaande zes grondslagwijzigingen doorgevoerd:

- Overstap van AG Prognosetafel 2018 naar AG Prognosetafel 2020 (AG2020). Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 132.324 duizend.
- Overstap van ervaringssterftecorrectie 2018 naar ervaringssterfte correctie 2020. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 13.452 duizend.

- Overstap van de fondsspecifieke partnerfrequentie 2016 naar CBS 2020 inclusief samenwonend. Dit leidt tot een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen met € 15.764 duizend.
- Overstap qua leeftijdsverschil tussen M en V naar de aanname dat mannelijke deelnemers een relatie hebben met een 3 jaar jongere vrouw (ongewijzigd) en dat vrouwelijke deelnemers een relatie hebben met een 2 jaar oudere man (was 3). Dit leidt tot een stijging van de voorziening pensioenverplichtingen met € 12.370 duizend.
- Overstap van een wezenopslag op onbepaald partnerpensioen van 2,50% naar 0,48%. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 15.012 duizend.
- Overstap naar nieuw opbouwpercentage 1,35% (was 1,60%) die aangehouden wordt voor de bepaling van de schadereserve voor arbeidsongeschikten. Dit leidt tot een daling van de voorziening pensioenverplichtingen met € 12.632 duizend.

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

	2020	2019
	€	€
Toevoeging aan de technische voorzieningen	4.335	-
Onttrekking aan de technische voorzieningen	-5.623	-3.878
	<u>-1.288</u>	<u>-3.878</u>

Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Resultaat op kanssystemen:		
Sterfte	-1.855	1.350
Arbeidsongeschiktheid	8.180	7.370
Mutaties	199	-2.540
	<u>6.524</u>	<u>6.180</u>

De voorziening voor pensioenverplichtingen is naar categorieën als volgt samengesteld:

	2020		2019	
	€	Aantallen	€	Aantallen
Actieven	2.208.736	33.400	1.947.845	33.369
Gepensioneerden	1.319.798	22.799	1.223.128	22.161
Slapers	1.647.154	94.353	1.446.899	96.044
Excassokostenopslag	139.466	-	124.422	-
Voorziening voor pensioenverplichtingen	<u>5.315.154</u>	<u>150.552</u>	<u>4.742.294</u>	<u>151.574</u>

Korte beschrijving pensioenregeling in 2020:

De pensioenregeling wordt gekenmerkt als een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling met een pensioenleeftijd van 68 jaar. Jaarlijks wordt een aanspraak op ouderdomspensioen opgebouwd over het in dat jaar geldende pensioengevend salaris. Het pensioengevend salaris is gelijk aan het sociale verzekeringsloon (SV-loon) van het betreffende boekjaar. Over dit pensioensalaris wordt na aftrek van de franchise een ouderdomspensioen opgebouwd. Daarnaast bestaat er recht op nabestaanden- en wezenpensioen. Deelname aan de regeling is vanaf de leeftijd van 20 jaar. Jaarlijks beslist het bestuur van het pensioenfonds in hoeverre de opgebouwde aanspraken worden geïndexeerd. Overeenkomstig artikel 10 van de Pensioenwet is de pensioenregeling gekwalificeerd als een uitkeringsovereenkomst.

De inhoud van de pensioenregeling is het resultaat van het overleg tussen Cao-partijen. De huidige pensioenregeling, voor deelnemers geboren op of na 1 januari 1950, is van kracht vanaf 1 januari 2006 en laatstelijk gewijzigd per 1 januari 2020.

De belangrijkste kenmerken van deze pensioenregeling zijn:

Pensioensysteem: Uitkeringsovereenkomst in de vorm van een middelloonregeling. De pensioenuitkering is gebaseerd op een opbouwpercentage van het pensioengevend salaris dat gemiddeld verdiend is tijdens de deelnemingsperiode minus de franchise.

Pensioenleeftijd: 68 jaar.

Toetredingsleeftijd: Een werknemer die in dienst is bij een werkgever die is aangesloten bij het Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf neemt verplicht deel aan de pensioenregeling. De deelname gaat in

op de eerste dag van de maand waarin de werknemer 20 jaar wordt.

Pensioengevend salaris: Het voor de werknemer geldende loon in de zin van de Wet financiering Sociale verzekeringen in het boekjaar (SV loon).

Opbouwpercentage middelloon: Voor de berekening van de aanspraken op jaarlijks ouderdomspensioen geldt per jaar van deelneming een percentage van het pensioengevend salaris minus de jaarlijks vastgestelde franchise.

De opbouw van ouderdomspensioen bedraagt in 2020 1,45% per jaar.

Partnerpensioen: Het partnerpensioen bedraagt maximaal 70% van het opgebouwde of te behalen ouderdomspensioen.

Wezenpensioen: Het wezenpensioen bedraagt voor elk kind 14% van het opgebouwde of te behalen ouderdomspensioen en wordt uitgekeerd tot 18 jaar. Wanneer een wees na de 18-de verjaardag recht heeft op kinderbijslag of recht heeft op studiefinanciering kan er een recht bestaan op een wezenpensioen tot 27 jaar. Als beide ouders overlijden wordt het wezenpensioen verdubbeld tot 28% van het jaarlijkse ouderdomspensioen.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid: Bij arbeidsongeschiktheid volgens de WIA- of WAO wordt de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk voortgezet, afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid. De financiering van de voortzetting van pensioenopbouw komt voor rekening van het pensioenfonds.

Extra ouderdomspensioen: De deelnemer die op 1 januari 2005 nog geen 55 jaar was heeft onder voorwaarden recht op extra ouderdomspensioen. De deelnemer heeft over ieder deelnemingsjaar dat is gelegen tussen 1 januari 2011 en 1 januari 2021 aanspraak op 1/10-e gedeelte dan wel een naar rato vastgesteld gedeelte bij een niet volledig deelnemingsjaar van het totale extra ouderdomspensioen. De voorwaardelijke aanspraak op extra ouderdomspensioen is op 1 januari 2006 vastgesteld. De aanspraak op extra ouderdomspensioen is per 31 december 2020 volledig toegekend. De regeling is daarmee beëindigd.

Toeslagverlening

De toeslagen op pensioenrechten en pensioenaanspraken worden jaarlijks vastgesteld door het bestuur van het fonds. Dit heeft plaatsgevonden op 11 december 2020. Er bestaat een ambitie om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen. De daadwerkelijke toeslag in een jaar is voorwaardelijk en is afhankelijk van de hoogte van de beschikbare middelen. De vaststelling van het toeslagpercentage voor zowel actieve en arbeidsongeschikte deelnemers als voor gepensioneerde en premievrije deelnemers wordt afgeleid van de stijging van het afgeleide consumentenprijsindexcijfer voor alle bestedingen (afgeleid) tussen 1 april van het voorafgaande jaar en 1 april in het jaar waarop de toeslag betrekking heeft. De stijging bedroeg tussen 1 april 2019 en 1 april 2020 1,52%. De pensioenrechten en pensioenaanspraken zijn per 1 januari 2021 niet verhoogd (1 januari 2020: nihil).

Er is geen recht op toekomstige toeslagen. Het is niet zeker of en in hoeverre in de toekomst wordt geïndexeerd. Het fonds heeft geen geld gereserveerd voor toekomstige toeslagen. Toeslagen zijn afhankelijk van de middelen van het fonds, en daarvoor zijn beleggingsresultaten een belangrijk element.

Inhaaltoeslagen

Onder bepaalde omstandigheden kunnen inhaaltoeslagen worden toegekend. Inhaaltoeslagen zijn toeslagen die worden toegezegd, voor zover in het verleden niet voor 100% is geïndexeerd. Om inhaaltoeslagen te kunnen toekennen is een hoge dekkingsgraad vereist. Inhaaltoeslagen zijn daarom op korte termijn niet te verwachten. Het bestuur van het pensioenfonds geeft in haar jaarrekening elk jaar een specificatie van het verschil tussen de volledige en de werkelijk toegekende toeslagen.

Het fonds heeft in de ABTN vastgelegd dat uitvoering van het besluit tot compensatie van in het verleden gemiste indexaties en of in het verleden doorgevoerde kortingen moet geschieden binnen vijf jaar na het oorspronkelijke indexatie- of kortingsmoment. Indien de compensatie van de gemiste indexatie of in het verleden doorgevoerde korting niet binnen deze termijn kan worden toegekend, komt zij te vervallen.

Daarom is in de volgende twee tabellen enkel de inhaalindexatie opgenomen die aan de deelnemer toegekend zou kunnen worden mits het fonds daarvoor voldoende middelen heeft.

Toeslagen worden verleend over het boekjaar en toegekend met ingang van 1 januari van het volgend boekjaar.

Specificatie toeslagverlening premievrije deelnemers en de gepensioneerden:

	Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Vershil	Cumulatieve achterstand
	%	%	%	%
2016	0,56	-	0,56	-
2017	1,13	-	1,13	-
2018	0,81	-	0,81	-
2019	1,71	-	1,71	-
2020	1,52	-	1,52	4,73

Het toeslagpercentage is bepaald over het lopende boekjaar en gaat in per 1 januari van het daaropvolgende jaar.

Volledige toeslag- verlening	Toegekende toeslagen	Vershil	Cumulatieve achterstand
%	%	%	%

Specificatie toeslagverlening actieven:

2016	0,56	-	0,56	-
2017	1,13	-	1,13	-
2018	0,81	-	0,81	-
2019	1,71	-	1,71	-
2020	1,52	-	1,52	4,73

31-12-2020	31-12-2019
€	€

6. Derivaten

Derivaten	28.720	47.456
-----------	--------	--------

7. Overige schulden en overlopende passiva

Schulden aan werkgevers	26	28
Pensioenuitkeringen	8	22
Beleggingscrediteuren	19.750	-
Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.812	1.788
Overige schulden en overlopende passiva	5.253	6.084
	26.849	7.922

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

De beleggingscrediteuren betreffen voor € 19.750 een schuld inzake ontvangen collateral.

De overige schulden bevatten voor € 1,9 miljoen een bedrag aan nog af te kopen klein pensioen (2019: € 1,8 miljoen).

9.4.3.1 Risicobeheer

Het fonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het fonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Het solvabiliteitsrisico is daarmee het belangrijkste risico voor het fonds.

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van de risico's.

Deze beleidsinstrumenten betreffen:

- Beleggingsbeleid;
- Premiebeleid;
- Toeslagbeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyses ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van de continuïteitsanalyse en de Asset Liability Management-studie (ALM-Studie).

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerders moet plaatsvinden. Deze uitgangspunten zijn vastgelegd in mandaatovereenkomsten met de vermogensbeheerders. De mandaten zijn gericht op actief vermogensbeheer.

Solvabiliteitsrisico's

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten op basis van zowel algemeen geldende normen als specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd.

Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de onderneming en deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele toeslagverlening op opgebouwde pensioenrechten. In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

De aanwezige dekkingsgraad heeft zich als volgt ontwikkeld:

	2020	2019
	%	%
Dekkingsgraad per 1 januari	95,5	97,5
Premie	-0,3	-0,2
Uitkering	-0,1	-0,1
Toeslagverlening	-	-
Korting van aanspraken en rechten	-	-
Beleggingsrendementen (inclusief renteafdekking)	8,9	13,2
Renteafdekking	-	-
Wijziging rentetermijnstructuur voorziening pensioenverplichtingen	-12,5	-14,8
Wijziging Ultimate Forward Rate voorziening pensioenverplichtingen	-	-
Overige oorzaken	1,0	-0,1
Dekkingsgraad per 31 december	92,5	95,5

Om het solvabiliteitsrisico te beheersen dient het pensioenfonds buffers in het vermogen aan te houden. De omvang van deze buffers (buffers plus de pensioenverplichtingen heten samen het vereist vermogen) wordt vastgesteld met de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets (S-toets). Deze toets bevat een kwantificering van de bestuursvisie op de pensioenfondsspecifieke restrisico's (na afdekking).

Ultimo 2020 is aan de hand van het standaardmodel van de toezichthouder per risicofactor de vereiste solvabiliteit bepaald, die uitkomt op 114,6% (2019: 116,0%).

De berekening van het vereist eigen vermogen en het hieruit voortvloeiende tekort aan het einde van het boekjaar is als volgt:

	2020	2019
	%	%
S1 Renterisico	0,5	2,7
S2 Risico zakelijke waarden	11,3	11,5
S3 Valutarisico	3,0	3,5
S4 Grondstoffenrisico	-	-
S5 Kredietrisico	3,6	3,9
S6 Verzekeringstechnisch risico	3,6	3,1
S7 Liquiditeitsrisico	-	-
S8 Concentratierisico	-	-
S9 Operationeel risico	-	-
S10 Actief risico	1,7	0,4
Diversificatie-effect	-9,1	-9,1
Totaal	14,6	16,0
	2020	2019
	€	€
Vereist pensioenvermogen	6.089.658	5.501.623
Voorziening pensioenverplichting	5.315.154	4.742.294
Vereist eigen vermogen	774.504	759.329
Aanwezig pensioenvermogen (Totaal activa +/- schulden)	-396.865	-212.285
Tekort/Tekort	-1.171.369	-971.614

Beleggingsrisico

De belangrijkste beleggingsrisico's betreffen het markt-, krediet- en liquiditeitsrisico. Het marktrisico is uit te splitsen in renterisico, valutarisico en prijs(koers)risico. Marktrisico wordt gelopen op de verschillende beleggingsmarkten waarin het pensioenfonds op basis van het vastgestelde beleggingsbeleid actief is. De beheersing van het risico is geïntegreerd in het beleggingsproces. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid kunnen zich voorts risico's manifesteren uit hoofde van de geselecteerde managers en bewaarbedrijven (zogenoeten manager- en custody risico), en de juridische bepalingen omtrent gebruikte instrumenten en de uitvoeringsovereenkomst (juridisch risico). Het marktrisico wordt beheerst doordat met de vermogensbeheerder specifieke mandaten zijn afgesproken, welke in overeenstemming zijn met de beleidskaders en richtlijnen zoals deze zijn vastgesteld door het bestuur. Het bestuur monitort de mate van naleving van deze mandaten. De marktposities worden periodiek gerapporteerd.

Renterisico (S1)

Renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de waarde van de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van ongunstige veranderingen in de markttrente. Maatstaf voor het meten van rentegevoeligheid is de duration. De duration is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren.

Het beleid van het fonds is erop gericht om de 'duratie-mismatch', dat wil zeggen het looptijdverschil tussen de beleggingen en de pensioenverplichtingen te verkleinen. Hierdoor neemt het renterisico dat het pensioenfonds loopt af. Het beleid van het pensioenfonds is om het renterisico voor 40% af te dekken (2019: idem). Hierbij worden grenzen van 35%-45% (2019: 35%-45%) gehanteerd. Het pensioenfonds realiseert dit bijvoorbeeld door meer langlopende obligaties te kopen in plaats van aandelen (aandelen hebben per definitie een duratie van nul), binnen de portefeuille kortlopende obligaties vervangen door langlopende obligaties of door middel van renteswaps. Bij een renteswap wordt een vaste lange rente geruild tegen een variabele korte rente. Het pensioenfonds ontvangt in dit geval een lange rente, vergelijkbaar met de kasstroom van een langlopende obligatie en betaalt daarvoor een variabele korte rente (bijvoorbeeld Euribor).

De duratie en het effect van de renteafdekking kan als volgt worden samengevat:

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	Duratie	€	Duratie
Vastrentende waarden (vóór derivaten)	3.268.559	6,0	1.718.942	6,1
(Nominale) pensioenverplichtingen	5.315.154	22,9	4.742.294	22,3

De samenstelling van de vastrentende waarden naar looptijd is als volgt:

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 5 jaar	1.778.542	54,4	556.404	32,4
Resterende looptijd > 5 en < 10 jaar	373.279	11,4	311.856	18,1
Resterende looptijd > 10 en < 20 jaar	274.904	8,4	404.000	23,5
Resterende looptijd > 20 jaar	841.844	25,8	446.682	26,0
	<u>3.268.569</u>	<u>100,0</u>	<u>1.718.942</u>	<u>100,0</u>

De presentatie van de vastrentende waarden in bovenstaande looptijden hangt samen met het lange termijn karakter van de investeringen van het pensioenfonds en het hiermee samenhangende beleid en ter vergelijking met de looptijden van de verplichtingen zoals in onderstaand overzicht weergegeven.

De resterende looptijd van de verplichtingen kan als volgt worden weergegeven:

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	%	€	%
Resterende looptijd < 5 jaar	458.905	8,6	436.937	9,2
Resterende looptijd > 5 en < 10 jaar	560.494	10,6	522.492	11,0
Resterende looptijd > 10 en < 20 jaar	1.397.143	26,3	1.263.125	26,6
Resterende looptijd > 20 jaar	2.898.612	54,5	2.519.740	53,2
	<u>5.315.154</u>	<u>100,0</u>	<u>4.742.294</u>	<u>100,0</u>

Risico zakelijke waarden (S2)

Zakelijke waarden risico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, beursgenoteerd indirect vastgoed en converteerbare obligaties) verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het structurele marktrisico wordt beheerst binnen het ALM-proces. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de ALM-beleggingsmix. Voor de beheersing van het marktrisico in samenhang met het renterisico wordt gebruik gemaakt van derivaten.

Valutarisico (S3)

Voor zowel vastrentende waarden als aandelen wordt actief valutabeleid gevoerd. Uitgangspositie is tot maximaal 20% valutarisico voor vastrentende waarden. In de aandelenportefeuille wordt het valutarisico dat wordt gelopen op de posities in Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen afgedekt. Het percentage dat niet in euro's wordt belegd bedraagt ultimo jaar circa 28,8% (2019: 38,8%) van de beleggingsportefeuille en is voor 14,8% (2019: 20,8%) afgedekt naar de euro. Onafgedekt is derhalve 13,9% (2019: 18,0%). Per einde boekjaar is de waarde van de uitstaande valutatermijncontracten € 16,0 miljoen (2019: € 4,5 miljoen).

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen onder andere Noorse Kronen. Het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken. In de solvabiliteitstoets van het fonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

De valutapositie van de beleggingen per 31 december 2020 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	2020		
	Totaal	Valuta-derivaten	Netto positie
	Voor afdekking	Afdekking	Na afdekking
	€	€	€
EUR	3.501.047	745.205	4.246.252
GBP	49.990	-55.921	-5.931
JPY	112.885	-95.118	17.767
USD	962.038	-578.160	383.878
Overige	289.497	-	289.497
Totaal niet EUR	1.414.410	-729.199	685.211
	4.915.457	16.006	4.931.463

De valutapositie per 31 december 2019 vóór en na afdekking door valutaderivaten is als volgt weer te geven:

	2019		
	Totaal	Valuta-derivaten	Netto positie
	Voor afdekking	Afdekking	Na afdekking
	€	€	€
EUR	2.758.784	943.825	3.702.609
GBP	61.594	-59.301	2.293
JPY	106.230	-95.026	11.204
USD	1.119.618	-782.745	336.873
Overige	464.538	-2.227	462.311
Totaal niet EUR	1.751.980	-939.299	812.681
	4.510.764	4.526	4.515.290

Een restrisico betreft de categorie overige valuta; deze valuta betreffen valuta in opkomende markten en/of hebben een correlatie met de USD. Het bestuur heeft besloten om deze risico's niet af te dekken.

In de solvabiliteitstoets van het pensioenfonds is in de buffers voor het valutarisico rekening gehouden met bovenstaande valutaposities en afdekkingen.

Prijrisico

Prijrisico is het risico van waardewijzigingen door de ontwikkeling van marktprijzen. Het wordt veroorzaakt door factoren gerelateerd aan een individuele belegging, de uitgevende instelling of generieke factoren.

Het prijsrisico wordt gemitigeerd door diversificatie die onder meer is vastgelegd in de strategische beleggingsmix van het pensioenfonds. In aanvulling hierop maakt het pensioenfonds voor afdekking van het prijsrisico gebruik van afgeleide financiële instrumenten (derivaten), zoals opties en futures.

Naast de strategische mix heeft het fonds in het mandaat aan de vermogensbeheerders richtlijnen gesteld aan het maximaal percentage dat namens het fonds in een sector, land of tegenpartij mag worden belegd. Naleving van deze richtlijnen vindt plaats door de beleggingscommissie op basis van periodieke rapportages die door de vermogensbeheerder worden verstrekt.

De segmentatie van de totale beleggingsportefeuille naar regio is als volgt:

	2020		2019	
	€	%	€	%
Nederland en andere EU-landen	3.343.615	67,9	1.627.610	36,1
Europa (niet-EU)	327.152	6,7	76.616	1,7
Noord-Amerika	680.805	13,9	924.103	20,5
Overig	544.869	11,1	614.569	13,6
Subtotaal vastgoed, aandelen en vastr. waarden	4.896.441	99,6	3.242.898	71,9
Derivaten	-187	-	-41.050	-/-0,9
Overige beleggingen	19.203	0,4	1.308.916	29,0
Totaal	4.915.457	100,0	4.510.764	100,0

De segmentatie van de totale beleggingsportefeuille naar sectoren is als volgt:

	2020		2019	
	€	%	€	%
Nederlandse overheidsinstellingen	390.553	8,0	357.603	7,9
Buitenlandse overheidsinstellingen	320.250	6,5	601.617	13,3
Financiële instellingen	2.372.422	48,3	991.463	22,0
Handel en industriële bedrijven	-	-	1.112.780	24,7
Nutsbedrijven	-	-	55.192	1,2
Overige/Geen sector	140.534	2,8	124.243	2,8
Kortlopende vorderingen	1.672.682	34,0	-	-
Subtotaal vastgoed, aandelen en vastr. waarden	4.896.441	99,6	3.242.898	71,9
Derivaten	-187	-	-41.050	-/-0,9
Overige beleggingen	19.203	0,4	1.308.916	29,0
Totaal	4.915.457	100,0	4.510.764	100,0

Grondstoffenrisico (S4)

Pensioenfondsen die beleggen in grondstoffen (commodities) lopen het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt.

Kredietrisico (S5)

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor het fonds als gevolg van faillissement of betalingsonmacht van tegenpartijen waarop het fonds (potentiële) vorderingen heeft. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan partijen die obligatieleningen uitgeven, banken waar deposito's worden geplaatst, marktpartijen waarmee Over The Counter (OTC)-derivatenposities worden aangegaan.

Een voor beleggingsactiviteiten specifiek onderdeel van kredietrisico is het settlementrisico. Dit heeft betrekking op het risico dat partijen waarmee het fonds transacties is aangegaan niet meer in staat zijn hun tegenprestatie te verrichten waardoor het fonds financiële verliezen lijdt.

Beheersing van dit risico door het fonds vindt plaats door het stellen van limieten aan tegenpartijen op totaalniveau, dat wil zeggen met inachtneming van alle posities die een tegenpartij heeft jegens het fonds; het vragen van extra zekerheden zoals onderpand en dergelijke bij hypothecaire geldleningen en het uitlenen van effecten; het hanteren van prudente verstrekingsnormen bij hypothecaire geldleningen. Ter afdekking van het settlementrisico wordt door het fonds enkel belegd in markten waar een voldoende betrouwbaar clearing- en settlementstelsel functioneert. Voordat in nieuwe markten wordt belegd, wordt eerst onderzoek gedaan naar de waarborgen op dit gebied. Met betrekking tot niet-beursgenoteerde beleggingen, met name OTC-derivaten, wordt door het fonds enkel gewerkt met tegenpartijen waarmee ISDA/CSA overeenkomsten zijn afgesloten zodat posities van het fonds adequaat worden afgedekt door onderpand.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar regio's kan als volgt worden samengevat:

	2020		2019	
	€	%	€	%
Nederland en andere EU-landen	2.268.453	69,4	1.249.543	72,7
Europa (niet-EU)	282.563	8,6	14.912	0,9
Noord-Amerika	337.055	10,3	178.253	10,4
Zuid-Amerika	44.880	1,4	69.199	4,0
Zuid-Oost Azië	62.706	1,9	47.520	2,7
Midden-Oosten	21.128	0,7	30.358	1,8
Overige	251.784	7,7	129.157	7,5
Totaal	3.268.569	100,0	1.718.942	100,0

De samenstelling van de vastrentende waarden naar sectoren is als volgt:

	2020		2019	
	€	%	€	%
Nederlandse overheidsinstellingen	383.278	11,7	357.603	20,8
Buitenlandse overheidsinstellingen	317.071	9,6	601.617	35,0
Basismaterialen	-	-	19.795	1,2
Consumenten Cyclisch	-	-	22.524	1,3
Consumenten Defensief	-	-	23.634	1,4
Energie	-	-	19.281	1,1
Farmacie en Gezondheidszorg	-	-	18.836	1,1
Financiële dienstverlening	2.371.347	72,6	500.957	29,1
Industrie en Dienstverlening	-	-	33.053	1,9
Informatie Technologie	-	-	18.050	1,1
Nutsbedrijven	-	-	13.579	0,8
Telecom	-	-	29.087	1,7
Overige	139.367	4,3	60.926	3,5
Nijverheid en industrie	57.506	1,8	-	-
Totaal	3.268.569	100,0	1.718.942	100,0

Per 1 januari 2020 is in verband met de overgang naar custodian BNYM een andere segmentatie van de vastrentende waarden opgenomen tevens worden de geldmarktfondsen onder de vastrentende waarden gepresenteerd.

De kredietwaardigheid van veel marktpartijen wordt ook door rating agencies beoordeeld. De samenvatting van de vastrentende waarden op basis van de ratings zoals eind 2020 gepubliceerd door Standard & Poor's is als volgt:

	2020		2019	
	€	%	€	%
AAA	640.340	19,5	704.413	40,9
AA	1.028.831	31,5	392.146	22,8
A	216.449	6,6	126.751	7,4
BBB	344.753	10,6	223.751	13,0
Lager dan BBB	250.213	7,7	255.461	14,9
Geen rating	787.983	24,1	16.420	1,0
Totaal	3.268.569	100,0	1.718.942	100,0

Verzekeringstechnische risico's (actuariële risico's, S6)

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat voortvloeit uit mogelijke afwijkingen van actuariële inschattingen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie. De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden (kortleven), arbeidsongeschiktheid en het toeslagrisico.

Langlevensrisico

Het langlevensrisico is het belangrijkste verzekeringstechnische risico. Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld verondersteld wordt bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Als

gevolg hiervan volstaat de opbouw van het pensioenvermogen niet voor de uitkering van de pensioenverplichting. Door toepassing van prognosetabels met adequate correcties voor ervaringssterfte is het langlevensrisico nagenoeg geheel verdisconteerd in de waardering van de pensioenverplichtingen. Bij de invoering van prognosetabel AG2020 is geen rekening gehouden met het effect van Covid-19.

Overlijdensrisico

Het overlijdensrisico betekent dat het pensioenfonds in geval van overlijden mogelijk een nabestaandenpensioen moet toekennen waarvoor door het pensioenfonds geen voorzieningen zijn getroffen. Dit risico kan worden uitgedrukt in risicokapitalen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat het fonds voorzieningen moet treffen voor premievrijstelling bij invaliditeit en het toekennen van een arbeidsongeschiktheidspensioen ('schadereserve'). Voor dit risico wordt jaarlijks een risicopremie in rekening gebracht. Het verschil tussen de risicopremie en de werkelijke kosten wordt verwerkt via het resultaat. De actuariële uitgangspunten voor de risicopremie worden periodiek herzien.

Het fonds heeft deze risico's overwogen en verwerkt in de buffer voor het verzekeringstechnisch risico ultimo 2020.

Liquiditeitsrisico (S7)

Liquiditeitsrisico is het risico dat beleggingen niet tijdig en/of niet tegen een aanvaardbare prijs kunnen worden omgezet in liquide middelen, waardoor het pensioenfonds op korte termijn niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Waar de overige risicomponenten vooral de langere termijn betreffen (solvabiliteit), gaat het hierbij om de kortere termijn. Dit risico kan worden beheerst door in het strategische en tactische beleggingsbeleid voldoende ruimte aan te houden voor de liquiditeitsposities. Er moet eveneens rekening worden gehouden met de directe beleggingsopbrengsten en andere inkomsten zoals premies.

Concentratierisico (S8)

Concentraties kunnen ertoe leiden dat het pensioenfonds bij grote veranderingen in bijvoorbeeld de waardering (marktrisico) of de financiële positie van een tegenpartij (kredietrisico) grote (veelal financiële) gevolgen hiervan ondervindt. Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie in de beleggingsportefeuille in producten, regio's of landen, economische sectoren of tegenpartijen. Naast concentraties in de beleggingsportefeuille kan ook sprake zijn van concentraties in de verplichtingen en de uitvoering.

Om concentratierisico's in de beleggingsportefeuille te beheersen maakt het bestuur gebruik van diversificatie en limieten voor beleggen in landen, regio's, landen, sectoren en tegenpartijen. Deze uitgangspunten zijn door het pensioenfonds vastgesteld op basis van de ALM-studie. De uitgangspunten zijn vastgelegd in de contractuele afspraken met de vermogensbeheerders en het bestuur monitort op kwartaalbasis de naleving hiervan.

De spreiding in de beleggingsportefeuille is weergegeven in de tabel die is opgenomen bij de toelichting op het kredietrisico. Grote posten kunnen een post van concentratierisico zijn. Om te bepalen welke posten dit betreft worden per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur opgeteld. Als grote post wordt aangemerkt elke post die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaakt. Ultimo jaar zijn de volgende posten met meer dan 2% van het balanstotaal aanwezig:

	31-12-2020		31-12-2019	
	€	%	€	%
Vastrentende waarden				
Blackrock INC	432.063	8,7	-	-
BNP Paribas SA	422.049	8,5	-	-
ING Groep NV	421.981	8,5	-	-
Nederlandse staatsobligaties	387.341	7,8	356.353	7,8
Aegon NV	379.933	7,6	-	-
Duitse staatsobligaties	247.118	5,0	346.122	7,6
Neuberger Berman Group LLC	290.942	5,9	-	-
ASR Nederland NV	116.557	2,3	-	-
Overige beleggingen				
NN Liquid EUR NN Liquide Eur Cap	-	-	436.614	9,5
BNP Paribas Insticash EUR I	-	-	437.043	9,5
Institutional Cash Series PLC ICS EURO Liq	-	-	362.161	7,9
totaal	2.697.984	54,3	1.938.293	42,3

Operationeel risico (S9)

Operationeel risico is het risico van een onjuiste afwikkeling van transacties, fouten in de verwerking van gegevens,

het verloren gaan van informatie, fraude en dergelijke. Deze risico's worden door het fonds beheerst door het stellen van hoge kwaliteitseisen aan de organisaties die bij de uitvoering zijn betrokken.

De beleggingsportefeuille is bij NN Investment Partners ondergebracht. Deze partij is de Fiduciair Manager. Met NN Investment Partners is een overeenkomst en een service level overeenkomst gesloten. De afhankelijkheid van deze partij wordt beheerst doordat de bewaring van de stukken uit de portefeuille is ondergebracht bij custodian Bank of New York Mellon.

De pensioenuitvoering is uitbesteed aan pensioenuitvoerder TKP Pensioen B.V. Met TKP Pensioen B.V. is een uitbestedingsovereenkomst en een service level overeenkomst (SLA) gesloten.

Het bestuur beoordeelt jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering van de vermogensbeheerders, custodian en TKP door middel van performancerapportages (alleen vermogensbeheerders), SLA-rapportages, In Control Statement (TKP) en onafhankelijk getoetste interne beheersingsrapportages (ISAE 3402 type II-rapportages).

Aangezien hiermee sprake is van adequate beheersing van de operationele risico's worden door het fonds hiervoor geen buffers aangehouden in de solvabiliteitstoets.

Actief risico (S10)

Een actief beleggingsrisico ontstaat wanneer met het beleggingsbeleid binnen de beleggingscategorieën afgeweken wordt van het beleid volgens de benchmark. Een maatstaf van de mate waarin actief wordt belegd is de zogenaamde 'tracking error'. De tracking error geeft aan hoe groot de afwijkingen van het rendement kunnen zijn ten opzichte van het benchmarkrendement. Hoe hoger de tracking error, hoe hoger het actief risico.

Conform het standaardmodel wordt enkel de aandelenportefeuille meegenomen in de berekening. De toename van het actief risico op aandelen is te verklaren uit enerzijds de omvang van de afwijkingen in de portefeuille ten opzichte van de benchmark en anderzijds de toegenomen volatiliteit van markten in 2020 als gevolg van de COVID-19 pandemie. Naarmate de volatiliteit toeneemt, neemt ook de tracking error toe.

Het fonds heeft voor de verschillende aandelenmandaten limieten opgesteld voor de tracking error en de toegestane afwijkingen van de benchmark. Deze limieten zijn onderdeel van de contracten met de vermogensbeheerders. De betreffende vermogensbeheerders hebben aan deze richtlijnen voldaan.

Systeemrisico

Systeemrisico betreft het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van het pensioenfonds niet langer verhandelbaar zijn en zelfs, al dan niet tijdelijk, hun waarde kunnen verliezen. Net als voor andere marktpartijen, is dit risico voor het pensioenfonds niet beheersbaar. Het systeemrisico maakt geen onderdeel uit van de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets.

Derivaten

Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van financiële derivaten. Hoofregel die hierbij geldt, is dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het beleggingsbeleid van het pensioenfonds. Derivaten worden hoofdzakelijk gebruikt om de hiervoor vermelde vormen van marktrisico zo veel mogelijk af te dekken.

Derivaten hebben als voornaamste risico het kredietrisico. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met goed te boek staande partijen en door zoveel mogelijk te werken met onderpand.

Gebruik kan worden gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Futures: dit zijn standaard beursgenoteerde instrumenten waarmee snel posities kunnen worden gewijzigd. Futures worden gebruikt voor het tactische beleggingsbeleid. Tactisch beleggingsbeleid is slechts zeer beperkt mogelijk binnen de grenzen van het strategische beleggingsbeleid.
- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Renteswaps: dit betreft met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het uitwisselen van rentebetalingen over een nominale hoofdsom. Door middel van swaps kan het pensioenfonds de rentegevoeligheid van de portefeuille beïnvloeden.

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2020:

2020 Type contract	Gemiddelde looptijd in jaren	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
		€	€	€	€
Valutaderivaten	0,11	729.198	16.006	16.523	517
Rentederivaten	25,7	1.062.900	-16.532	11.595	28.127
Futures	0,18	29.422	339	415	76
		1.821.520	-187	28.533	28.720

Ultimo 2020 zijn zekerheden ontvangen voor de swaps voor een bedrag van € 19.750 (2019: € 239.012) en zekerheden gesteld van € 5.332 (2019: € 4.060).

Onderstaande tabel geeft een samenvatting van de derivatenpositie op 31 december 2019:

2019 Type contract	Gemiddelde looptijd in jaren	Contract- omvang	Saldo waarde	Positieve waarde	Negatieve waarde
		€	€	€	€
Valutaderivaten	0,16	718.698	4.526	5.192	666
Rentederivaten	28,1	1.246.300	-45.681	1.104	46.785
Futures	0,25	13.433	105	110	5
		1.978.431	-41.050	6.406	47.456

9.4.4 Niet in de balans opgenomen regelingen

Langlopende contractuele verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met TKP Pensioen BV met een opzegtermijn van één jaar. De vergoeding voor 2020 bedroeg € 6,4 miljoen.

Met NNIP is een overeenkomst voor onbepaalde tijd gesloten voor het fiduciair beheer, met een opzegtermijn van 3 maanden voor het bestuur. De opzegtermijn voor NNIP is 12 maanden. De vergoeding bedroeg € 1,9 miljoen.

Daarnaast is een overeenkomst voor onbepaalde termijn gesloten met de custodian Bank of New York Mellon met een opzegtermijn van 90 dagen. De vergoeding in 2020 bedroeg € 0,3 miljoen.

Investeringsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen bestaan er per balansdatum de volgende investerings- en stortingsverplichtingen (zogenaamde voorbeleggingen):

	31-12-2020	31-12-2019
	€	€
Lombard Odier Private Equity	99.838	97.126

Voorwaardelijke verplichtingen

In 2018 is een claim financieel afgewikkeld.

Onderdeel van de afwikkeling is een voorwaardelijke terugbetaalverplichting voor de duur van 10 jaar. Hiertoe zijn obligaties verpand t.b.v. € 5.500 voor de duur van tien jaar eindigend op 15 januari 2028.

9.4.5 Verbonden partijen

Identiteit van verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf, de aangesloten werkgevers en de bestuurders van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf. Voor zover van toepassing zijn transacties met verbonden partijen tegen marktconforme voorwaarden gerealiseerd.

Transacties met (voormalige) bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de staat van baten en lasten bij de pensioenuitvoeringskosten. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders.

9.4.6 Toelichting op de staat van baten en lasten over 2020

8. Premiebijdragen voor risico pensioenfonds

	2020	2019
	€	€
De premiebijdragen kunnen als volgt worden gespecificeerd:		
Pensioenpremie huidig jaar	97.668	92.773
Pensioenpremie voorgaand jaar	226	2.742
	<u>97.894</u>	<u>95.515</u>

De premieopbrengsten zijn niet gesplitst naar een werkgevers- en een werknemersdeel, omdat de totale premie volgens overeenkomst aan de werkgevers in rekening wordt gebracht. Een deel van de premie wordt door de werkgevers ingehouden op het salaris van de werknemers. Aangezien er geen directe relatie is tussen het werkgevers- en het werknemersdeel, worden deze niet afzonderlijk weergegeven.

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 25,2% (2019: 24,5%) van de pensioengrondslag (het salaris minus de franchise van € 14.167) (2019: € 13.785). De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie zijn als volgt:

Kostendekkende premie	126.580	110.928
Feitelijke premie t.b.v. premietoets excl. VPL	89.992	85.904
Benodigde en feitelijke premie overgangsregeling VPL	7.676	6.869
Gedempte premie	71.910	76.979

Toelichting feitelijke premie:

De opgelegde premie in 2020 bedraagt € 89.992 (zijnde € 97.668 opgelegde premie verminderd met € 7.676 benodigde premie overgangsregeling VPL) (2019: € 85.904 (zijnde opgelegde premie van € 92.773 verminderd met € 6.869 benodigde premie overgangsregeling VPL)).

Deze premie exclusief het VPL-deel is hoger dan de gedempte premie en lager dan de zuiver kostendekkende premie. Het pensioenfonds maakt gebruik van de mogelijkheid te premie te dempen.

	2020	2019
	€	€
<i>Kostendekkende premie</i>		
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	95.668	84.153
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	16.401	15.066
Opslag voor uitvoeringskosten	7.674	7.250
Actuarieel benodigd voor risicodekking	<u>6.837</u>	<u>4.459</u>
Totaal kostendekkende premie	<u>126.580</u>	<u>110.928</u>
<i>Feitelijke premie t.b.v. premietoets excl. VPL</i>		
Actuarieel benodigd voor onvoorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	67.074	63.730
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	<u>22.918</u>	<u>22.174</u>
Totaal feitelijke premie	<u>89.992</u>	<u>85.904</u>

Gedempte premie

Actuarieel benodigd voor (on)voorwaardelijke onderdelen pensioenopbouw	55.720	58.964
Opslag voor instandhouding van het vereist eigen vermogen	5.699	6.910
Opslag voor uitvoeringskosten	7.674	7.250
Actuarieel benodigd voor risicodekking	<u>2.817</u>	<u>3.855</u>
Totaal gedempte premie	<u>71.910</u>	<u>76.979</u>

Het verschil tussen de zuivere kostendekkende premie en de gedempte premie wordt veroorzaakt doordat de actuarieel benodigde koopsom van de zuivere kostendekkende premie vastgesteld is op basis van de rentetermijnstructuur per 31 december 2019 en die van de gedempte kostendekkende premie op basis van de reële rendementscurve per 30 september 2020 met een afslag voor indexatie. De reële rendementscurve staat in beginsel voor een periode van vijf jaar vast.

De koopsom voor risicodekking behelst de koopsom voor het overlijdens- en arbeidsongeschiktheidsrisico.

Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of premieopslagen. In het boekjaar is geen korting verstrekt of opslag in rekening gebracht.

Van de opgelegde premie is de verbijzondering naar de diverse componenten zoals weergegeven bij de specificatie van de kostendeekkende premie niet beschikbaar.

9. Beleggingsresultaten risico pensioenfonds

2020	Directe beleggings-opbrengst	Indirecte beleggings-opbrengst	Kosten vermogens-beheer	Totaal
	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	3.316	-15.157	-	-11.841
Aandelen	28.247	20.512	-3.722	45.037
Vastrentende waarden	27.243	51.339	-419	78.163
Derivaten	499	284.916	-	285.415
Overige beleggingen	1.570	-4.655	-	-3.085
Overige kosten vermogensbeheer			-2.184	-2.184
	<u>60.875</u>	<u>336.955</u>	<u>-6.325</u>	<u>391.505</u>

2019	Directe beleggings-opbrengst	Indirecte beleggings-opbrengst	Kosten vermogens-beheer	Totaal
	€	€	€	€
Vastgoedbeleggingen	3.898	13.048	-	16.946
Aandelen	41.419	231.379	-3.411	269.387
Vastrentende waarden	20.656	137.672	-740	157.588
Derivaten	-	169.593	-	169.593
Overige beleggingen	-335	-4.488	-	-4.823
Overige kosten vermogensbeheer			-2.837	-2.837
	<u>65.638</u>	<u>547.204</u>	<u>-6.988</u>	<u>605.854</u>

10. Overige baten

	2020	2019
	€	€
Interest overig	-	17
Andere baten	<u>10</u>	<u>31</u>
	<u>10</u>	<u>48</u>

De andere baten betreffen diverse slotuitkeringen inzake faillissementen.

11. Pensioenuitkeringen

Ouderdomspensioen	65.622	62.303
Partnerpensioen	18.910	18.491
Wezenpensioen	226	209
Afkoop pensioenen en premierestitutie	<u>4.908</u>	<u>5.843</u>
	<u>89.666</u>	<u>86.846</u>

De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 497,27 (2019: € 484,09) per jaar (de wettelijke afkoopgrens). Het pensioenfonds hanteert een eigen afkoopgrens van € 248,64 (2019: € 242,05). Beneden dit bedrag wordt afgekocht. Bij een bedrag tussen de in 2020 eigen gehanteerde afkoopgrens en de wettelijke afkoopgrens wordt de deelnemer de keuze geboden tot afkoop ineens of tot een periodieke uitkering (of afkoop) bij pensioenleeftijd.

	2020	2019
	€	€
12. Pensioenuitvoeringskosten		
Bestuurskosten	421	444
Kosten verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht	164	168
Administratiekostenvergoeding	6.448	6.033
Accountantskosten	105	84
Certificerend actuaire	60	47
Adviseur actuaire	127	123
Overige advieskosten	200	140
Contributies en bijdragen	417	410
Dwangsommen en boetes	-	-
Overige	450	452
Communicatiekosten	220	169
	<u>8.612</u>	<u>8.070</u>

In de bestuurskosten, kosten van het verantwoordingsorgaan en Raad van Toezicht zijn de vergoedingen aan de leden opgenomen.

Governancekosten

Vergoeding bestuur	395	395
Vergoeding raad van toezicht	69	66
Vergoeding verantwoordingsorgaan	57	64
	<u>521</u>	<u>525</u>

Accountants honoraria

De honoraria van de onafhankelijke externe accountant zijn als volgt:

Controle van de jaarrekening	94	69
Overige controle werkzaamheden	11	15
	<u>105</u>	<u>84</u>

Aantal personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn evenals voorgaand jaar geen werknemers in dienst.

13. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds

Pensioenopbouw	103.035	90.911
Rentetoevoeging	-15.320	-9.426
Onttrekking voor uitkeringen en uitvoeringskosten	-91.866	-89.680
Wijziging marktrente	717.061	718.120
Wijziging actuariële uitgangspunten	-145.286	3.185
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-1.288	-3.878
Overige mutaties voorziening pensioenverplichtingen	6.524	6.180
	<u>572.860</u>	<u>715.412</u>

	2020	2019
	€	€
14. Saldo overdracht van rechten		
Inkomende waardeoverdrachten	-	-1.343
Inkomende waardeoverdracht klein pensioen	-5.380	-1.597
Uitgaande waardeoverdrachten	47	3.082
Uitgaande waardeoverdracht klein pensioen	7.826	3.811
	<u>2.493</u>	<u>3.953</u>

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan het pensioenfonds of de pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de ontslagdatum zijn opgebouwd.

De ontvangen koopsommen worden aangewend voor de inkoop van extra dienstjaren. Het proces van waardeoverdracht is stilgelegd doordat de beleidsdekkingsgraad zich onder de 100% bevindt. Alleen waardeoverdrachten waarvoor het proces reeds opgestart was worden afgehandeld. Waardeoverdrachten kleinpensioen zijn toegestaan.

15. Overige lasten

Interest
Dotatie voorziening dubieuze debiteuren
Overige lasten

2020	2019
€	€
61	36
279	145
<u>18</u>	<u>2</u>
<u>358</u>	<u>183</u>

De overige lasten bestaan uit correcties oude boekjaren.

9.4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

DNB heeft op 28 augustus 2020 bekend gemaakt dat de nieuwe UFR-systematiek de komende vier jaar stapsgewijs door gaat werken in de vaststelling van de rekenrente voor pensioenfonds. Deze stappen zullen de rentebedragen met een looptijd van meer dan 20 jaar per stap doen dalen. De rentetermijnstructuur voor pensioenfonds is vanaf 1 januari 2021 gebaseerd op een gewogen gemiddelde tussen de volgende rentetermijnstructuren:

I Rentetermijnstructuur op basis van de huidige UFR-systematiek (UFR20).

I Rentetermijnstructuur op basis van de nieuwe UFR-systematiek (UFR30).

In het eerste jaar is de rentetermijnstructuur voor 75% gebaseerd op UFR20 en voor 25% op UFR30, ook wel UFR22,5 genoemd. Jaarlijks wijzigt de verdeling in gelijke stappen, totdat vanaf 1 januari 2024 de rentetermijnstructuur volledig gebaseerd is op UFR30.

Indien rekening gehouden wordt met het bovenstaande (UFR 22,5) zou de technische voorziening voor risico fonds bij benadering toe zijn genomen met € 90,4 miljoen en uit zijn gekomen op € 5.406 miljoen. Het effect hiervan op de dekkingsgraad bedraagt -1,5%-punt.

Groningen, 18 juni 2021

R. Barnhoorn
C.M.W. Bongers
S.J.H. Borghouts
E. Deuling
W. Kannegieter
P. Mannaert
C.H. Smits-Van Beijeren Bergen en Henegouwen
M.W. van Straten
S.E.M. Verhoef

Overige gegevens

10 Overige gegevens

10.1 Statutaire regelingen omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

10.2 Actuariële verklaring

Opdracht	Door Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf te Groningen is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2020.
Onafhankelijkheid	Als waarmederkend actuaaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.
Gegevens	De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.
Afstemming accountant	Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 32,0 miljoen. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 2,4 miljoen te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken. Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.
Werkzaamheden	Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard. Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of: ■ de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; ■ de kostendeekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten; ■ het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel. Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen), 132 (vereist eigen vermogen) en 133 (dekking door waarden).

Met betrekking tot artikel 140 (maatregel minimaal vereist eigen vermogen) merk ik op dat het pensioenfonds gebruik heeft gemaakt van de ministeriële vrijstellingsregeling (in verband met uitzonderlijke omstandigheden) om geen kortingsmaatregel toe te passen in 2021.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegeven verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen. Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum rekening zou worden gehouden met de door DNB doorgevoerde wijziging van de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

Amstelveen, 18 juni 2021

drs. H. Zaghdoudi AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

10.3 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur en de raad van toezicht van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2020

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2020 van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf te Groningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf op 31 december 2020 en van het resultaat over 2020 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2020.
2. De winst-en-verliesrekening over 2020.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Bestuursverslag.
- Meerjarenoverzicht van kerncijfers en kengetallen.
- Verslag van de raad van toezicht.
- Verslag van het verantwoordingsorgaan.
- Bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de hiervoor vermelde andere informatie, in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vennootschap te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting.

- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de raad van toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de raad over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 18 juni 2021

Deloitte Accountants B.V.

Was getekend: E.M. van der Hall RA

Bijlagen

Bijlage 1 Deelnemersbestand

	Stand ultimo vorig verslagjaar	Bij	Af	Stand ultimo verslagjaar
Actieven	33.369	6.434	6.403	33.400
Slapers	96.044	5.412	7.103	94.353
Pensioengerechtigden	22.161	1.742	1.104	22.799
waarvan:				
ouderdompensioen	16.331	1.298	710	16.919
partnerpensioen	5.670	418	360	5.728
wezenpensioen	160	26	34	152
Totaal:	151.574	13.588	14.610	150.552

Bijlage 2 Begrippenlijst

ABTN

Afkorting voor Actuariële en Bedrijfstechnische Nota. In deze, door de wet verplicht gestelde nota, wordt het beleid van het pensioenfonds beschreven op het gebied van financiering, beleggingen, pensioenen en toeslagverlening.

Actief/Passief beheer

De twee belangrijkste methodes van beleggen zijn actief en passief beleggen. De doelstelling van actief beleggen is om een hoger rendement te behalen dan de gehanteerde benchmark. Hiertoe gaat de belegger op zoek naar interessante beleggingen. Hij belegt ten opzichte van de benchmark extra in bedrijven of andere beleggingen waarvan de hoogste rendementen worden verwacht. Bij passief beleggen is de doelstelling het rendement van de benchmark te evenaren. Om dit te bereiken wordt de samenstelling van de beleggingen van de benchmark gevolgd.

Actuariële analyse

In deze analyse wordt de invloed verklaard van opgetreden verschillen tussen de actuariële grondslagen en werkelijke ontwikkelingen.

Afkoopfactor

De factor waarmee afhankelijk van de leeftijd de waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken wordt bepaald. De afkoopfactor wordt gehanteerd bij het afkopen van kleine pensioenbedragen. Dit houdt in, dat de gewezen deelnemer in plaats van het kleine pensioen een bedrag ineens ontvangt.

AFM

Autoriteit Financiële Markten.

Asset Liability Management (ALM)

Het in kaart brengen van de onderlinge samenhang van pensioenverplichtingen, premiebeleid en beleggingsportefeuille. Met behulp van ALM-simulatiemodellen worden beelden geschetst van de kansen en bedreigingen voor het pensioenfonds in diverse economische scenario's.

Attributie-analyse

In een attributie-analyse wordt weergegeven hoe de performance van de portefeuille het heeft gedaan ten opzichte van de performance van de normportefeuille. In een attributie-analyse geeft het allocatie-effect aan wat de invloed is van een ander gewicht in de werkelijke portefeuille dan de weging in de normportefeuille. Het selectie-effect laat zien of al dan niet de goede aandelen of obligaties in portefeuille zijn opgenomen.

Beleidsdekkingsgraad

Het voortschrijdende gemiddelde van de actuele maanddekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. De beleidsdekkingsgraad is bepalend voor:

- het moment dat het pensioenfonds in een tekortsituatie komt, dan wel uit een tekortsituatie komt;
- de evaluatie van een eventueel herstelplan;
- het doorvoeren van eventuele kortingen;
- de indexaties.

Beleggingsfonds

Instelling die geld van derden belegt in aandelen of andere beleggingssoorten.

Beleggingsmix

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en overige beleggingen. Ook wel beleggingsportefeuille.

Benchmark

Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van de beleggingsportefeuille worden afgezet (bijvoorbeeld AEX-index, MSCI-index).

Compliance

Met dit begrip wordt aangeduid dat een organisatie werkt in overeenstemming met vigerende wet- en regelgeving. Elke financiële instelling beschikt over een compliance-regeling die voorschriften bevat waaraan de in die instelling werkzame personen zich dienen te houden, alsmede voorschriften omtrent de wijze van controle op de naleving ervan. Ook veel instellingen die raakvlakken met de financiële sector hebben, zoals pensioenfonds, hebben een compliance-regeling. Een dergelijke regeling bevat bijvoorbeeld voorschriften omtrent de wijze waarop functionarissen voor eigen rekening in effecten mogen handelen, restricties in de omgang met zakenrelaties en de omgang met vertrouwelijke informatie.

Consumentenprijsindex alle huishoudens (afgeleid)

Het consumentenprijsindexcijfer alle huishoudens geeft het prijsverloop weer van een pakket goederen zoals dit gemiddeld wordt aangeschaft door alle huishoudens in Nederland. In de afgeleide index is het effect van

veranderingen in de tarieven van productgebonden belastingen en subsidies en van consumptiegebonden belastingen geëlimineerd.

Contante waarde

De huidige waarde van een bedrag waarover je pas na een bepaalde periode de beschikking hebt.

Corporate Governance (voor pensioenfondsen)

Goed Pensioenfondsbestuur, waarbij integer en transparant handelen door het Bestuur en het toezicht daarop zijn inbegrepen. Daarbij legt het Bestuur verantwoording af over het gevoerde beleid.

Credit rating

Een rating is een risico-indicator. Een slechte rating betekent een hoog risico. Voor een hoog risico eisen beleggers en banken een hoge rente. Hoe slechter de rating dus is, hoe duurder het voor een onderneming wordt om geld te lenen. Een rating wordt toegekend door een daarin gespecialiseerd bedrijf. De grootste ratingbureaus zijn Moody's Investors Service en Standard & Poor's.

Custodian

Organisatie verantwoordelijk voor de bewaarneming van financiële bezittingen.

Dekkingsgraad

Dit betreft de nominale dekkingsgraad. De dekkingsgraad is de verhouding tussen de netto-activa en de voorziening pensioenverplichtingen, uitgedrukt in een percentage. Dit verhoudingsgetal geeft aan in hoeverre op lange termijn de pensioenverplichtingen kunnen worden nagekomen. De netto-activa zijn het saldo van het belegd vermogen, de andere activa en de schulden.

Dekkingstekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen spreken van een situatie van dekkingstekort indien de middelen van het pensioenfonds niet langer toereikend zijn om de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's te dekken.

Derivaten

Van effecten afgeleide financiële instrumenten (beleggingsproducten), waarvan de waarde afhankelijk is van de waarde van andere meer onderliggende variabelen als valuta's, effecten en rentes. Voorbeelden zijn futures en swaps.

DNB

De Nederlandsche Bank.

Doorsneepremie

Voor alle deelnemers aan de pensioenregeling van het pensioenfonds is de doorsneepremie een gelijk percentage van de pensioengrondslag. Bij de berekening van dit percentage wordt het totaal van individueel berekende pensioenkosten van de deelnemers uitgedrukt als een percentage van de som van alle pensioengrondslagen. Iedereen betaalt dit percentage als pensioenpremie, waardoor geslacht, leeftijd en burgerlijke staat geen rol meer spelen.

Duration

De gevoeligheid van een waarde voor fluctuaties in de kapitaalmarktrente, rekening houdend met de resterende looptijd van die waarde.

Eigen vermogen

Buffer om mogelijke waardedalingen van de in het pensioenfonds aanwezige middelen op te vangen. Pensioenfondsen zijn verplicht om te beschikken over een voldoende grote buffer. Met een toereikendheidstoets kan jaarlijks worden vastgesteld of het eigen vermogen groot genoeg is.

Minimaal vereist eigen vermogen:

De ondergrens van het vereist eigen vermogen. Indien het pensioenfonds niet over het minimaal vereist vermogen beschikt is sprake van een dekkingstekort.

Vereist eigen vermogen:

Het vermogen dat nodig is om te bewerkstelligen dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de voorziening pensioenverplichtingen. Het wordt berekend conform de daarvoor geldende wettelijke regels.

Gewenst eigen vermogen:

Het vermogen dat nodig is ter dekking van de pensioenverplichtingen, verhoogd met het vermogen dat nodig is om de toeslagambitie ook op de lange termijn na te komen. Het gewenst eigen vermogen is minimaal gelijk aan het vereist eigen vermogen. Het wordt berekend conform de daarvoor geldende wettelijke regels.

Emerging markets (opkomende markten)

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Ervaringssterfte

Omdat aangenomen wordt dat de werkende bevolking gezonder is dan de niet werkende bevolking wordt op basis van ervaringscijfers op de sterftetekansen zoals ontleend aan de prognosetafel een leeftijdsafhankelijke afslag toegepast. Door rekening te houden met deze ervaringssterfte hoeven geen leeftijdscorrecties te worden toegepast.

Fed

De Federal Reserve System of Federal Reserve of informeel ook wel The Fed is de federale, centrale bank van de Verenigde Staten van Amerika, vergelijkbaar met de Europese Centrale Bank.

Feitelijke premie

De feitelijke premie is de premie zoals deze daadwerkelijk wordt geheven in het boekjaar.

Fiduciair Management

Fiduciair management is te omschrijven als een integrale en objectieve oplossing voor pensioenfondsen met verschillende behoeften binnen vermogensbeheer. Bij fiduciair management worden oplossingen aangedragen voor strategische, tactische en operationele vraagstukken in combinatie met een op maat gesneden verslaglegging.

Financieel Toetsingskader (FTK)

De door de toezichthouder uitgevoerde methodiek voor de toetsing van de financiële opzet en toestand van pensioenfondsen die vanaf 1 januari 2007 verplicht is en per 1 januari 2015 is aangepast.

Franchise

Het deel van het salaris dat niet wordt meegenomen bij het berekenen van de pensioengrondslag.

Futures

Termijncontract, waarin toekomstige aankoop en verkoop van financiële waarden zijn vastgelegd. Futures worden gebruikt om beleggingsrisico's af te dekken, maar ook voor de uitvoering van (global) tactische asset allocatie.

Gedempte kostendekkende premie

De gedempte premie wordt berekend door de rente of het rendement te baseren op een voortschrijdend gemiddelde uit het verleden of het rendement op een verwachting voor de toekomst. Het pensioenfonds heeft voor dit laatste gekozen.

Gedragscodes

Schriftelijk stuk waarin regels en richtlijnen worden gegeven ter voorkoming van belangenconflicten tussen het zakelijk belang en de privébelangen van bij het pensioenfonds betrokken personen en van misbruik van vertrouwelijke informatie.

Grondstoffen

Grondstoffen en goederen waarvan de prijs in hoge mate wordt bepaald door de actuele vraag en aanbod. Voorbeelden zijn olie, graan en metalen.

Herstelplan

Pensioenfondsen stellen in geval van een reservetekort een herstelplan op. Dit plan bevat de concrete maatregelen waardoor het pensioenfonds binnen een termijn van maximaal tien jaar weer voldoet aan het vereist eigen vermogen. Het korten van pensioenen blijft een laatste noodmaatregel. Als de beleidsdekkingsgraad vijf jaar lager is dan de minimaal vereiste dekkingsgraad en de actuele dekkingsgraad ook lager is, dan moet er gekort worden: ineens of evenredig gedurende maximaal 10 jaar.

High yield

Obligaties met een credit rating lager dan BBB, ook wel non-investment grade genoemd.

Indexatie

Zie toeslagverlening.

Investment grade

Obligaties met een credit rating van BBB of hoger.

ISDA/CSA-overeenkomst

Een ISDA overeenkomst is een standaardcontract dat OTC-transacties tussen institutionele financiële partijen mogelijk maakt.

CSA is een bijlage bij het ISDA-contract waarin partijen afspraken maken over het wederzijds te leveren en te accepteren onderpand.

Kostendekkende premie

Pensioenfondsden zijn verplicht om een kostendekkende premie te berekenen. De kostendekkende premie fungeert als (wettelijk) ijkpunt bij de beoordeling van de feitelijke premie die het pensioenfonds in rekening brengt. De kostendekkende premie bestaat uit de actuariële benodigde premie voor de pensioenverplichtingen, een opslag die nodig is voor het in stand houden van het vereist eigen vermogen, een opslag voor uitvoeringskosten van het pensioenfonds en de premie die actuariële benodigd is voor de voorwaardelijke onderdelen van de regeling.

Kritische dekkingsgraad

Het niveau van de dekkingsgraad waaronder het voor het pensioenfonds niet mogelijk is om zonder korten van pensioenaanspraken en -rechten binnen de wettelijke termijn het dekkingstekort op te lossen.

Large/Small Cap aandelen

Aandelen met hoger/lager dan gemiddelde marktkapitalisatie.

Marktwaaarde

De marktwaaarde is het bedrag waarvoor een recht of een verplichting kan worden afgewikkeld tussen terzake goed geïnformeerde partijen, die tot een transactie bereid en onafhankelijk van elkaar zijn.

Matchingportefeuille/ Returnportefeuille

De matchingportefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om de rentegevoeligheid van de activa met de rentegevoeligheid van de passiva van een pensioenfonds af te stemmen. De returnportefeuille is het deel van de beleggingsportefeuille dat is ingericht om extra rendement te genereren.

Middelloon(regeling)

Het middelloon is de hoogte van het gemiddelde salaris gedurende de hele loopbaan. Bij de middelloonregeling hangt het uiteindelijke pensioen af van het aantal jaren dat een deelnemer bij de werkgever in dienst is geweest en het salarisverloop tijdens deze werkzame periode. Het op te bouwen pensioen is bij deze regeling een gewogen gemiddelde van alle pensioengrondslagen over de gehele periode van deelname aan de regeling.

Netto-risico

Het restant aan risico dat overblijft na het nemen van beheersmaatregelen.

Non-investment grade

Obligaties met een credit rating lager dan BBB, ook wel high yield genoemd.

Opkomende markten

Markten die eerder achterbleven bij de economische ontwikkeling, maar waarvan de vooruitzichten nu goed zijn. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om markten in Midden- en Zuid-Amerika, Midden- en Oost-Europa, het Verre Oosten en Zuid-Afrika.

Outperformance/underperformance

Het rendement dat een vermogensbeheerder heeft behaald over een door hem beheerde portefeuille ten opzichte van het rendement van de benchmark.

OTC (Over the counter)

Deze term heeft betrekking op financiële transacties die niet via de beurs verlopen, maar die direct tussen twee partijen afgesloten worden.

Overige beleggingen

Beleggingen anders dan de voor een pensioenfonds meer traditionele beleggingen zoals aandelen en vastrentende waarden. Onder overige beleggingen vallen de categorieën grondstoffen en hedgefondsen.

Partnerpensioen op kapitaalbasis/risicobasis

Partnerpensioen op kapitaalbasis: er bestaat zowel aanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming als bij overlijden na einde deelneming (als gewezen deelnemer of gepensioneerde).

Partnerpensioen op risicobasis: er bestaat alleen aanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming.

Partnerpensioen voor de pensioendatum op risicobasis en na pensioendatum op kapitaalbasis: er bestaat aanspraak op partnerpensioen bij overlijden tijdens de deelneming of bij overlijden na ingang van het ouderdomspensioen; er bestaat geen aanspraak op partnerpensioen bij overlijden als gewezen deelnemer.

Pensioenaanspraak

Een recht op toekomstige pensioenuitkeringen. De aanspraak op pensioen wordt onderscheiden van het ingegane pensioen.

Pensioenfederatie

In de Pensioenfederatie zijn drie instellingen gefuseerd: de Vereniging van Bedrijfstakpensioenfondsen (VB), de Stichting voor Ondernemingspensioenfondsen (OPF) en de Unie van Beroepspensioenfondsen (UvB). De Pensioenfederatie vertegenwoordigt via deze koepels de aangesloten pensioenfondsen.

Pensioengrondslag

Het gedeelte van het salaris dat de grondslag vormt voor de pensioenopbouw van een deelnemer.

Pensioenplanner

Een internettoepassing waarmee deelnemers inzicht hebben in hun opgebouwde pensioenrechten en berekeningen kunnen maken op basis van (mogelijke) veranderingen in persoonlijke en/of werksituatie.

Pensioenrecht

Een recht op ingegane pensioenuitkeringen.

Pensioenwet

Op 1 januari 2007 is de Pensioenwet in werking getreden. De Pensioenwet heeft tot doel de waarborgen te verschaffen voor financiële zekerheid, individuele zekerheid en uitvoeringszekerheid.

Prognosetafels

Een sterftetafel is een statistische beschrijving van het afstervingsproces van een bevolking. Sterftetafels zijn gebaseerd op waarnemingen van sterftecijfers over een bepaalde (trend)periode. Men spreekt over Periodetafels indien de waarnemingen rechtstreeks worden gebruikt voor de bepaling van de sterftekansen in de sterftetabel. In Prognosetafel wordt tevens rekening gehouden met de stijgende levensverwachting. De meest recente publicatie van de Nederlandse sterftetafel betreft de AG Prognosetafel 2020. Deze is vastgesteld door het Actuariële Genootschap en maakt onderscheid in de Prognose Nederlandse Mannen en de Prognose Nederlandse Vrouwen.

Quorum

Het aantal Bestuursleden dat aanwezig moet zijn in een vergadering om geldige besluiten te kunnen nemen.

Raad van Toezicht

Voor het intern toezichthoudend orgaan is gekozen voor een Raad van Toezicht die het functioneren van het Bestuur toetst en jaarlijks daarover aan het Bestuur rapporteert.

Renterisico

Het risico dat rentefluctuaties - als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet - leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat.

Reservetekort

De Pensioenwet en het Besluit Financieel Toetsingskader Pensioenfondsen spreken van een reservetekort als de middelen ontoereikend zijn om naast de voorziening pensioenverplichtingen en de reserve voor algemene risico's, ook nog de vereiste reserve beleggingsrisico's, de reserve voorgenomen pensioenaanpassing en eventuele andere reserves te dekken.

Risicomanagement

Naar aanleiding van de negatieve marktontwikkelingen en de invloed daarvan op de dekkinggraad heeft het Bestuur het afgelopen jaar extra aandacht besteed aan het risicomanagement van de beleggingsportefeuille. Op basis hiervan is het beleggingsbeleid verder aangescherpt. De doelstelling van het gewijzigde beleggingsbeleid is het beschermen van de dekkinggraad tegen extreme risico's. Hierbij is er nadruk gelegd op de twee grootste risico's voor de dekkinggraad: het risico van dalende aandelenkoersen en het risico van een verder dalende rente. Daarnaast blijft het pensioenfonds toch deels profiteren van een eventueel oplopende rente en stijgende aandelenkoersen.

Risicopremie

Dit is de premie voor risicodekking.

RJ610

De Raad voor de Jaarverslaglegging (RvJ) heeft een richtlijn opgesteld (RJ610) voor pensioenfondsen, met voorwaarden voor het jaarverslag en de jaarrekening.

Securities lending

Securities lending is het uitlenen van aandelen en obligaties voor een vastgestelde periode aan derden in ruil voor een geldelijke vergoeding. Doordat het economische eigendom bij de uitlener blijft, wordt er geen koersrisico gelopen.

SPO

Stichting Pensioen Opleidingen.

SPO-kennisreflector

Een toets die het mogelijk maakt objectief vast te stellen op welke gebieden leemten in kennis en deskundigheid bestaan voor Bestuurders van pensioenfondsen.

Spotmarkt

Markt waarop grondstoffen en valuta worden verhandeld voor directe levering. Dit in tegenstelling tot de termijnmarkt waar prijsvorming nu plaatsvindt en levering op een later tijdstip.

Spread

Het renteverskil tussen bedrijfsobligaties en staatsobligaties.

Sterftetafels

Zie prognosetafels.

Stichtingskapitaal en reserves

Zie eigen vermogen.

S-toets (solvabiliteitstoets)

Toets in het kader van het FTK. Naast het benodigde vermogen uit de minimumtoets dient in deze toets ook een buffer te worden aangehouden om bij tegenvallende beleggingsresultaten aan het einde van een jaar voldoende vermogen te hebben om op dat moment weer aan de minimumtoets te kunnen voldoen. Als uitgangspunt voor de toets geldt de aanname dat zich gedurende het jaar na balansdatum een ongunstig scenario voltrekt en dat één jaar na balansdatum de aanwezige verplichtingen aan een andere pensioenuitvoerder moeten kunnen worden overgedragen op marktconforme condities.

Strategische allocatie

De verdeling van beleggingen over verschillende beleggingscategorieën, zoals bijvoorbeeld aandelen, vastrentende waarden en derivaten. Ook wel beleggingsportefeuille.

Strategische normportefeuille

De strategische normportefeuille is een schaduwportefeuille waarin het pensioengeld in theorie belegd zou kunnen worden. De normportefeuille is dan ook, net als de werkelijke portefeuille, omgeven met regels en afspraken. De normportefeuille bestaat uit meerdere beleggingscategorieën, bijvoorbeeld aandelen en vastrentende waarden. Elke categorie heeft een bepaalde weging. Verder wordt per categorie een 'belegbare' index afgesproken die als vergelijkingsmaatstaf geldt.

Swap

Een swap is een derivaat waarbij een partij een bepaalde kasstroom of risico wisselt tegen dat van een andere partij. Deze twee componenten worden ook wel de 'legs' van de transactie genoemd. Swaps zijn derivaten, dat wil zeggen dat ze afgeleide producten zijn.

Technische voorziening (voorziening pensioenverplichtingen)

Technische voorzieningen worden gevormd om alle uit de pensioenregeling of andere overeenkomsten voortvloeiende pensioenverplichtingen te kunnen nakomen.

Toeslagverlening (indexatie)

Om de koopkracht van pensioenen niet achteruit te laten gaan, kunnen pensioenen worden aangepast. Dit houdt in dat een toeslag kan worden gegeven op het pensioen. Het Bestuur neemt jaarlijks een besluit over het al dan niet verhogen van uw pensioenaanspraken. De toeslagverlening bij Bedrijfspensioenfonds voor de Bakkers is voorwaardelijk. Er wordt slechts toeslag verleend voor zover de middelen van het pensioenfonds dit toelaten.

Uitkeringsovereenkomst

Bij de uitkeringsovereenkomst weet de deelnemer precies hoe hoog zijn uitkering op termijn is.

Uitvoeringsovereenkomst

De overeenkomst tussen een werkgever en een pensioenfonds over de uitvoering van één of meer pensioenregelingen.

Ultimate Forward Rate (ufr)

Pensioenfondsden zijn verplicht om bij de berekening van hun financiële verplichtingen gebruik te maken van de door toezichthouder DNB vastgestelde rentetermijnstructuur, die is afgeleid van de rentes voor verschillende looptijden in de markt. Omdat voor lange looptijden niet altijd voldoende marktinformatie beschikbaar is, wordt gebruik gemaakt van de zogeheten ultimate forward rate (ufr) methode. Kenmerkend voor toepassing van de ufr-methode op de rekenrente is dat de rente voor de waardering van pensioenverplichtingen op zeer lange termijn tendeert naar het niveau van de ufr. De richting voor de rente voor lange looptijden wordt bepaald op basis van een voortschrijdend 120-maandsgemiddelde van de 20-jaarsforward rentes.

UPO

Uniform Pensioenoverzicht, een overzicht van de pensioenaanspraken dat jaarlijks aan de actieve deelnemers wordt gestuurd.

Verantwoordingsorgaan

De in de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur gehanteerde term voor een orgaan waarin de actieve deelnemers, de pensioengerechtigden en de financieel betrokken werkgever(s) zijn vertegenwoordigd en waaraan het Bestuur periodiek verantwoording aflegt.

Verbonden personen

Alle leden van de organen van het pensioenfonds en andere personen die werkzaamheden voor het pensioenfonds verrichten, onafhankelijk van de duur waarvoor of de juridische basis waarop zij werkzaam zijn.

Waardeoverdracht(en)

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van het opgebouwde pensioenrecht.

WIA

Dit is de afkorting voor de wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen.

Z-score

De Z-score wordt ieder jaar vastgesteld en geeft de afwijking van het werkelijk behaalde rendement ten opzichte van het rendement dat op grond van de normportefeuille behaald kan worden ofwel het normrendement.

Colofon

Uitgegeven door

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf

Correspondentieadres:

Postbus 501

9700 AM GRONINGEN

Bezoekadres:

Europaweg 27, Groningen

Telefoon (050) 582 19 90

Fax (050) 313 82 01

internet www.bakkerspensioen.nl

emailadres info@tkppensioen.nl

Realisatie

TKP Pensioen BV

Postbus 501

9700 AM GRONINGEN

Stichting Bedrijfspensioenfonds voor het Bakkersbedrijf

Postbus 11158

9700 CJ Groningen

www.bakkerspensioen.nl